

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ul. 54
Telefon št. 3123, 3123, 3124, 3123, 3124
Isprazni oddelki: Ljubljana, Prešernov
ulica 4 Telefon št. 2492
Podružnica: Maribor: Aleksandrova cest
št. 1A Telefon št. 655
Podružnica: Celje: Kozmova ulica št. 2
Telefon št. 198
Računalni pri post. št. savodih: Ljubljana
št. 11.842; Praha čisko 78.180; Wlao
Nr. 105.240

Poplave v Grčiji
Atene, 19. oktobra. AA. Velike poplave
odnesle železniški most v bližini Sunhija
železniški progi med Solunom in Cari-
dom.

Kako španci presoajo naše odnose z Madžarsko

Originalen članek madriškega lista, ki so mu naše zadeve — španska vas

Madrid, 19. oktobra. r. List „El Sol“ piše, da na imenovanje novega madžarskega vojnega ministra Gömbösa, da je ta izprememba v madžarski vladi velikega pomena za bodočo madžarsko zunanjo politiko, zlasti pa za madžarsko politiko proti Jugoslaviji. Vojni minister Gömbös je voditelj madžarske rasne stranke, torej one stranke, ki smatra kakor njen vodja, da spada Madžarska v vrsto balkanskih in ne evropskih držav. Gömbös in njegova stranka se zavzemata za zelo tesno sodelovanje z vzhodnimi in ne zapadnimi državami. Po njihovem mnenju bi Madžarska morala vstopiti in interesno sfero balkanskih držav in se potom unije z Jugoslavijo orijentirati proti Crnemu in Egejskemu morju. Gömbös se ne zavzema samo za dejan-

sko madžarsko-jugoslovensko sodelovanje, temveč tudi za ustvaritev federacije med obema narodoma. Gömbös smatra, da bi na ta način Madžarska mogla mnogo lažje obvarovati svojo nacionalno individualnost v skupini balkanskih držav kakor pa v zvezi z Nemčijo, ki bi lahko s svojimi 80 milijoni prebivalcev zadušila 8 milijonov Madžarov. Prirodni neprijatelji zveze s Čehoslovako bo Gömbös delal na to v madžarski vladi, da se zaključi zveza z Jugoslavijo. Njegovo imenovanje za vojnega ministra bi moglo pomeniti, da se zdi sedanja jugoslovenska politika Madžarski zelo ugodna za ustvaritev madžarsko-jugoslovenske zveze, o kateri sanja madžarski vojni minister Gömbös.

Sestava nove belgijske vlade

Kabinet Jasparjev sestoji iz petih liberalcev in sedmih konservativcev

Bruselj, 19. oktobra. s. Nova ministrska lista je sestavljena naslednje: Ministrski predsednik Jaspar (katoliški konservativci), sunanji minister Hymans (liberalci), pravosodni minister Janson (liberalci), finančni minister baron Houtart (kat. konserv.), vojni minister, De Brocquille (kat. konserv.), pe umetnosti Vauthiers (liberalci), prometni minister Lippens (liberalci), notranji in pošte minister Baels (flamski konserv.), minister za kolonije Tschoffen (kat. demokrat), gospodarski pošti in trgovinski minister Forthomme (liberalci), javna dela

Van Caneghen (flamski demokrat) ter delovalni in industrijski minister Heyman (flamski demokrat). Nova vlada je torej sestavljena iz petih liberalcev in 7 konservativcev. Flamski katoliški konservativci imajo od tega 5 sedežev in tudi oba katoliški konservativni stranki sta naklonjeni flamskim zahtevam. Med novimi člani vlade je najbolj znan novi minister za kolonije Tschoffen ter trgovinski minister Forthomme kot najboljši poznavalec gospodarskih vprašanj.

Ban Serneć o mejah dravske banovine

v včerajšnjem beograjskem »Vremenu« je objavil ban Serneć izjavo, v kateri pravi ugodoma, da je po svojem imenovanju prejel od svojih najboljših prijateljev in sodržnikov kakor tudi od popolnoma neznanih ljudi nebroj pism in brzojav, ki so izražale veselje nad velikim činom Nj. Vel. kralja. Ban Serneć želi, da narod ne kaže v naprej svojega razpoloženja napram njemu, temveč da počaka in vidi njegovo delo in potem izreče svojo sodbo.

Kar se tiče uprave, priznava ban Serneć, da bo v tem oziru imel med vsemi bani najlažji položaj. Sicer pa bo v Dravski banovini treba rešiti mnogo važnih problemov. Ban jih ne želi naštevati, poudarja pa, da je Dravska banovina pasivna in bi ne imela od časa živeti, ako bi ne bilo industrije.

Končno ban Serneć še poudarja, da so meje Dravske banovine prav srečno določene.

Laži in potvorbe italijanskih listov

O žalostnem puljskem procesu, ki je bil formalno javen, faktično pa so smeli razpravljati prisotnost ali ne najzanimivejši fašisti ter so v časopisu o nje poteku izhajala le prikrojena poročila, prihajajo sedaj na dan čedalje groznejše podrobnosti. Izven dvoma je dejstvo, da se je ustrelijevali Vladimir Gortan v kritičnem trenutku mudil v Brezovici, kjer sploh pri nemirih ni bilo niti mrtvih niti ranjenih. Dalje je javnosti že znano, da so mnoge obremenilne priče pri obravnavi izjavile, da je njihova prvotna izpovedba potvorjena, pa se sodišču ni niti najmanj oziralo na njihove proteste.

Tudi apokrifne predmetne besede krivično justicijskega Gortana, ki jih priobčujo italijanski listi, vsebujejo take nepravilnosti, da jih ne more verjeti nihče, vendar tudi iz te potvorbe odseva prizadevanje da se vplete v celo puljsko zadevo naša država. Pokojni Gortan je bil dejal, da so se v zaporu v Rimu njegovi tovariši molili z denarjem, ki je zanje prihajal iz tujemstva, on sam pa da se je moral zadovoljiti s piščo jetniško hrano. Kdo naj verjame to okorno laž, da bi baš Vladimir Gortan ne bil deležen iste podpore, ako bi bila res dohajala kakšna sredstva iz inozemstva za neurečene osumljence? In kdo naj bi bil zaprtim osumljenecem, ki so bili pod najstrožjo fašistično stražo, ta sredstva izročila? Fašisti?

Zlasti tržaški »Piccolo« se odlikuje v natolcevanju in se je v petek poslužil celo citatov iz slovenskih listov, ki so jih pred letom dni mistificirali italijanski plačanci, nabajajoči se še sedaj v zaporu zaradi svoje nečedne obrti. »Piccolo« se namreč posebej pri opravičbi postopka puljskega sodišča na opis orjunaških »grozodejstev«, ki jih je priobčil »Slovenec« lani meseca septembra. »Piccolo« piše med drugim:

»Ni treba iskati drugih prič. Sklicujemo se na pričevanje ljubljanskega »Slovenca«, ki je septembra meseca lanskega leta objavil vrsto odkritij o delovanju Orjuna na Hrvaškem, v Dalmaciji in v Juliji Benežiji. Iz teh razkritij je jasno izhajala odgovornost za vse umore, požige, izžiganja in napade na naše manjše obmejne postojanke, izvršene z metodno delavnostjo, s skrbnimi pripravami, obilico sredstev in s široko razširjenostjo na Gorškem, okoli Postojne in v Istri. »Slovenec« je tudi razkril nekoliko diabolizmičnih načrtov za izžigje vlakov, požigov vasi in celo neki teroristični atentat na osebo Benita Mussolinija. Te stvari so tiskane in pripadajo odlašni zgodovini. Bile so ponatisnjene v »Piccolo« mesec dni poprej, predno je začel »Giornale d'Italia« s svojo porazno dokumentacijo o teroristični akciji Orjuna, ki je vzbudila tako močan odmev v svetu. Jugoslovenski tisk bi seveda sedaj rad zavljal resnico in v to svrhu zanemarljavo celo nedavno kroniko.

Tako tržaški »Piccolo«. Kakor smo že omenili, je »Slovenec« nasel s tem članom informatorjem, ki sedaj teče proti njim

preiskava zaradi suma, da so bili v tuji službi. V tem se vidi sistematično delo špijunske organizacije na naših tleh in le obžalovati je, da so v prejšnji eri strankarske strasti tako oslepili nekatere ljudi, da so bili dostopni takim usodnim prišepetavanjem. Ena izmed dobrot današnjega stanja je tudi ta, da podobni slepi izbruh strankarskega sovraštva niso več mogoči.

Konferenca o Južni železnici v Parizu

Beograd, 19. okt. AA. V petek 25. t. m. se bo vršila v Parizu konferenca za ureditev zemljiških knjig Južnih železnic. Na konferenci bodo sodelovali zastopniki Italije, Madžarske in Avstrije ter predstavniki francoskih lastnikov obveznic družbe Južnih železnic. Našo državo bodo zastopali v imenu ministrstva pravde dr. Kugler, načelnik ministrstva pravde, in dr. Janko Polec, profesor vseučilišča v Ljubljani, v imenu ministrstva prometa dr. Fran Vovčina, referent ministrstva prometa, in dr. Leon Vučina, pravni referent generalne direkcije ministrstva prometa.

Zagoneten novorojenček v mrtvašnici

Maribor, 19. oktobra. V mrtvašnici na radvanškem pokopališču pri Mariboru so davi našli mrtvega novorojenčka, zavitega v dobro povezan omot, ki mu je bilo priloženo 30 Din. Po zagonetni najdbi je orožništvo v Studenčkih takoj uvedlo preiskavo in ugotovilo naslednje: Na pokopališču pri pokrivanju strehe zaposleni zidar France Majer je že jutraj opazil za omejenim okna mrtvašnice zavitek, a se ni zmenil zanj. Med delom pa ga je loputanje okmic, ki so bile zapahnjene, tako motilo, da jih je šel zapirati. Radovednost za je pripravila do tega, da je dvignil omot, ki je bil povezan z navadnim motvozom in ga pričel razvijati. V njem pa je bil karton neke nemške trvdke čevljev. V kartonu je bil vložen drugi omot s 30 Din, pod papirjem je bila meter dolga brisača in v njej v belo cunjavo zavito novorojenček ženskega spola, ki utegne biti star okrog osem mesecev. Imel je že lase, glava pa je bila nekoliko pritisnjena, kar je pripisati najbrže trdi plošni, na kateri je novorojenček ležal. Domneva se, da gre za prerani porod in da je bilo dete mrtvo rojeno. Priloženi denar je bil brzokone namenjen za pogreb. Državno pravdnštvo je odredilo komisijski ogled, ki se bo vršil jutri, nakar se bo preiskava nadaljevala.

Mamsell Nitouche v ljubljanski operi

Popolnoma razumljivo je, da gledališka uprava na vseh koncih in krajih išče glasbena dela, ki bi na poljemaščem interesu publike zaustavila, dvignila in jo privabila k predstavam. Primorana je zato izklopavati tudi stvari, ki so sicer atrakcija malomestnih ljubiteljskih odrov in samorejo zadovoljevali okuse tudi manj razvijenih usen. No, zdi se pa, da tudi z Mamsell Nitouche naše gledališče ne bo rešeno.

Dela prvega francoskega vodenikovega komponista iz druge polovice devetnajstega stoletja Hervéja, recte Florimonda Rougerja so, razven Mamsell Nitouche že davno pozabljena. Je nič zato. Zanimiva so morda le zategadelj, ker so dala pobudo za ustvarjanje boljših stvari, enake in podobne vrste večjim opernim komponistom, kot a. pr. Offenbacha, Lecocqua, Planquette, Audran itd. ter za temi osem drugim najkvalitetnejšim nacionalnostmi. Nič omanj proti temu, ako se servira naš, razvedrila potrebi publiki, tudi glasbeno kaj manj vrednega. Opozorjam le na besede Mendelssohna, ki je dejal, da narod, katerega se prepogosto podaja slabo duševno blago, postane sam slab.

G. Svetel kot dirigent predstave nima kdove kako hvaležnega posla. Nečdo pač mora biti, ki izpolni tudi take zahtevane naloge. Želim mu pa tehnišega dela, ker bi mu bil, kot je tema, gotovo tudi kos.

Pr predstavi so sodelovali celotni ansambl latkova, G. Peček, Drenovec, Mohorič in mnogi drugi. Majorja je igral in vodil igra G. Povhe. G. Peček (Celestin) je bil, kakor vedno, tudi topot najbolj posrečen ter je padel večji del ne baš močnega uspeha nanj. Mamsell Nitouche k sreči ne zahteva velikih umorivnih izdatkov, daje se tudi pri nas okromno in to je njena najboljša stran. Ljudi je bilo malo. Predvsem se je zabavala naša mladina.

Strahovit uboj ravnatelja ljubljanske mestne vrtnarije

Inspektor mestnih nasadov Vaclav Hejnic žrtev slaboumnega delavca — Razburjenje v vsem mestu — Izgubili smo krasitelja Ljubljane

Ljubljana, 19. oktobra.

Pozno popoldne se je kakor blisk raznesla po ljubljanskih ulicah novica o grozovitem zločinu, ki se je odigral okrog 16. v mestni drevesnici v Tivoliju. Sprva se je zaznalo le, da je bil tamkaj baje na zavraten način umorjen neki pasant, ki ga je storilec celo oropal. Pozneje pa se je vest razčistila ter zadobila konkretnjšo obliko. Doznalo se je, da je bil s sekiro umorjen ravnatelj mestne vrtnarije g. Vaclav Hejnic. Novica je šla od ust do ust in povsod vzbujala nele presenečenje, temveč tudi razburjenje, saj je bil pokojnik splošno znana ljubljanska osebnost.

Žrtev brezumnega.

Ravnatelj mestnih nasadov g. Vaclav Hejnic se je danes kakor običajno okrog 15. odpravil iz svojega stanovanja v gradu pod Turnom in prispel okrog 15.30 v mestno drevesnico. Tu se je zglasil pri svojem namestniku g. Antonu Lapu, nakar je spregovoril še par besed z nekimi drugimi uslužbenci ter z gospo Jilekovo, ko nato pa se je odločil, pograbil pest kokošje piče ter odšel za sadovnjak, da nakrmi kokoši, ki jih je gojil na vrtu mestne drevesnice. Ko je to opravil, so ga koraki na povratku vodili mimo delavcev 66 letnega Janeza Studena in 29 letnega Janeza Paika. Ta dva sta za sadovnjakom cepila drva in težke šore, ki so bili nedavno izkopani v nekih parkih in odpeljani na prostor poleg sadovnjaka. Hejnic je opazil, kako Janez Paik čisti šore, ki se jih je držala prst, z ostrim delom sekire, zaradi česar mu je dejal: »Vzemij kramp in očisti šore s krampom, ne pa s sekiro!«

Pri teh besedah se je Paik zganil kakor da ga je pičil gad. Dočim je bil prej pri delu popolnoma miren in se s starim tovarišem Studenom pogovarjal o popolnoma nevažnih stvareh, pri čemer se je celo smejal, je zdaj naenkrat podvil. Kakor je pozneje povedal Studen, se je

fantu v trenutku popolnoma spremenil obraz, besnost je zasijala v očeh in fant se je samo zasusil na peti ter brez besede zamahnil s topim delom sekire proti svojem šefu. Udaril je Hejnica z vso silo po prsih.

Učinek je bil seveda takoj katastrofalen. Gospod Hejnic je padel po tleh kakor zadet od strele in le obeljal poleg skladovnice drv nepremično. Janez Paik pa je tedaj že drugič dvignil sekiro, postal je za trenutek, nakar je padla sekira z ostrim delom pod strahovitim zamahom na vrat na tleh ležečega. Kakor podvilan je zamahnil Paik tudi še drugič, da je brizgala kri nesrečne žrte daleč naokrog po mokri zemlji in vlažnem lesu.

Med tem se je že zavedel grozovitega čina stari Studen, ki je prišel na vso moč kričati in klicati pomoči. V naglici sta prihitela od nekod namestnik ravnatelja g. Anton Lap ter uslužbenec g. Jilek. Nudil se jima je grozovit prizor. Dočim je stal pobesneli zločinec še vedno z dvignejo sekiro poleg svoje žrtve in se je za njim stoječ Studen ves izven sebe, dušeč se v kričanju, tresel od strahu, je bruhala g. Hejnicu kri iz arterij v močnih curkih.

Kakor hitro je podviljani Paik zapazil okrog sebe ljudi, je napravil par dolgih korakov v smeri proti njim in pričel ponovno mahati s sekiro. Videč, da imajo opraviti s popolnoma pobesnelim, če ne ponorelim zločincem, so se morali ljudje umakniti, nakar se je Paik ponovno obrnil k svoji žrtvi in jo tresil s sekiro še enkrat po vratu.

Med uslužbenci in stanovalci hiše v mestni drevesnici je nastala grozovita panika in se je njihovo kričanje čulo tudi na cesti, kjer so se pričele zbirati gručje ljudi. Gospod Lap in Jilek sta odhitela v največjem diru na prosto in nato v bližnjo Polakovo vilo, odkoder je mogel g. Lap v kratkih besedah o dogodku telefonično obvestiti policijo in pa rešilno postajo. Na policijski direkciji so bili naravnost osupnjeni, kakor le redkokdaj. Na kraj zločina sta v največji naglici odhitela dva detektiva, ki sta našla zločinca pod neko lopo, poleg njega pa njegovega brata Antona Paika, ki je istotako uslužbenec kot delavec v mestni drevesnici. Brat se je bil pojavil kmalu po zločinu v bližini svojega brata, pa je kasneje pred njim pobegnil, boječ se, da se bo kotil tudi njega. Čez čas šele, ko je Janez sekiro že povesil, se je drzniti stopiti k njemu in ga nagovoriti:

»Za božjo voljo, Janez, kaj si storil?«
Brat ni odvrnil ničesar, marveč je dajal od sebe le nekatere guturalne glasove.

»Ubil si ga!« je vzkljnil brat.

»Nič ne vem,« je mukoma izustil Janez in se pustil popolnoma mirno voditi od brata pod omenjeno lopo, kjer sta ju našla detektiva. Janez je buljil v tla kakor brez uma, zdrznil se je šele, ko sta prihitela do njega tudi dva uniformirana stražnika ter ga uklenila.

»Zakaj si ga?« sta ga vprašala de-

tektiva, preden sta ga odvedla na policijsko direkcijo.

»Ker me je kregal,« se je odrežal zločinec kratko, nakar ni izustil nobene besede več, dokler ga niso privedli na stražnico.

Smrt tekmo četrt ure

Med tem je prispel pred mestno drevesnico rešilni avtobus, ki pa se je moral vrniti, ker je Hejnic že izdihnil. Smrt je nastopila šele po preteku četrte ure po prvem udarcu in je nesrečnik gospod Hejnic še hropel, ko sta prišla do njega detektiva, ki sta izvršila aretacijo morilca. Na kraj zločina je prispela okrog 16.45 tudi uradna komisija, ki so jo tvorili policijski direktor g. dr. Guštin, policijski zdravnik dr. Ayramovič, šef kriminalnega oddelka g. Zajdel ter še nekaj drugih policijskih organov. Truplo Hejnica so okrog 18. naložili uslužbenci mestnega pogrebnega zavoda v krsto ter jo odpeljali v mrtvašnico pri sv. Krištofu, kjer se bo v ponedeljek vršila obdukcia.

Policija je zvečer stanovanje umorjenca v gradu pod Turnom zapečatila. Gospod Lap je takoj po prvih razburjenjih uredil, da je bila o groznom dogodku obveščena pokojnikova hčerka, ki je poročena z uradnikom českich državnih železnic g. inž. Janovšikom v Kraljevem gradu.

Na policiji

je zaslišal šef kriminalnega oddelka g. Zajdel zvečer le glavno pričjo zločina, delavca Janeza Studena, ki pa je mogel v bistvu izpovedati le to, kar smo navedli že zgoraj. Zasliševanje zločinca samega, ki je zapadel takoj po izvršenem zločinu v popolno apatijo, se ni moglo vršiti takoj zvečer. Ponoči so ga poskušali zaslišati znova, vendar pa za zasliševanje še ni bil sposoben. Zasliševanje se bo zatorej nadaljevalo jutri. Janez Paik, ki je bil uslužbenec kot mestni delavec že sedem let, je po izjavi vseh predpostavljanih omejenih individij razburljive narave, ki je včasih prehitro in obenem vedno rad surovo reagiral. Na policijski stražnici je sedel Paik nekaj časa sključen na klopi, kmalu pa ga je premagal spanec in je uklenjen zaspal.

Hejnic — krasitelj Ljubljane

Inspektor mestnih nasadov g. Vaclav Hejnic, ki ga je zadela tako tragična smrt v 66. letu starosti, je prišel pred 35 leti z najobširnejšim znanjem in prakso od dunajskih dvornih vrstov v Ljubljano. Kostanji v Zvezdi, kostanji v glavnem drevoredu, kostanji v Lattermanovem drevoredu so bili tedaj vsi ljubljanski nasadi. In danes! O, upravičeno se Ljubljančani ponašajo, kaj in koliko smo storili, a pri tem se že od nekdaj prav rado pozablja Hejnicovo delo, ki je bilo samo njegovo in je mož moral tekom svojega 35 letnega, nad vse požrtvovalnega delovanja preslišati mnogo kritike, a bore malo hvale.

V mladih letih je Hejnic študiral doma na Češkem, nato v Nemčiji in na Anglskem. Tam je bil pri Sandersu, najznamenitejšem kultivatorju orhidej na svetu. Sanders je mladega podjetnega Čeha določil za zbiralca orhidej v Braziliji. To pomeni, da mu je ponudil sijajno karijero in bogastvo. Toda Hejnic je odklonil, ker se je v Arguii, klasični deželi naravnih parkov, že naučil, da je hotel. Izmed 90 kompetentov je Ljubljana pred 35 leti izbrala njega za mestnega vrtnarja, ker je bil med vsemi prosilci najbolj kvalificiran. Tako smo dobili strokovnjaka, ki je poznal vso umetnost, nemških, francoskih in angleških parkov in vrtov. Moža se je obetala karijera tudi na habsburškem dvoru, ki je imel vedno polno denarja za lepe nasade, toda sposoben brat Čeh se je raje odločil za siromašno, po potresu porušeno Ljubljano, ker se je zavedal, da je dober gospodar. In ta dobi gospod je res ustvaril, kar danes z radostjo občudujemo in bodo uživale še daljne generacije naših potomcev.

Ob Hejnicovem prihodu je Ljubljana imela za tivoliskim gradom majhen rastlinjak, v katerem je bilo le nekaj fuksij in podobnega staroverskega blaga, sedanje rastlinjake pa so ravno zidali. Park je bil le okrog vodometu, a vse doli do Viča se je vleklo travnik. Dandanes pa na leto vzgoje in posade za pomladanske nasade do deset tisoč mačeh, potočnic avbrecij in drugih rastlin, 7500 eševerij z debelimi listi kakor iz motnega stekla, 5000 pelargonij, 3000 petunij, 2000 kan, salcij in še na tisoče drugih najpotrebnejših rastlin. Stevilke so visoke in za pokojnega Hejnica nad vse častne, tem bolj, če se upošteva, da je vse vzgajal na majhnem vrtu in da so ostala brezuspešna njegova prizadevanja glede razširjenja mestne vrtnarije.

Veliko, globoko zahvalo dolguje Ljubljana mojstru Hejnicu. Da se tega zaveda, je pokazal siloviti učinek tragične novice, ki je spravil pokonci vse prebivalstvo in ga združil v vsesplošnem, iskrenem sočustvovanju. Strašno naključje usode je hotelo, da je veleposobni ravnatelj Hejnic končal svoje

trudov in uspehov polno življenje ravno sredi drevesnice, ki mu je bila tako ljuba. A spomenik njegov je dokončen, ustvarjen: vsa cvetoča in rastoča lepota bele Ljubljane razodeva svojega stvaritelja in skrbnika mojstra Hejnica. Časten bo ostal spomin nanj med nami do poznih let!

Otvoritev sadne razstave v Ljubljani

Včeraj dopoldne je bila otvorjena na Ljubljanskem veletrgu bogato založena sadna razstava. Ze dopoldne so si jo ogledali strokovnjaki ter se o njej izrazili zelo pohvalno. Razstavljeno je mnogo sadja, prvotno izbrano blago, hruške in jabolka, predvsem zimске sorte. Sadje je vloženo v praktične ameriške zabojke po 20—25 kg ter se oddaja po ugodnih cenah. Sadni sejum se vrši vsak dan, tudi danes v nedeljo, nepretrgoma od pol devete do polsedemnajste ure vse do 24. t. m. zvečer, ko se bo razstava zaključila. Organizacija razstave je izvedena strokovnjaško. Občinstvo naj ne zamudi te izredno ugodne priložnosti, da si ogleda razstavo ter se na tem sadnem sejmu založi s sadjem zimskega meseca.

Spremembe v železniški službi

Premeščeni so: uradniki II. kategorije, 3. skupine: Petnar Blaž iz Ljubljane za komercialnega uradnika v prometno - komercialni oddelki G D v Beograd; 5. skupine: Sepič Oton iz Dobova za prometnega uradnika v Mursko Soboto; Mihaljevič Dragič iz Hranstika za prometnega uradnika v Ljubljano; Trontelj Ivan iz Kurilnice I. Ljubljana, glav. kol. za tehničnega uradnika v Kurilnici II. Ljubljana gor. kolodvor; uradniki III. kategorije, 3. skupine: Kolničar Lovro iz Brezna - Ribnice za prometnega uradnika v Višnji gor; Dobč Josip iz Višnje gore za prometnega uradnika v Brezno - Ribnici; zvaniki II. kategorije, 3. skupine: Alič Anton iz Kurilnice Papras (direkcija Zagreb) za strojevodjo v Kurilnici II. Ljubljana glav. kol.; Porenta Josip iz Skofje Loke za prometnega zvanika v Vuhred - Marenberg; Accetto Alojzij iz Kranjske gore za komercialnega zvanika na Jesenicah; Lenarčič Anton iz Kurilnice Maribor za strojevodjo v Kurilnici Papras; zvaniki II. kategorije, 1. skupine: Stancar Josip iz Sevnice za kretnika na Blance; 3. skupine: Praznik Alojzij iz Zagebha Save za skladiščnika v Kotoribo; Jazbinšek Avgustin iz Rajhenburga za kretnika v Sevnico; Jerina Josip iz Rakeka za tovornega sprevednika v Rogate; Steinbühner Hinko iz Maribora glav. kol. za komercialnega zvanika v Zagreb - Savo; dnevnika: Rabič Alojzij z Grosupelja v Kotoribo. Postavljeni so za uradnike II. kategorije, 5. skupine: Milunčič Metoda za administrativnega uradnika v prometno - komercialnem oddelku direkcije; Cerkevnik Emilija za komercialnega uradnika v Ljubljano glavni kolodvor; Vukobratovič Branko za prometnega uradnika v Kakovce; za uradnika III. kategorije, 4. skupine: Leksander Josip za administrativnega uradnika k gradbenemu oddelku direkcije; za zvanika II. kategorije, 3. skupine: Porenta Franc za progovnega čuvaja k progovni sekciji Ljubljana gor. dol. prog; Dolenc Ernest za sklad. desetarja v Mariboru glav. kol.; Saller Friderik za tovornega sprevednika v Maribor glav. kol.; Šoštar Franc za progovnega čuvaja k progovni sekciji Maribor glav. prog; Ploj Franc za progovnega čuvaja k progovni sekciji Maribor glav. prog; Vadjnjal Leopold za skupinovodjo k progovni sekciji Ljubljana glav. prog; Valentin Alojzij za blokovnika v Maribor glav. kol.; Novak Janez za skladiščnega desetarja v Ljubljano glav. kol. Sprejet kot dnevnikar je Topolovec Anton v Kakovce.

Upokojena eta: zvaniki I. kategorije, 1. skupine: Zvonar Ivan, sprevednik - vlakovodja Ljubljana glav. kol. in zvaniki II. kategorije, 1. skupine: Lukmer Josip, nadpremičar, Trbovlje.

Zaradi poverbe obsojen občinski blagajnik

Blaž, 19. oktobra. r. V četrtek je bila sodna razprava proti bivšemu blagajniku blaiške občine Marku Šlipčeviću zaradi poverbe 50.000 dinarjev iz občinske blagajne. Obtožbenec se je zagovarjal, da je denar poveril v potrebi, ker je imel pač majhno plačo in je moral vzdrževati družino desetih oseb, državni tožitelj pa je nasprotno trdil, da Šlipčević ni rabil denarja samo za potrebo, temveč da ga je razpisal tudi za pijačevanje in ženske. Sodišče je obsodilo Šlipčevića na dve leti ječe.

Potrli globoko žalost! Neznanjano vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naša ljubljanska soproga, sestra in tola, gospa

Angelca Rutar

soproga šefa postaje

v petek dne 18. oktobra 1929. ob 24. uri previdena s tolažili sveta vere po dolgem in mučnem trpljenju mirno v Gospodu zatihnila svoje trudne oči.

Pogreb neposredne pokopnice se vrši v ponedeljek, dne 21. oktobra dopoldne v Žirovcih.

Blagopokojno priporočamo v blag spomin in močitev!

Gorjaj Dožić — Žirovnica, 19. oktobra 1929.

Anton Rutar, soprog, ter vsi ostali sorodniki.

Naši kraji in ljudje

Književna nagrada „Vodnikove družbe“

Odbor »Vodnikove družbe« razpisuje nagrado 5000 Din (pet tisoč) za najboljšo povest, zajeto iz sedanjosti ali pa iz naše zgodovine.

Povest ne sme presegati 8 tiskanih pol. Rokopis je treba predložiti odboru najkasneje do 31. marca 1930.

Povest mora biti pisana na stroju brez pisateljevega imena. Svoje ime naj pisatelj napiše na poseben listič in v zaprti kuverti, na kateri naj bo napisan naslov povesti, priloži rokopisu.

Nagrajeno povest priobči nato »Vodnikova družba«. Pisatelj dobi seveda poleg nagrade še tudi običajni honorar.

V Ljubljani, dne 19. oktobra 1929.

Rasto Pustoslavšek, Dr. Pavel Karlin, tč. predsednik tč. tajnik

Poziv graške Slovenske čitalnice

Jugoslovenci! — Graški Slovenci, v svesti svojih dolžnosti do slovenstva, slovanstva in človeštva, ki smo jih prevzeli po svojih narodnih prvoritih, smo se uverili, da se nam jezik in narodnost v tujini ne moreta razvijati, ako ostanemo razkosani. Zdržili smo se zaradi tega v »Čitalnici« in navezali smo najtesnejše stike z ostalimi graškimi Slovenci — in prav posebno z Jugoslovenci. Z izobraževanjem v materinščini smo se povzpeli do vrhca najvišjih in najčistejših narodnih vrednot, do popolnejšega duševnega življenja in preko tega do spoznavanja sorodnih slovanskih narodov in njihovih narečij. Postali smo Jugoslovenci najboljšega kova in še več — Vseslovani — in kot taki stopamo pred domovino, ki nas je skoraj že popolnoma pozabila. Načrtujemo, da bo imela nova in prerodjena Jugoslavija vedno pomoč in tolažila za nas, ki smo žrtvovali vso svojo srčno kri, vse svoje duševne in materijalne sile za boljšo bodočnost slovenstva, slovanstva in človeštva.

Če bo prišla pravočasno pomoč, ne bomo izbrisani iz zgodovine. Malo nas je sicer, toda nismo slabotni, kajti krepita nas bratska slova in vzajemnost. Kot Jugoslovenci smo že zdavnaj vstali in začeli novo življenje v najljepši slogi in razumevanju, kakor da nas ni zgodovina nikoli razdeljevala. Nimamo besed o velikih radostih, s katerimi smo sprejeli vest o edinstveni Jugoslaviji. Nad vse smo navdušeni in veseli, da se je izpolnilo, kar so vsa jugoslovenska srca tako iskreno želela, — da se bratje po krvi bratijo in da soglašajo v željah, mislih in čustvih bolj in bolj.

Jugoslovenci — spomnite se ob tej veliki sreči tudi naših graških Slovencev, ki so jih materijalne nepravilnosti pahile pred gošče narodne, politične in kulturne smrti in jim priskočite na pomoč, dokler je čas.

Redka starost — 99 let

V Ponikvah pod Mirno goro živi 99letna ženska Marija Brinskele. Rodila se je 11. oktobra 1830.

Se vedno je zdrava in čila na duhu in telesu, samo sluh ji je začel v zadnjem času pešati. Imela je 7 otrok.

Starica je živa pričča zdravstva podnebja Mirne gore. Mirna gora je krasna izletna točka v Beli Krajini; letos je bila gori postavljena turistična kočica.

Požrtvovalnost mlade tipkarice

Sanatoriju dr. Živkovića v Beogradu se nahaja že nekaj dni težko bolna gospa Ljubica Matičeva, soproga šefa računovodstva v ministrstvu za poljedelstvo. Zdravniki so ugotovili, da jo more pred smrtjo rešiti edino še nagla transfuzija zdrave krvi. Ko se je mož gospo Matičevo vrnil iz obiska v bolnici in svoj urad in ves obupan pripovedoval svojim prijateljem, v kako opasnem stanju se nahaja njegova žena, so bili vsi polni sočustvovanja, a nihče ni vedel, kako bi se dalo pomagati. Edino morda tipkarica gđ. Gjurgina Milšićeva je nathoma oblekla plašč, se odpravila iz ministrstva v sanatorij in takoj pristala na transfuzijo. Že čez pol ure je g. Matič bil iz sanatorija telefonično obveščen: »Vaša gospa smo dali 400 gramov krvi. Zdaj je rešena.«

G. Matič je ves presenečen in vzradočen pohitil v sanatorij. Ob postelji svoje bolne žene je ugledal na stolu sedečo svojo tipkarico, ki je bila še vsa blede, vendar pa zadovoljna in srečna, ko so ji zdravniki izražali čestitke in zahvalo. Transfuzijo je bil izvršil dr. Svetozar Nikolačević. Gospa Matičeva je že izven krize, a lepa požrtvovalnost mlade tipkarice je vzbrnila v Beogradu splošno pozornost.

NOGAVICE volnene, sulfone, pletil čeliki, blazne in dr. v zelo lepi izbiri pripadajočih. Moške nogavice za dame in gospode. L. URBANČIČ, Mladinska c. 20

Jubilej vzornega delavca

Lepo starost 75 let bo v kratkem dosegel na Prevaljah g. Josip Stergar, ki pa ima že od l. 1926. za seboj tudi lepo in častno število 50 službenih let v tiskarstvu. Tiskarstva se je izučil jubilarant l. 1877. v tiskarni Vincenca Bobna ter je služboval potem v Novem mestu,

Ljubljani, nato nekaj let na Gornje Avstrijskem, Bavarskem in Svici, od leta 1886. pa v Celovcu in potem na Prevaljah. V zadnji službi je vztrajal 40 let.

G. Stergar je pred meseci praznoval tudi zlato poroko s svojo življensko družico Marijo. Jubilarant, rodom iz Trate pri Novem mestu, je v svoji visoki starosti čil in zdrav in bo gotovo srečno in zadovoljno, kakor doslej, obhajal še mnogo obletnic.

Prva razglednica na svetu

Ljubljana, 19. oktobra. Višji državni pravdnik dr. Mirko Grasselli je dal na razpolago fotografska posnetka prve razglednice na svetu, ki jo je izumil na Dunaju Srb Joca Manojlović, ro-

dom iz Srbobrana. Fotografska posnetka mu je poslal g. Božidar Kekić, tajnik novosadske občine v p., ki je imeljeti omenjene razglednice.

Vzpodbudo za dopisnico v poštnem prometu je dal vseučiliški profesor na dunajski politehnik dr. Emanuel Hermann in sicer s člankom v »Neue Freie Presse« z dne 26. januarja l. 1869. Njegov predlog je bil sprejet še istega leta in dne 1. oktobra so prišle v promet prve avstrijske dopisnice.

Anglija je uvedla dopisnice 1. oktobra 1870. V istem času si je osvojila ta praktični izum tudi Švica. V tekdu 1871. so uvedle dopisnice: Belgija, Kanada, Danska in Finska. Leto dni kasneje Norveška, Švedska in Rusija, leta Španija, Francija, Japonska in Zedinjene države, 1874. leta Luksemburg in Italija, a nazadnje Grčija in Portugalska.

V mednarodnem poštnem prometu so uvedli dopisnice 1. januarja 1871. na podlagi pogodbe, ki jo je podpisalo 13 držav.

Ilustrirane dopisnice ali razglednice so bile delo zasebne vzpodbude in industrije. Državna uprava je zelo nasprotovala temu, da bi jih uvedli v promet. Mnogo se je o tem pisalo po časopisih.

Pokojni knjigarar Schwarz iz Oldenburga je trdil, da je dal prvo pravo dopisnico s sliko (razglednico) v promet 7. okt. 1875., kar se dokazuje tudi z originalom, reproduciranim v knjigi barona Amanda v. Schweiger Lerhenfelda »Das neue Buch von der Weltpost« (Hartlebensverlag Wien).

Prve razglednice na svetu pa vendarle

Koncert slovaških učiteljev

Dosedaj smo imeli v Ljubljani redkokdaj priliko, da bi mogli v naši sredi pozdraviti slovaške goste. Prihodnji četrtek pa nas poseti odlični »Pevski zbor slovaških učiteljev«, ki se nahaja na turneji po Jugoslaviji. Bo to prvi slovaški koncert v Ljubljani, in če smemo soditi po velikih uspehih po drugih mestih, tudi eden najboljših v tej sezoni. Koncertni vodja je profesor Miloš Ruppeltdt iz Bratislave, eden najodličnejših slovaških dirigentov. Kot solist sodeluje pri koncertu operni pevec Hoz, spremlja pa pevec tajnik »Matica Slovenske« St. Kremer. Slovaški pevci so bili povsod čim napriscneje sprejeti, zlasti pa v Novem Sadu, Beogradu, Kragujevcu in Sarajevu.

O koncertu je priobčila »Narodna Jednota« to-le laskavo oceno: »Koncertna dvorana je bila natlačena polna. Prva pesem je bil jugoslovanska, nato pa češkoslovaška himna. Potem pa se je kot biseri vrstila pesem za pesmijo. Po vsaki pesmi ogromno navdušenje in ploskanje. Krasne slovaške melodije, dovršena tehnika pevcev in znamenito dirigiranje prof. Ruppeltdta, ki je s svojimi pevci ena duša, vse to je izkazalo nepopisno navdušenje. Ob koncu so prišle na vrsto najizrazitejše slovaške pesmi. Zadel je briljantni samospev nadebnega mladega opernega pevca g. Hoz. Zapel je s spremljevanjem zbora »Ja som bača velmi starý...« Ko je odpel, je nastalo tako navdušeno ploskanje in klicanje, da je moral g. Hoz pesem dvakrat ponoviti. Koncert je končal z velikanskim uspehom. Občinstvo je bilo kakor elektrizirano in je prirejalo dirigentu in pevcem navdušene ovacije. Takšno navdušenje more povzročiti pač samo prvovrstno petje...«

Prepričani smo, da bo koncert slovaških učiteljev v Ljubljani prav tako lepo uspel, kakor v Novem Sadu. Slovaške pesmi, zlasti slovaške narodne pesmi slovce po svoji melodioznosti zato smo uverjeni, da bodo našemu občinstvu silno ugajale, to tem bolj, ker so med vsemi slovanskimi narodnimi pesmimi najbolj sorodne našim.

ni dal v promet Schwarz, temveč že štiri leta poprej administracija srbskega lista »Zmaj« na Dunaju, ki ga je izdajal g. Joca Manojlović skupno s pokojnim Ciko Jovo Zmajem. Razglednico je poslal g. Manoj-

djelkovića nihče nima. Leta 1912. je bil namreč polkovnik Andjelković pridružen Štabu prve armije, ki ji je bil takrat komandant današnji naš kralj. Pri zavzetju Bitolja po naši armadi je bila pisarna g. Andjelkovića samo pol dneva v prostorih, ki jih je do takrat zavzemala turška pošta. Ob tej priliki je g. Andjelković na več znakov poleg našega uradnega žiga vojne pošte »Vojna pošta I. armije« 8. 11. 1912. udaril tudi turški žig, ki ga je turški uradnik zapustil (že z vstavljenim datumom), ko je istega jutra pobegnil. Se istega dne so pošto zaprli in tako je polkovnik Andjelković trdno prepričan, da je edino on v posesti tovrstnih znamk.

Bolnišnica v Murski Soboti

Ako pomislimo na razsežnost teritorija, ki ga ima bolnica v Murski Soboti, vidimo, da njeni prostori in celotna uredba daleko zaostaja za njenimi potrebami. Sem se pošiljajo bolniki iz murskega, dolnolendavskega, lutomerskega, čakovskega in celo iz ormoškega sreza.

Jasno je, da bolnica v Murski Soboti ne zmaguje svoje naloge. Posteli ima samo 140 in se je že nešteto krat pripetilo, da sta morala ležati dva bolnika na isti postelji. Ventilatorjih ni do duha ne sluha. Hodniki, kakor tudi sobe, so preozki, da ne odgovarjajo pripravnosti. Zato je imel že oblastni odbor v proračunu, da bi zgradil v bližini sedanje bolnice poseben paviljon, ki bi vsaj nekoliko izboljšal razmere. Ker pa se je zadnje dni izvršil v naši upravi velik preobrat, se je ta namera sesula in sedaj pričakuje bolnica, da se bo z višje inštanca pobrigalo za njo.

Prav potrebno bi bilo, da bi se zgradila popolnoma nova bolnica z vsemi modernimi priključki in sicer na drugem mestu, kjer bi občina rada odstopila zemljišče. Sedanja bolnica je postavljena namreč na zelo neprimernem kraju, pri kolodvoru, kjer je mnogo prometa in hrupa. Ako bi se pri novem poslopiju hotelo ubezati pred natpanostjo škrlatičnih bolnikov — v Prekmurju se vsako drugo leto pojavi obsežna epidemija škrlatnice — bi to poslopje stalo najmanj okoli 15 milijonov Din. Z ozirom na tako številko ni upanja, da bi se ta želja izpolnila. Vsekakor pa je pričakovati, da se bo sedanjo bolnico vsaj skušalo izpopolniti in jo opremiti z vsem, kar ji vidno primanjkuje.

Toplih oblačil

trikotajo, perilo, nogavice, rokavice, kravate, čepice in vse drugo za zimo boste kupili najbolj ugodno pri A.

A. Presker, Ljubljana
So. Petra cesta 14.

Železničar, ki se je žrtvoval za otroka

Aleksander Zdravković, železniški delavec in pomočnik čuvarja železniškega prelaza v Mladenovcu, se je v četrtek dopoldne nahajal v službi. Rampa je bila zatvorjena, ker sta se približevala dva vlaka. Ko se je že čul pisk lokomotive, ki se je s svojim dolгим tovorom približevala iz Niša, je Aleksander ugledal na progi neko gleto dekle, ki se je kar na lepem znašlo pred grozno smrtjo. Aleksander ni pomišljal niti trenutke. Skočil je na progo, potegnil dekle v stran in ga rešil smrti. A nesreča je hotela, da je kolo lokomotive med tem zgrabilo njegovo nogo, privleklo nesrečnega Aleksandra k sebi in mu zapelo smrtno pesem.

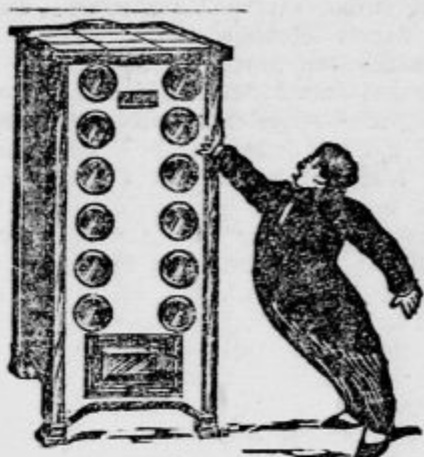
Stroji je vlekel Aleksandrovo truplo kakih 100 m s seboj in ga seveda strahovito razmesaril. Tako je Aleksander Zdravković izgubil življenje ne le pri izvrševanju svoje dolžnosti, marveč tudi kot človek, ki se je žrtvoval za življenje otroka. Pogreb se je v petek vršil na svečan način. Mnogo je bilo občinstva in na grobu so bile prečitane razne sožalne brzoljavke, med katerimi je prisotne najbolj ganila ona, ki jo je bridko prizadeti družini poslal generalni inšpektor celokupnega prometa, Jevrem Popović iz Beograda.

Zasledovanje vlomilcev

Ljubljana, 19. oktobra. Požrtvovalno prizadevanje policije in posameznih organov, ki so bili vedno na preži, je končno vsaj deloma kronano z uspehom. V zadnjih dneh se je posrečilo spraviti na varno nekaj prav nevarnih vlomilcev, ki so neprestano ogrožali varnost tujega imetja. Vlomi in drzne tatvine so bile in so še vedno na dnevnem redu. Policija je dobro vedela, da ima posla s skranjo nevarnimi in sila podjetnimi vlomilci, ki nikoli ne drže križem rok. Dolgo pa ni mogla varnostna oblast doznati, kdo bi bili ti svedrovc in s kakimi ljudmi se družijo. Prijetih in aretiranih ter zaslišanij je bilo mnogo propalih žensk, o katerih se je vedelo, da se rade družijo s sumljivimi moškimi. Policija je menila, da je vsaj ena ali druga izmed številnih pocestnic uvedena v skrivnostno delovanje svedrovske družbe. Računala je deloma pravilno kajti par teh žensk je res postalo zgovornejših in je —

Predno kužite peč

vprašate svojega rojaka, prijatelja ali znanca, ki že ima ZEPHIR-peč, in brez dvoma boste slišali o tej peči samo najboljšo, ker je kurjenje z drvnimi hujšinsko, prijetno in s ZEPHIR-jem najceneje

Zahtevajo brezplačen opis!

ZEPHIR TVORNIKA PEČI D. D.
Subotica

Samoprodaja za Ljubljano:

BREZNIK & FRITSCH

Samoprodaja za Celje: D. RAKUSCH

Samoprodaja za Maribor:

PINTER I LENARD

čepav ne direktno označilo storilcev, vsaj namignilo, kje jih iskati.

K aretaciji petih lopovov, ki so spravljani za zamreženimi okni, pa je pomagalo tudi drugačno naključje. Pred nekaj dnevi so skušali vlomilci vdreti v zlatarsko delavnico Slavka Japlja na Cankarjevem nabrežju. Pri delu pa jih je opazilo več pasantov, ki so vlomilce prepoznali. Zapomnili so si tudi njihovo zunanost, ki so jo opisali pozneje na policiji. Na podlagi tega so detektivji kmalu prišli mladega fanta, ki je bil zraven pri poskušnem vlamu v Japljevo trgovino in delavnico. Ta, ki se je podal šele pred kratkim na opolško tatnino pot in je bil torej še pravecni začetnik, je skušal svojo prisotnost pri vlamljanju spočetka taji, a se je pozneje zapletel v protislovje, kar mu je vzeelo vse pogum. Slednjič se je kratkotalo odločil in izdal še svoje tovariše. Policijski organi so se istega dne krenili nekam v predmestje in ondi aretirali še njegove štiri kompane, med njimi tudi kolovodno vlomilsko sode. Seveda pa v zaporu niso še vsi člani vlomilske tope. Vlomi se še vedno ponavljajo, znak, da oni, ki so ostali na prostosti, zaradi aretacije tovaršev niso izgubili poguma. Kadar se jim zazde tla v Ljubljani prevročna, pa krenejo v mestno okolico, kjer tudi najdejo prilike za vlome. Dokaz temu je vlam v ježiški pešni urad in nešteti drugi vlomi ter tatvine v ljubljanski okolici. Izključeno seveda tudi ni, da bodo odšli zmikavci še dlje ven na deželo, kjer bodo postopali pri svojem poslu še brezobzirneje.

Ljubljanska policija je stopila v zvezo z orožniškim poveljstvom, da hosta obe oblasti postopati skupno. Obroč okrog svedrovskih tolp se vsekakor širila, kar kaže na to, da bodo v kratkem sledile spet številne aretacije, kakor šele bo mogoče podrobneje poročati o delovanju držnih adashev.

Ko se začne krvne cevi poapnjevati, deluje uporaba naravne »Franz Josefove« grenčice na redno izpraznjenje črevesa in zmanjša visok navel krvi. Mojstri zdravniške vede priporočajo pri starostnih pojavih različne vrste »Franz Josefovo« vodo, ker odpravi zastajanje v žilodolnem črevesnem kanalu in leno prebavljanje ter omili dražljivost živcev. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

300 oblek

in zimskih plaščev, prodajamo za lastno ceno!

izkoristite to priliko
= J s ROJINA, Ljubljana =

Naročajte
JAKOPIČEV ZBORNIK

SEPARATORJI IN STROJI ZA MLEKARSTVO

ZAGREB, BOŠKOVIČEVA 46

195 Zastopniki se iščejo povsod!

Velika premijera!

Danes ob 3, po 5, 6, po 8 9.

LULU

Naša največja kalorična centrala

Po otvoritvi nove centrale pri velenjskem rudniku — Velika pridobitev Šaleške doline in dravske banovine

Rudnik v Šalah pri Velenju je l. 1885. osnoval podjetnik Danijel pl. Lapp in ga precej široko razgrnil ter poleg drugih prav dobrih tehničnih naprav ustvaril tudi lastno dovodno progo. Po prevratu je pripadel naši državi. Je največje državno rudniško podjetje v Sloveniji. Premogovni skladi žaleške doline so široki do 5 km in dolgi kakih 10 km. Jakost glavnega sloja znaša v izvoznem jašku 2,7 m ter narašča proti zapadu in doseže debelost celih 100 m, kar je bilo ponovno dognano potom številnih vrtanj v globino, ki so se vršila že od l. 1875. dalje. Premogovni skladi Šaleške doline predstavljajo torej veliko narodno gospodarsko premoženje. V največjem delu niti še niso raziskani, uprava rudnika bo v bližnji bodočnosti izvedla še razna vrtanja v globino. Količina doslej raziskanega premoga se lahko ceni na okroglih 30 milijonov ton, kar zadostuje pri dnevni proizvodnji okroglih 100 vagonov za dobo najmanj 100 let. Splošno se površina premogovnega sloja v Šaleški dolini ceni na 25 do 35 km².

Šaleški premog

Je rujav, preprežen z vložki fosilnega lesa. Ker se zaradi svoje mlajše starosti in nižje kalorične vrednosti ne more postaviti v isto vrsto s premogi iz drugih starejših premogovnih zakladov Slovenije, se je že prejšnji lastnik, ki mu nikakor ni bilo odrekati velike inicijativnosti, prizadeval, da bi izkoristil premog na licu mesta z umetnim pretvarjanjem v boljše obliko. Zato je bila na premogovniku zgrajena poizkusna destilacijska naprava za suho destilacijo premoga, ki proizvaja polkoks in prah, namenjena pa se zgradijo obširna destilacijska naprava za nadaljnje predelavanje prahov in pogonska olja. Razen tega so v polnem teku poizkusi za izboljšanje kalorične vrednosti premoga na podlagi snušenja po najnovejših metodah.

Iz premoga — elektrika

Glavni faktor ekonomskega izkoriščanja velenjskega premoga pa je seveda pretvarjanje kalorične energije na licu mesta v električno energijo z zgraditvijo velike nove kalorične električne centrale. Že prejšnji lastnik premogovnika je koncem minulega stoletja resno razmišljal gradnjo velike kalorične centrale, ki naj bi napajala električno omrežje visoke napetosti do Celja, Celovca, Maribora in celo do Gradca. Ko pa se je pričela graditi falska vodna centrala, je velenjski osnutek stopil v ozadje, a takoj po prevratu je osnutek postal aktualen. Moderni zgledi kažejo, da se morajo kalorične centrale smatrati posebno v zvezi z vodnimi centralami kot rezervna za najsmotnejše prevođenje problemov obsežne elektrifikacije. Ogromne kalorične centrale so zrastle v poslednjih dobach v Nemčiji, Češkoslovaški, Rusiji in drugod, prednjači pa seveda Amerika, kjer se proizvaja 60 % celotne električne energije v kalorični centrali.

Sedanjí generalni direktor v ministrstvu za šume in rudnike g. dr. Gostiša je kot ravnatelj velenjskega rudnika kmalu po prevratu začel obnavljati projekt glede gradnje velike moderne kalorične centrale. Osnutek je posebno v pokojnem ministru dr. Žerjavu našel močnega zagovornika. Definitivna odločitev je padla že v letu 1923, z gradnjo pa se je pričelo šele čez 4 leta.

Stavba sama, ki stoji na mirnem in trdnem terenu tik ob cesti, vodeči iz Šoštanjja mimo rudnika v Velenje, je zgrajena po vzorcu najmodernejših central. Arhitektonično predstavlja zares lepo poslopje, ki gospoduje vsej slikovitosti pokrajine, a tehnična oprema je ne le prvostarna, temveč tudi estetično (in higiensko) neoporečna.

Kam bo Velenje oddajalo tok?

Za gorivo se uporablja le manj vreden premogovni prah in šuta, ki ga pač ne more zmanjkati stotine let. Doprema je mehanično urejena, istokotno odvažanje pepela. Z najmodernejšimi napravami za avtomatično funkcioniranje obrata je služba v centrali silno poenostavljena. Ob vsem tem je centrala zagotovljena neoviran razvoj, na drugi strani pa jamči skrajno solidna izvedba zgradbe in tehničnega ustroja za nerušen obrat, a to je prvi pogoj za razvite onih industrij, ki si ne morejo zgraditi lastnih rezervnih central. In proizvodna cena bo nizka.

Ker je centrala v Velenju zaenkrat opremljena le z dvema agregatoma po 1000 kw, ki sta namenjena za kritje električnega konzuma rudnika in Šaleške ter deloma srednje Savinjske doline, je uprava rudnika ukrenila že vse potrebno, da se izvrši nabava in montaža tretjega agregata za tri tisoč kw, za katerega je potreben prostor že zrajen. V tej veliki izpolnitvi bo stopila velenjska centrala v prvo fazo svojega razvoja kot tako imenovana »prekodelska centrala«. Oddaja električnega toka bo prišla v poštev za večja industrijska središča, predvsem tudi za mesto Ljubljano in okolico in za industrije ob daljnovodu, ki ga bo treba zgraditi.

V tehnični opremi

Je levi del odnesla sloviša nemška tvrdka Brown Boveri, katere ljubljanski zastopnik g. Rudolf Štebi je sam vodil in nadzoroval instalacijo. Tvrdka je dobavila in montirala: v napajalni napravi motorje za dve turbosesaliki, krasni generator, parno turbino, dva dodelna kondenzatorja, dva kombinirana sesalna agregata, celotno razdelilno in oklopno napravo ter opremila tudi vso transformatorsko postajo z dvema transformatorjema 500 kilovatov in z dvema transformatorjema 1000 kilovatov. Prva dva transformatorja sta namenjena za obrat na rudniku, ostala dva za oddajo toka Sa-

vinjski dolini. Seveda bo tvrdka Brown Boveri provedla tudi zgoraj omenjeno proširjenje, po katerem bo nova kalorična centrala v Velenju v smislu sklenjene pogodbe med rudnikom in ljubljansko oblastno samoupravo postala velevažno električno podjetje celokupne dravske banovine.

V kotlarni je tvrdka Krupp montirala dva vodocevnika kotla. Napravo za dovažanje premoga je dovršila tvrdka Bleichert, predgrevalce vode pa düsseldorfska Eisenwerke A. G. Kurišče je opremila erfurtska tvrdka Topf und Söhne, merilne aparate pa je postavila tvrdka Siemens. Nadalje so pri celotni tehnični opremitvi naprav sodelovale še nekatere prominentne nemške tvrdke in tako je celotna elektrarna zares remek-delo moderne tehnike ter v svoji palačici, ki jo je postavila ljubljanska gradbena družba Slograd, reprezentativna ne le za Šaleško dolino, ki je nanjo upravičeno ponosna, marveč za vso Jugoslavijo. In to veliko delo je žal imelo tudi svojo žrtev. Za tvrdko »Slograd« je z izredno marljivostjo in sposobnostjo vodil gradbena dela mladi inženjer g. Primož Brezigar, ki si je pri tem nakopal ohranjen poslabšal bolehnost in odšel prerano v grob.

Novo življenje

V zvezi z dograjevanjem nove elektrarne je bila gradbena sezona pri velenjskem rudniku letos izredno živahna. V lično novo podružniško stanovanjsko hišo so se stranke že vselele, te dni pa bosta dogotovljeni še dve stanovanjski hiši, in sicer ena dvodružinska za uradništvo v Šmartnem in ena 10družinska za rudniške delavce in predelavce rudnika na Liliškem griču, kjer se nahaja stara rudniška kolonija.

Stanovanjska kriza v okolju velenjskega rudnika je s tem omiljena. Opaža se povsem novo življenje. Velenjski rudnik ima sedaj okrog 530 delavcev. Središče društvenega gibanja je popolnoma prenovljen Rudarski dom, kjer se nahaja delavska čitalnica, knjižnica in restavracija, v gornjem nadstropju pa lepa dvorana za slavnostne prireditve. Tu vzdržuje rudnik tudi strokovno šolo za rudarje in profesionaliste, ki traja vsako leto osem mesecev. Pouk se vrši dnevno (razen sobote in nedelje) od 16. do 20. Slavnostni zaključek lanskega tečaja, ki se ga je udeleževalo 26 učencev, se je vršil pred nekaj dnevi s končnimi izpiti in rudarsko zabavo. Velik bo pomen te rudarske šole, ako pridobi pravico javnosti.

Za glasbeno razvedrilo vsega osobja velenjskega rudnika izvrstno skrbi rudniška godba, ki jo vodi prizadeveni dirigent Letonja. V kratkem času svojega obstoja se je godba dvignila na izredno visoko stopnjo in obeta se ji še lepa bodočnost. Kako so rudarji ponosni na svojo godbo, dokazuje dejstvo, da vsi redno dajejo svoje mesečne prispevke po dinarju.

Največ zaslug za vesplošni razvoj velenjskega rudnika pripada nesporno direktorju inž. Močniku, ki je rudnik vodil zadnjih šest let, zdaj pa ga zapušča zaradi odpoklica na novo službeno mesto. Njegovo nasledstvo je prevzel inž. E. Čuček, doslej direktor rudnika v Bukinju. Pred nekaj dnevi je Udruženje rudniških nameščencev z rudniško godbo priredilo direktorju Močniku prisrčen poslovilni večer, ki je izzvenel v izrazih najtoplejših simpatij in prisrčne zahvale za njegovo delovanje v rudniku tako glede jamskega obrata (reševanje težavnega problema razmer v jamah, mehanizacije itd.), kakor tudi glede zunanega obrata: postavitev električne centrale, dograditve stanovanjskih hiš, ravno tako tudi glede udeleževanja v raznih društvi in korporacijah. Dosedanega direktorja Močnika lahko spremlja ob slovesu iz Velenja zavest, da njegovo veliko prizadevanje ni bilo zaman, ker so dokazi očitni, a v njegovem nasledniku direktorju inž. Čučku pozdravlja osobe velenjskega rudnika dostojnega naslednika, kateremu mirno poklanja svoje zaupanje.

O otvoritveni svečanosti

Ki se je vršila pretekli četrtek popoldne, je »Jutro« že poročalo. Velja še posebej pripomniti, da je celotno slavlje po svojem aranžmanu in pomenu dogodek, ki je kronal provedbo tako velikega dela. Vsi povabljeni gostje so bili ob ogledu elektrarne vidno presenečeni in poleg vsega, kar so videli, se jih je takoj po kratkem oficijelnem delu otvoritve kar najugodnejše dojmlila prava šaleška ljubeznivost in gostoljubnost, ki so jo domačini izkazovali v največji meri.

Zvečer je tvrdka Brown - Boveri priredila v znanem Rakovem hotelu v Velenju naravnost razkošen banket. Gostom je prvi nazdravil direktor inž. Čuček, ki je v kratkih obrazilih podal tudi zanimivo sliko vsega dosedanjega razvoja velenjskega rudnika, a prav lepe perspektive je za bodočnost začrtal generalni direktor državnih podjetij inž. Jovanović iz Sarajeva. Ljubljanski župan dr. Puc je izpregovoril nekatere tehtne besede o pomenu velenjske centrale in elektrifikacijskem problemu Ljubljane, zelo simpatično je inspektor Tibold iz Sarajeva obeležil otvoritev nove centrale kot »oživljenje gospodarske Ilirije v Jugoslaviji«, nad vse prisrčno razpoloženje pa je s svojim prijetnim in mestoma ljubeznivo humornim govorom ustvaril ljubljanski občinski svetnik g. Josip Turk, ki je žel burno odobravanje. V imenu velenjskih obča-

A T E L J E
ZA NOTRANJO
ARHITEKTURO
ING. ARH. J. OMAHEN
ING. ARH. D. SERAJNIK
LJUBLJANA
KOLODVORSKA
ULICA ŠT. 28/II

nov je zdravnik dr. Žižek požel novim motorjem brezhibno zdravstveno stanje... a rudniški blagajnik g. Tone Kurmik je upravičeno izrazil v duhoviti napitnici zahvalo g. Rudolfu Štebiu kot zastopniku tvrdke Brown - Boveri. Neumorno je ves

večer svirala rudniška godba. Pač z najlepšimi in najprijetnejšimi vtisi so gostje zapuščali Velenje in Šaleško dolino, ki je z dnevom otvoritve svoje velike kalorične centrale prestopila prag uspehov polne bodočnosti.

Sport

Današnje nogometno prvenstvo

Jesenska nogometna sezona je že skoro pri kraju. Danes odigrata Svoboda in Jadran svoji zadnji tekmi. Svoboda se sreča s Primorjem na igrišču Primorja ob 15.45. Tekma je za oba kluba velike važnosti zaradi razlike golov in bosta obe moštvi skušali doseči čim boljši rezultat. Ob 14. igra predtekno rezervi obeh klubov. Dopoludne ob 9. igra Reka : Natak.

Na igrišču Ilirije se vrši glavna tekma ob 15.45 med Hermesom in Jadranom. Po zadnjem nastopu Jadrana sodeč bo imel Hermes veliko posla, ako bo hotel odnesti obe točki. Rezervni moštvi igra ob 14. predtekno. Ob 8.30 se srečata drugorzredna Grafika in Slavija. Prva je poleg Slovana edino moštvo v II. razredu, ki se ni izgubilo nobene točke, je pa imelo do sedaj le lažje protivnike in se danes prvič sreča z močnejšim moštvom. Tekme se vrše ob vsakem vremenu.

Sportni drobci

Skupščina JNS se bo vršila 24. novembra. — Spor saveza in BSK zaradi odigranja dveh razveljavljenih državnih prvenstvenih tekem še ni končan. Ker je BSK prepuštil prv. tekmo z Jugoslavijo »par forfait« nasprotniku in takoj nato odigral z »tim prijateljsko tekmo, tak« za odgovor tekme ni imel vzkroka, je JNS kaznoval BSK z globlo 1000 Din. Obenem je klub pozvan preko BLP, da mora danes nastopiti v drugi prvenstveni tekmi proti Hajduku v Splitu. BSK je odgovoril, da se bo zahtevali JNS uklonil. Tekmo bo sodil Dunajski Göbel. Glavna skupščina bo imela torej s to afero mnogo posla. — Novi kapetan ZNP je Janko Justin znani nogometni »maček« Zagreba. — Kakor posnemamo iz »Jutarnjega List« je LNP vprašal JNS, kako naj postopa proti ljubljanski Iliriji, ki je nastopila na tekmi za podsavezni pokal z igralci rezerve in juniorjev in s tem oškodovala podsavezne interese. JNS je odgovoril, da mora Ilirija to tekmo ponovno odigrati; če bo ponovno nastopila s sličnim moštvom, naj LNP kaznuje Ilirijo po § 53. kaz. pravilnika.

Danes se vrši v Zagrebu redna letna skupščina zbora nogometnih sodnikov. Največ predlogov za to skupščino so pripravili beograjski sodniki, ki zahtevajo med drugim tudi, da se odredi enaka sportna dresa za vse sodnike, da se v bodoče ne dovoli delegiranje tujih sodnikov za državne prvenstvene tekme, da se ustanovi strokovno glasilo za sodnike, da se stranskim sodnikom iz vrst sodnikov plača honorar Din 20, da mora sodnik, ki tekom enega leta ni sodil nobene javne tekme, vrniti legitimacijo itd. Kakor vse kaže, bo letošnji občni zbor najvažnejši med dosedanjimi.

Izredni občni zbor SK Jadran

SK Jadran je imel dne 17. t. izredni občni zbor. Udeležba članstva je bila prav zadovoljiva. Točno ob pol 21. je otvoril posle vodeči obč. zbor, pozdravil vse navzoče ter odredil v znak protesta in žalosti nad nedolžno obsodbo istrskih omladincev po fašističnem režimu enominutni odmor.

Nato je prešel na poročilo upravnega odbora in pojasnil odstop predsednika in zahtevno večino članstva za sklicanje izrednega občnega zbora. Sledila so poročila ostalih funkcionarjev. Po živahni debati je prešel obč. zbor na glasovanje o absolutoriju, ki ga je podelil odstopivšemu odboru.

Volitve so se vršile z vzklikom ter je bil soglasno izvoljen za predsednika g. Juvan Rudolf. Članstvo je pozdravilo novega predsednika z dolgotrajnim vzklikanjem in ploskanjem.

Novi predsednik se je v daljšem govoru zahvalil obč. zboru za izvolitev. Poudarjal je, da teško prevzema to mesto, toda ker vidi zaupanje in voljo članstva, da se klub povzdigne na konkurenčno višino ljubljanskih prvorazrednih klubov, bo skušal po svoji moči izvesti to teško nalogo. Pozival je članstvo k čim tesnejši združitvi in tovarištvu in uspehi ne bodo izostali.

Celokupni odbor sestoji sledeče: predsednik g. Juvan Rudolf, Boštjančič, podpredsednik, Sever Ivan, tajnik, Matjašič Josip, blagajnik; odborniki: Milač, Potokar, Novak, Pivk, Bezljaj, Klopčaver.

Naslov kluba je: Sever Ivan, Ljubljana, Trnovska ul. 2.

J. P. Baile:

Zvižča

Pred vrati so utihnili oprezni koraki in nekdo je tiho prišel na ključko. Tema postava je smuknila v nerazsvetljeno spalnico.

Moški je napravil dva, tri korake, a se je takoj ustavil, ko je začul ženski glas:

»Jean, nikar ne prižgi luči, kar ti imam povedati, bom rajše povedala v temi...«

Trenutek molka. In potem:

»Ne smem ti pogledati v obraz, da ne obnemem, a to se ne sme zgoditi... Torej si prišel?...«

Čakala sem te, čeprav sem drhtela od strahu, da ne prideš, in sem se bala, da ti ne bom mogla povedati tega, kar mi teži srce. Saj si prišel skozi zadnja vrata, kaj? In si oprezoval, da te ni nihče videl?

Poslušaj tedaj:

Zvedela sem o tebi stvari, ki me ovirajo, da bi ti ostala le še en dan zaročenka. Ne bom pripovedovala podrobnosti, dovolj bodi, da imenujem imena: Henny, Cor, Lavra... Dalje ne bom razpravljala o tvojih ljubavnih pustolovčinah. Vidiš, menil si, da boš nekaznovan živel še naprej to življenje, in si se nanašal na mojo neskončno, požrtvovalno ljubezen! Prišlo je drugače, zdaj pojdeva narazen.»

Službene objave LNP. (Iz seje upravnega odbora dne 18. oktobra 1929.) V upravni odbor se kooptira mesto odstopivšega odbornika g. Hartmana g. Glavič.

Na znanje se vzame dopis uprave igrišča SK Ilirije z dne 15. t. m. v zadevi podaljšanja pogodbe za uporabo igrišča za prvenstvene tekme do 1. novembra 1929. — Na znanje se vzame novi odbor SK Svobode, Maribor: predsednik g. Sinković Ladislav, tajnik g. Leben Bogomir. — Igralec Bertonec Stanko (Ilirija) se preda kazenskemu odboru, ker je neupravičeno nastopal za I. SSK Maribor. I. SSK Maribor prejme obširnejši dopis. — SK Svoboda (Maribor) se zadnjič poziva, da poravnava tekmo 14 dni letno članarino, ker bo LNP v nasprotnem primeru primoran predlagati Svobodo JNS-u v črtanje. — Radi predčasne zapustitve igrišča ob priliki prvenstvenih tekem Zeleničar-Svoboda dne 6. t. m. in radi nenastopa Svobode dne 13. t. m. proti Mariboru prejme SK Svoboda poseben dopis. — SK Zeleničarju, Maribor, se dovoli odigranje tekme z Deutscher SV Leoben v Leobenu. — Vsi klubi se opozarjajo, da postavljajo k svojim tekam določeno število starejših rediteljev in primerne stranskega sodnika. — V bodoče se bodo taki prestopki najstrožje kaznovali. — Ponovno se opozarjajo vsi klubi, včlanjeni v LNP, da pošiljajo vse dopise brez izjeme na naslov: Ljubljanski nogometni podsavez, Ljubljana, Poštni predal II. — Tajnik I.

ZSK Hermes. Važna plenarna seja širšega odbora se bo vršila v ponedeljek, 21. t. m. ob 20. v zadnji sobi pri »Nikot«. Radi važnosti naj se seje sigurno udeležijo vsi odborniki, posebno še gg. Jesih, Kranjc, Jeglič in Vlah Jože. — Predsednik.

SK Ilirija (iz tajništva). Redna načelstvena seja bo v torek, 22. t. m. ob 20.30 v damskem salonu kavarne »Emona«. Polnoštevilno! V ponedeljek točno ob 20. naj se zglasijo v kavarni »Evropa« gg. Sevnig I in II, Pöschl, Skružny, ing. Bloudek, Kramaršič, Pevalak in Kordelič. Sigurno!

SK Ilirija (hazenska in plavalna sekcija). Ob ugodnem vremenu danes ob 10. trening na igrišču. Zimski trening se bo pričel v ponedeljek 21. t. m. ob 17.30 v telovadnici Srednje tehnične šole na Mirju. Udeležba za vse članice strogo obvezna. One, ki so proste šele ob 18., imajo »rening od 18. dalje. K treningu je primesti telovadno obleko in lahke copate. Treninzi bodo pod vodstvom g. Deutza. Sprejemajo se nove članice. Načelnik. — Plavalna sekcija ima v ponedeljek 21. t. m. ob 17.30 trening v telovadnici srednje tehnične šole na Mirju, obvezan za vse članice. Trenira se skupno s hazensko sekcijo. — Načelnik.

Ping-pong sekcija SK Ilirije sklicuje za ponedeljek ob 18.15 v vrtnehi lokalu restavracije Novi svet sestanek zaradi dogovora glede zimskega treninga in volitve načelstva. Pridite vsi in točno!

Gimnastične večere za starejše gospode uvede tedensko enkrat SK Ilirija pod strokovnjakim vodstvom absolventa berlinske visoke šole za telesno gimnastiko. Interesenti se naprošajo, da javijo svoje naslove na SK Ilirijo, kavarne Evropa.

Sport danes in pred 2000 leti

Sport druží zemlje in narode! Sport ne pozna socialnih ali družabnih razlik! V sportnem klubu se srečata rokodelci in uradniki, telesi in duševni delavci. Tako je bilo tudi pred 2000 leti, ko so na Grškem čisto nastopali med atleti kralji. Tudi tedaj ni bilo na zelenem polju razlike po stanu ali rodu.

V drugih ozirih pa so se sportne prireditve v marsičem spremenile. Danes so kot nagrade razpisane zlate, srebrne ali bronaste kolajne, takrat pa so prejeli najboljši le bršljanove, lovorjeve ali smrekove vence in tradicionalno palmovo vejico. Atlet Theagenes iz Taza, otoka v Egejskem morju, si je do 36. leta starosti, ko se je nehaj aktivno udeleževati v arenah, priboril nič manj kot 10.000 vencev. Kam jih je spravil, nam zgodovina ni ohranila.

Ko se je po 92. olimpiadi vračal zmagovalci Exenetos v rodno mesto Agrigento, ga je spremljalo ogromno spremstvo na 300 vozovih, vpreženih v same belce. Povorka ni krenila v mesto skozi mestna vrata.

Ženski glas, ki je govoril te besede, je zvenel bolno. Časih se je beseda za-teknila v grlu in bilo je podobno, kakor da jo dušijo solze. Kmalu se je ženska spet oglasila:

»Ljubila sem te neizmerno, da kar oboževala sem te in te ne bom nikoli prestala ljubiti. Vendar pa vedi, da ti ne morem oprostiti. Med nama se bo vekomaj dvigala visoka stena in najina sreča bo ločena, polovica je bo na tej strani, polovica na oni strani zidu... Zato sem sklenila, da preigram to zvezo, čeprav mi je to silno težko. Upam, —«

Glas je zadrl:

»Upam, da boš tudi brez mene našel srečo v življenju. Jaz« — glas je postal trpek — me dvomim o tem. In ne dvomim, da boš to izgubo lede prebolel od mene.»

Glas je obmolnil.

V sobi je zavladala za nekaj sekund gluha tišina.

Potem je bilo slišati, kako je nekaj padlo na mizo. Zažvenketalo je.

Glas je zopet povzel:

»Zelo si me razvdiš, ko si me obkladal z dragocenimi darovi. Nosil si mi bisere, zlato, diamante. Vidiš, bila sem uverjena, da so tvoji pokloni izraz tvoje ljubezni. Nu, zdaj vidim, da je bilo drugače... Prinašal si mi darove samo, da bi me preslepil, da ne bi čutil, kako te grize tvoja lastna vest... Le vzemi, te odnesi vso, kar si mi poklo-

Prihranite si denar!

za avto, vlak in cestno železnico, ako pridete na plašče, obleke, nogavice, rokavice, srajce, kravate, odeje in drugo manufakturno blago 12578 v trgovino

I. TOMŠIČ,

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 38

ta, temveč skozi odprtino, ki so jo nalaže za to napravili v mestnem obzidju. Navdušeni roljaki zmagovalca so hoteli s tem pokazati, da se mestu, ki je rodilo take junake, ni treba zavarovati z zidovi.

Stara grška mesta so postavila svojim sportnim zmagovalcem kipe, najprej iz figovine, pozneje tudi iz kovin. Vse kipe so zbiral v svetem gaju. Med njimi je bil tudi steber Krotonskega Milona. Čigar sportna slava je bila posebno velika. Atlet je — da bi pokazal svoje ogromne sile — pretekel vse tekalnice in nosil na ramenih nad 100 kg težkega vola. Na cilju je vola ubil s pestjo in ga nato sam pojedel v šestih dneh. Milo je bil sploh rekord v uživanju jedi in pijače. Kakor se pripoveduje, je pojedel povprečno 20 funtov mesa in ravno toliko kruha dnevno ter spil 15 l vina. Milo je rad produciral svojo orjaško silo. Za kratke čas je dobil kamenje v pesteh ali trgal vrvice, ki si jo je zavil okoli čela. Pridržal je sapo in čakal, dokler niso žile na čelu tako nabrekle, da je vrvice počila.

Velik atlet je bil tudi rimski cesar Maximus, ki je bil v mladih letih pastir. Nadel si je priimek »Herkules«, ker je tudi po mili volji drobil kamenje z rokami. Če je lahko nosil zapestnico svoje žene kot prstan, si je lahko misliti, da ni imel ravno neznih prstov. Užival ni, kakor poročajo stari zgodovinarji, nikdar sočivja, temveč samo meso — dnevno do 60 funtov — in spil povrh 20 litrov vina.

Danes takih atletov nimamo več! Iz starih dni smo prevzeli le idealno stran, sportni duh in sportno vzgojo! Žal pa moderni atleti niso mogli podedovati še nekatere ugodnosti, ki so jih bili deležni helenski atleti. Njim namreč ni bilo treba plačevati davkov, za življenje pa jim je skrbela država.

Pletenine

vseh vrst v najnovejših vzorcih in solidnih cenah

pri Sterk

nasl. Miloš Karničnik

Ljubljana, Stari trg 15

Zahvala.

Podpisani se tem potom javno zahvaljujem g. Kramarju Francetu, posestniku in brzojavnemu mostru v pokajo iz Puštalca, da mi je velikodušno doroval lepo vsoto (100.000) in mene brezposelnega s tem rešil sigurne propasti.

Enako veliko zahvalo in priznanje moram izraziti tudi g. dr. Krennerju Viktorju iz Škofje Loke, ki je rade volje priskočil na pomoč tej široko zasnovani humanitarni akciji.

Obenem s to zahvalo priporočam oba dobrotnika vsem brezposelnim kakor tudi vsem merodajnim činiteljem škofoleskim in ostajem vdani in hvaležni.

Hubert Zimmermann.

Stara Loka, dne 15. oktobra 1929.

Mladost, svežost, lepota!

CREME
DARUVARY

Najbolj dovršen proizvod moderne in znanstvene kozmetike. Kar po prvi uporabi postane koža sveža, mehka in fina, odstrani vsa nečistosti, mozolje, spopščaje, pege, rdečico nosa in drugo. Na zahtevo smo razposlali okoli 30.000 poskušnih puščic ter na temelju tega prejeli mnogo priznanje in nad 20.000 naročil. Ne verujte nikomur, ampak zahtevajte brezplačno poskusno puščico, da se prepričate. Pošljemo Vam jo brezplačno, ako nam pošljete na stroške v znakah Din 2.—. Originalne trioglate puščice dobite po ceni od Din 15.— v vsaki boljši strokovni trgovini. S pošto pošljete: 112-A

Apoteka BLUM, Subotica 3.

ni! Tam v predalniku ležijo vsi. In zdaj pojdi, zbogom!»

Dvignila se je še enkrat, potem odšla na drugo stran in obrnila moškemu hrbet.

Moški je v trenutku, ko je tako govorila neprestano mahal z roko. Ko je pa končala, je stopil k predalniku, ga odprl in vzel iz njega nakit, da se čim prej poslovil s plenom. Naglo se je obrnil in tih izginil skozi vrata.

Tihotapsko se je sp plazil iz lišje in stekel po dolgi, mračni cesti. Na vogalu je zavil in se ustavil šele v naslednji ulici.

»Joj, to sem imel srečo!« si je rekel v mislih. »Imela me je za svojega ljubčka, pa je namestu z njim napravila obračun ljubezni z menoj in mi celo darežljivo povedala

Domače vesti

• Ali bo 20.000 članov Vodnikove družbe? To je vprašanje, ki se pojavlja povsod, kjer se naši narodni krogi zanimajo za to ustanovo, ki je ležala dr. Zerjavu posebno na srcu. Mislimo, da z nje ne moremo počastiti spomina njenega ustanovitelja, ki mu prinaša letošnja »Vodnikova pratika« lepo posmrtno, lepe, kakor s tem, da pomnožimo število članov in še pravočasno pridobimo one, ki iz komodnosti čakajo, odlašajo in iščejo knjige potem, ko je že prepozno.

• Izpovedbe v državni službi. Na predlog ministra za javna dela so pomaknjeni v 4. skupino I. kategorije: Feliks Kleinmayr, inženjer v ministrstvu za javna dela, inž. Ciril Piric in Vladimir Bevc v Ljubljani, Alfred Walter v Novem mestu in Albin Pitamic v Ljubljani.

• Voljaške vesti. Nj. Vel. kralj je odklical upokojenega armijskega generala Miloja Zečeviča z redom Karagorgijeve zvezde 2. stopnje, komandanta mornarice upokojenega admirala Dragutina Prica, z redom Karagorgijeve zvezde 3. stopnje, upokojenega sodnega generala Vladimira Jovanovića pa s redom sv. Save 1. stopnje. — Po odredbi ministra vojske in mornarice je bilo sprejetih trinajst oficirjev za pripravnike za generalštabno stroko, med drugimi artiljerijski poročniki Milan Prosen, Ernest Peterlin in Janko Jankovič.

• Himen. V tujakih pravoslavni cerkvi sta se poročila včeraj 19. t. m. gospod Karel Kunc, industrijec in posestnik za Roz. Megličeva iz Mokronoga. Kot priča sta prisostvovala gg. odvetnika dr. Viktor Moro iz Ljubljane in dr. Peter Ramljak iz Zagreba. — Danes se poroči na Visokem pri Poljanah g. dr. Igor Tavčar z gđ. dr. Konvalinkovo, hčerko dr. Konvalinke v Straži pri Novem mestu. Bilo srečno!

• Ulica Vladimir Gortana v Nišu. Kakor poročila »Vreme« je meščanstvo v Nišu zaradi justifikacije Vladimir Gortana sklicalo predvčeršnjim protestni zbor, na katerem je obsojilo postopanje fašističnih oblastev. Zbor je pri tej priliki sklenil, da se mestna občina niška pozove, naj v večer spomin po nedolžnem obsojencu in ustreljenega jugoslovenskega nacionalista Vladimir Gortana krsti novo ulico v Nišu na ime »Ulica Vladimir Gortana«.

• Zabrane časopis. Z odlokom ministra za notranje zadeve je zabranjen uvoz in razpečevanje v naši državi časopisov »Kulturelle Wochenschrift«, ki izhaja na Dunaju in piše proti interesom naše države.

• Slovaški učitelji v Splitu. Jutri prispejo v Split slovaški učitelji, ki se nahajajo na turneji po Jugoslaviji. Pri tej priliki se bo v Splitu na svečan način proslavila obletnica češkoslovaške republike, ki je bila prvotno določena na dan 28. t. m. Za proslavo so v teku velike priprave.

• Zračni promet Dunaj-Zagreb-Beograd. V zadnjem času se nad vsem jugovzhodnim delom Srednje Evrope pojavlja gosta in trnata megla, ki precej ovira mednarodni aeroplanski promet na liniji Dunaj-Zagreb-Beograd. A sprito sposobnosti pilotov in izbornega funkcionalnega aparata prispevajo vsi avioni točno po vsem redu na določene postaje. Na liniji Beograd-Zagreb-Dunaj potuje dnevno 4 do 5 oseb, z Dunaja v Zagreb, oziroma Beograd pa prihajajo dnevno po dva ali trije potniki.

• Nemci kupujejo slovenska posestva ob severni državni meji. V dravski dolini in na Kozjaku je prešla v zadnjem času cela vrsta slovenskih posestev v nemške roke. Kjerkoli je na prodaj kakšno posestvo bodisi na družbi ali sicer, povsod opazimo bivše sosednjake vodilne člane kot kupce ali posredovalce. Ker kupujejo posestva tudi ljudje, o katerih je splošno znano, da ne premorejo niti fika, je jasno, da stoji za njimi drugi, ki zasledujejo pri tem gotove cilje. Na vseh važnejših in prometnejših točkah hočejo naseliti tukaj ob meji ljudi nemškega mišljenja, kar lahko postane opasno za naš narod in državo. Čeprav obstoji na podlagi zakona, s katerim se je pod bivšo Avstrijo preprečevalo nakup posestev v tujakih kraljih po Sloveniji in ki je še danes v veljavi, takozvana zemljiškoprometna komisija, se prenos lastnine dovoljuje, čevarno bi to v danih slučajih v smislu tozadevnega zakona ne bilo potrebno. V kratkem času pride zopet več takih posestev v roke Nemcev. Opozorjamo na to vse merodajne faktore, da ukrepejo vse potrebno, da se v bodoče ta opasnost prepreči. Kaj vse storijo v tem oziru naši sosedje v Avstriji, zlasti na Koroškem in pa v Italiji na Primorskem. Najbolj žalostno pri tem pa je, da za borih par dinarčkov sodelujejo pri tem ljudje, ki se sicer v slovenski družbi trkajo na svoja junaška narodna prsa. — Narodna Odbrana.

• Koča na Mrzlici, katero je letos oskrbovala trgovska podružnica SPD, je zatvorjena. Ključ je shranjen pri Sv. Katarini (gostilna Sporn) in v Hrastniku oskrbnik Draksler. V zimski sezoni koča za točišče smučarjev, ki predstavljajo že številno četo, da pa se bodo lahko gretli pri topli peči, bo treba napraviti za zimo primerno zalogo drv. V nedeljo 20. t. m. smučarji na drvarski kuluk na Mrzlici.

• Poučno ekskurzijo nameravajo prirediti po končanem izpitu maturantne strojnega oddelka na Tehniški srednji šoli v Ljubljani in sicer v industrijska centra Avstrije in Češkoslovaške, da si tako tudi v praktičnem pogledu razširijo in poglobijo svoje duševno obzorje in teoretično znanje. Obrnili se bodo z iskreno prošnjo na jugoslovensko javnost, da jim v svrhu poučne ekskurzije priskoči gnetno na pomoč ter tako pomaga udeležiti njihovo idealno

stremljenje po strokovni izobrazbi in napredku v korist Jugoslavije. Pripravljani odbor sestoji iz dijakov in profesorjev inženjerjev ter se toplo priporoča naši javnosti v blagohotno upoštevanje.

• Angleška mornarica na Reki. V reškem pristanišču se nahajata dve angleški vojni ladji. Angleški oficirji in mornari večinoma prehajajo na Sušak in se tam zadržujejo. Angleški mornari so imeli že več prijateljskih nogometnih tekem s sušaškimi nogometnim klubom »Orientom«.

• Človekoljubljen dar. — »Spit« delniška družba za portland cement v Ljubljani, Masarykova c. 23, je v okviru podporne akcije, ki jo je zapolnil veliki župan ljubljanske oblasti za pogorelce v Kočevski Reki, pokrila brezplačno in popolnoma na svoje stroške s svojim azbestnim škrljem »Saloni« novo stavbo pogorelci v Kočevski Reki. Za ta svoj plemeniti čin zaslužila družba največje priznanje in zahvalo.

• Nove publikacije Srpske književne zadruge. Srpska književna zadruga v Beogradu je izdala XXXII kolo svojih publikacij, ki obsega 7 v platno vezanih knjig. Publikacije, ki obsegajo pesme S. Kranjčevića, Pisma o Crnogorcima od Lj. Nenadovića, pripovetke Drag. Vasića, roman »Na prelomu« N. Bartulovića in tri znanstvene knjige se bodo razposlale s 1. novembrom. Celo kolo 7 knjig stane 100 Din. Naročila na publikacije sprejema poverljiv SKZ g. Kravos, palača Delavske zbornice, vogalni vhod, II. nadstropje. Za naročila zadostuje dopisnica.

• Ciril Metodova družba je edino slovensko obrambno šolsko društvo v Jugoslaviji. Podpirajte družbo po svojih močeh! Društvo so darovali za mons. Toma Zupana sklad: Učiteljska tiskarna 200 Din, neki denarni zavod 100 Din, Vikt. Roarman 100 Din, skupaj 400 Din. Lepa hvala!

• Prihodnji teden izide 32 naših ljudskih napovedi, ki jim je dal dr. Čerlin umetniško formo. Pesmi so prirejene v prvi vrsti za orkester v mojsterski instrumentalci, a tudi klavirski glas je popoln in je vsem pesmim podstavljeno besedilo. V enem zvezku je tekst preveden tudi na nemški jezik, kar je dovršeno preskrbel prof. Anton Funtek. V tej krasni umetniški obliki bodo naše pesmi pot v vsako domačo in tu tudi tujci bodo radi segali po lepših naših pesmih.

DANES VELEFILM:

Cigan primaš

po znani Kalmanovi opereti v glavni vlogi Ernst Verebes in I. Szöregthy

Sodeluje
la. ciganska kapela

Danes ob 3, pol 5, 6, pol 8, 9

Kino Ideal

• Smrtina kosa. Umrli je gospa Valenta - Brusova bivša igralka dramskega društva v Ljubljani. Pogreb bo v nedeljo ob 3. uri iz bolnice. — V Žirovnici je preminula ga. Angelica Rutarjeva, soproga šefa postaje. Pogreb bo v ponedeljek. — Pokojnicama blag spomin, žalujočim naše sožalje!

• Usnjatih predmetov, ki so se obdržali, nočemo več rabiti, čeprav je usnje še dobro ohranjeno. Obstoji pa sredstvo za barvanje s katerim se prenove predmeti, ki so postali nerabni in dobili madeže, kakor n. pr. barvni damski čevlji, mape za spise, kovčgi, usnjate stolice in dru.; imenuje se »Vilbra«.

• Oblike kemično čist. barva, pliša in lila tovarna Jos. Reich.

• Vlačilci, ki so naselili v Železnih vratih. Dunav je letos zaradi suše upadel tako nizko, kakor že dolga leta ne. Zaradi tega je letos tudi naselilo razmeroma izredno veliko število vozil, ki vzdržujejo tovorni in osebni promet skozi Dardap ali Železna vrata. Pred par dnevi se je na mestu, ki ga imenujejo Jeliševa, razbila ladja »Ips« in kmalu nato na istem mestu neki vlačilci Dunavske rečne plovnice. Istotako se je rumunska ladja »Severin«, ki je bila natovljena z drvmi, vsedla na dunavsko dno v bližini Jeliševa, a madžarski vlačilci št. 708, ki je bil natovljen z žitom, se je razbil na mestu imenovanem Stenka. V spodnjem delu Železnih vrat je nasledlo par šlepov, ki jih je vlekel s seboj ladja »Kajmakčalan«. Ako bo Dunav še dalje upadal, bo promet skozi Dardap onemogel.

• Darulce Podpornemu društvu slepih Ljubljana, Ključavničarska ulica 3-II.

• Cenjeno interesno opozorjamo na lu. trišnji in poltrijni veliko razprodajo graščinske opravne bivših grofov Chorinskih v Gornji Radgoni. Predmeti starinske in umetniške vrednosti ter izdelki najboljših znamk.

• Opozorjamo na reklamne cene, ki jih mudi do 6. novembra vsem svojim odjemalcem tuk. tvrdka A. Sinkovec nasl. K. Sosa. V vašo korist bo, če prečitate današnji inserat.

• Aretacija tatov, ki sta vtiomila v župni urad sv. Blaža v Zagrebu. Zagrebški policiji se je posrečilo prijeti dva opasna vtiomila, ki sta zadnje čase izvršila vtiome v Zagrebu v trgovino Braće Hirsler v Gaje-

vi ulici, v trgovino Dragutina Brabca na Ksaverski cesti in v župni urad sv. Blaža. Sta to Zagrebčana Milan Damjanović in Josip Djurdjević. Po vtiomih sta se vtiomila podala v Maribor, odkoder sta se vrnila v Zagreb ter bila aretirana. Z njima je bila aretirana tudi neka Julka Napastova, ki je ukradeno blago prodajala.

Iz Ljubljane

• Ilirski razstava v Narodnem domu ne bo zaključena že v ponedeljek zvečer, temveč podaljšana, ker zanjo vlada tako zanimanje, da je ves čas razstave obiskana in je tudi velik del šol že prijavil svoj obisk.

• Z mestnega magistrata. Ravnatelj mestnega knjigovodstva g. Ivan Volc je vložil prošnjo za upokoitev ter je nastopil daljši bolezniški dopust. Vodstvo mestnega knjigovodstva je začasno prevzel finančni referent g. dr. Rant.

• Verdun. Samo še danes ob 11. dopoldne bo predvajala ZKD v Elitnem kinu Matic veliki historični film Verdun, ki nam pred očuje na najzanimivejši način gigantsko borbo na onem delu francoskega bojišča, ki so ga Nemci kakor Francozi imenovali pekeli. Najzgovornijejše bitke so tu odločile znano francoskega orožja. Film nam pred očuje strašno borbo v avtentičnih slikah, posnetih na bojišču med svetovno vojno. Zaradi vsebine, ki je velikega zgodovinskega pomena, priporočamo slehernemu ogled tega filma.

• Jubilejni koncert, ki ga priredi pevsko društvo »Krkovo-Trnovo« v Ljubljani pod vodstvom Mirka Premelca ob priliki 10 letnice ustanovitve 4. novembra v filharmonični dvorani, obeta biti zelo zanimiv. Izvajana bo tudi najnovejša kantata E. Adamiča za triglasiški moški zbor s spremljevalcem trobilnega kvarteta in tolkal, posvečena društvu za omenjeni jubilej. O predprodaji vstopnic pravočasno obvestimo.

• Iz gledališča. Drevi ob 20. igralo v drami veseloigr »Velika abeceda«, ki je poleg »Gospoda župnika« dosegla v tej sezoni največji uspeh. V operi bo ob 3. popoldne opereta »Pri treh mladenkama« kot prva popoldanska predstava, zvečer ob pol 20 pa večno lepa Puccinijeva »Tosca« z go. Wilfan-Kunčev, ter gg. Primožičem, Marčecem in Krizajem. Obe predstavi sta pri znižanih opernih cenah. Čez par dni bo premijera slovite Lortzingove komične opere »Car in tesar«, ki je bila vorizorjena v Ljubljani že pred 25 leti, sploh prvič pa l. 1837 v Lipskem. Opera bo dirigiral g. Štritar, režiral pa g. Povhe.

• Usoda marionetnih gledališč. Pišejo nam: Sokol na Taboru se mnogo trudi, da nudi mladini prosveto, vzgojo in zabavo. Bratje in sestre imajo večer za večerom skušnje in vršijo priprave. Društvo mnogo žrtvuje navzlic temu, da ima še težka gradbena bremena. Pri predzadnji predstavi n. pr. je imelo marionetno gledališče 78 Din dohodkov. Navzoči finančni kontrolji je bilo izplačanih 16 Din, stražniku 24 Din, za dovolilnico 10 Din, za uporabo elektrike 30 Din. Ako se računajo še stroški za uporabo prostora in za čiščenje, bi se predstave za mladino morale vobče ukiniti. Finančna kontrola izdela dvojni zapisnik za dohodke, drugi dan mora izstaviti posebno potrdilo, a policija straži 6 do 10 letne otroke. Finančno oblastvo odtežuje 20% uporabljajoč takšno postavko 99 b. Apeliramo na finančno in politično oblastvo, naj biagovoliti to prakso po možnosti ukiniti ali vsaj omiliti, da ne bo ovirano kulturno delo društev.

• Pevski zbor Glasbene Matice. Skupna vaja za mešani zbor v ponedeljek, sredo in petek ob 20.

• Klub Primorka se gdeleži maše zadušnice pok. Vladimir Gortana danes ob pol 11. v novi šišenski cerkvi, h kateri vabi vse članice in ostalo naše ženstvo, ki sočustvuje z nami.

• Sočani. Danes ob pol 11. bo v novi šišenski cerkvi maša za pokojnega Vladimir Gortana. Zbirališče članov pred kavarno »Evropa«. Odhod točno ob tričetrt na 10.

• Na sadnem sejmu na Ljubljanskem velesejmu je razstavljeno najraznovrstnejše sadje, zlasti jabolka in hruške. Zimskega sadja je dovolj. Prodajalo se bo sadje po vagonih, v ameriških zabojih po 20—25 kg in v zorcih na drobno po 1, 2 in 5 kg. Istotako s sadnim sejmom bo tudi razstava živali društva Zoo. Aeroklub »Naša krilca« pa bo razstavil svoje brezmotorno letalo.

• Sokol I. svojim telovadnim oddelkom. Jesenski hlad nas stili, da se poslovi pri telovadbi od zelenja in solnca. Na novo se zbiramo v čistih in zračnih prostorih velikih telovadnic na Taboru. Prednji zbor je dovršil svoje priprave za preosnovno oddelkov in za redno vezbanje tvarine za jesen in zimo. Večje izmene nastopijo v vodstvu ženske telovadbe članic. Mlajše in starejše preiskušene moči se posvetijo ženski vežbi in želijo sodelovati za povzdigo ženskih telovadnih oddelkov. Bratje in sestre, pridite, razmnožite naše vrste. Dolžnost do sebe, svojcev in do naroda je, da skrbite za svoje zdravje, da posvetite vsaj 2—3 večere po dnevni zaposlitvi zdravi in razvedrilu. V sokolski telovadnici dobite pravo spoznanje glede razmerja poudinka k ljudstvu in državi. Moški oddelki telovadili v ponedeljek, sredo in petek, ženski pa v torek in četrtek. Prvi ženski telovadni večer po prenosovih bo v torek 22. t. m. ob 20. uri. Pridite vsi, opozorite na to prejšnje in nove telovadke — ženski nrednlački zbor.

• Društvo učiteljev Glasbe Dravske banovine bo imelo redni občni zbor 28. t. m. v zadnji sobi Narodne kavarne.

• Pevsko društvo »Mostec« v Mostah bo začelo z rednimi vajami v torek 22. t. m. Vsi starci pevci pridite! Novi pevci dobro došli. Vaje bodo na Zaloški cesti »pri Erbežniku« v Mostah ob 8. do 10. zvečer. — Pevovodja Pirnat.

• Plesne vaje Jugoslovenskega akademskega društva »Jadrana« se bodo vr-

šile vsak četrtek ob 20. v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Otvoritvena plesna vaja bo v četrtek 24. t. m. istotam.

• Waller Express, Stari trg 19, lila, popravila garderobe, Likanje 25 Din. 1312

• Novi plesni letošnje sezone, foxtrots, tango, english waltz, passo double ter izvrinje novitete six eight in quick steep so na programu plesne šole na Taboru, ki se vrši vsako nedeljo zvečer v veliki dvorani Sokolskega doma. Pouk, ki ga vodi priznani plesni mojster g. Košiček, se je razdelil po vzorcu na boljših plesnih šol v inozemstvu, tako da je od pol 20. do pol 21. ure pouk za začetnike, od 21. do 22. ure pa za ostale, ki so že iz prejšnjih let prinesli s seboj nekaj plesnega znanja. K posetu šole so vabljeni vsi, ki si žele priučiti vsega enega, kar je potrebno za pravnoestetsko in tehnično dovršenega plesalca in družabnika. 1315

• Podlegel pokodbam. »Ponedeljek« je poročal o hudi nesreči, ki se je pripetila preteklo soboto na Celovski cesti nasproti Kopačeve svetarne. Tamkaj je okrog 18.30 povozil mestni avtobus, ki ga je šofiral Henrik O. 15 letnega mizarskega vajenca Bogomira Smrkolija, uslužbenega pri mizarju Smoletu v Tacnu. Dečka, ki je peljal domov ročni voziček, je sunek avtobusa vrzel po tleh tako nesrečno, da je obležal s prebito lobanjo. Prepeljali so ga z rešilnico avtom v bolnico, kjer je ležal v nezvesti do ponedeljka. Zavedel se je za hip šele v ponedeljek popoldne, nakar je zopet omedlel. Včeraj je nastopila agonija in je uboci dečko dopoldne umrl. Žalostni primer se bo obravnaval na sodišču.

Vse po 4—Din

vsak dan ob 4 uri, v nedeljo in praznik ob pol 11. in ob 3. pop.

Kino Ljubljanski dvor.

• Zaradi izčrpanosti v službi padel v nezvest. Včeraj okrog 6. zjutraj so našli pasanti v Askerčevi ulici nezvestnega neznanega moškega, oblečenega v boljše obleko. Moški je ležal na obrazu in je bil pri tem zaradi lege močno oviran v dihanju. Baš zaradi tega je bil v obraz že ves moder. Pasanti so o dogodku takoj obvestili rešilno postajo in so organi rešilne postaje prepeljali nezvestnega v splošno bolnico. V bolniku so spoznali policijskega agenta H., ki se je, kakor so doznali v bolnici onesvestil v službi in sicer zaradi izčrpanosti ter prenaporne službe v zadnjih dneh.

• Za zdravje otroka. Vsem, ki so četudi z najskromnejšim prispevkom pripomogli k lepemu uspehu nabiralnega dneva, najpresrečnejša zahvala! 1311

• Privatna bolniška blagajna »Merkur« v Zagrebu, poverjeništvu Ljubljana, Resljeva cesta 13-I., levo, tel. št. 20-74, sprejema prijave od 9. do 14. ure. 1282

• Predstave na tretjem večeru gospoda in gospe Rotta v Ljubljani so občinstvo izredno zadovoljilo in je bila dvorana v »Unioni« popolnoma zasedena. Fakirski eksperiment prežaganja žive ženske na dva dela je občinstvo tako presenetilo, da je s sedežev ustalo in nestrpno čakalo, kako bo čarovnik svojo žrtev zopet zlepil in obudil. Vse je izrazilo željo da bi v kratkem zopet imeli tako zabavne večere v Ljubljani.

Znižane cene! Stalne cene!

4— 6— 8— Din

KINO LJUBLJANSKI DVOR

Diplomirana učiteljica klavirja, absolventinja zagrebške Glasbene akademije, ki se želela naseliti v Celju, ako bi se ji prijavilo nadstojno število učenec. Pouk v hrvaškem in nemškem jeziku. — Naslov v podružnici »Jutra« v Celju. 12586

NAJNOVEJŠI POSNETKI »JONNY SVIRA«

kakor tudi izredno fini posnetki operetnih in opernih izvalčkov prispeli.

• GRAMOFON — A. RASBERGER MIKLOŠIČEVA CESTA 34.

Moderni šali

po najnižjih cenah pri J. Höfler, Miklošičeva 14

Sprememba orkestra v kavarni Zvezdi

Dnevno od 5 ure popoldne svira v kavarni nov prvovrsten salonski orkester. 12597

Zelo važno!
Pred nakupom blaga za obleke oz. obleke si zagotovite J. SNOJ, manufaktura LJUBLJANA, Palača Mestne hišnice.

Angleško sukno za zimske obleke in suknje, dalje veliko izbiro baržuna in pliša ima vedno na zalogi

Oblačilnica za Sovenijo LJUBLJANA, Miklošičeva c. 7

Kino DVOR
LJUBLJANSKI

Samo še danes in utri!
Ljubezen vseh ljubezni je
CIGANSKA LJUBEZEN
Mihajlo Varkonyi
Znižane cene! 4, 6, 8 Din
Ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8. in 9.

• Nepreviden kolesar. Ko se je vračala pletilja Ana Kozjekova po hodniku Dunajske ceste proti mestu, se je pred poslopjem Strojnih tovarn in livarn neznan mlad kolesar z vsro silo zaletel v njo. Kozjekova je odletela po tleh, kjer je obležala močno potlačena po desni roki in desni nogi. Brezobzirni kolesar, ki je tudi padel po tleh, se je brž pobral, zasedel zopet kolo in zdiralj v mesto. Kozjekovi so pasanti nudili prvo pomoč. Nesramnega kolesarja, ki se za žrtev svoje neprevidnosti sploh ni zmenil, zasleduje sedaj policija. Ker je njegov opis znan, bržkone ne bo ušel zasluženi kazni.

• K požaru v Mostah. Kakor znano je nastal predvčeršnjim popoldne na dvorišču Čenčičeve hiše ob Zaloški cesti večji požar. Vnel se je senik in so morali priti na pomoč gasilci z motorno brizgalno. Pogorela je streha, vse seno in nekaj lesa pri stavbi, tako da znaša škoda okrog 2000 Din. Požar je nastal, kakor smo izvedeli pozneje zaradi otroške neprevidnosti. 5 letni Marjan Z. se je polastil škaflice vžgalice, se splašal na seno in se tamkaj igral s tem, da je prižgal vžgalice. Ena teh mu je odletela v seno, ki je hipno zagorelo s plamenom.

12310 Uvajamo v promet

p. znižanih cen h 5000 kom. dov

Aladinovih svetiljk

Aladin namizna svetiljka . Din 460—

Aladin viseča svetiljka . . . Din 560—

Vsaka svetiljka z angleškim opalnim porcelanskim stiknikom, 2 sijača dobavljana brezplačno v zavoji brez pristojbine. Dobavljamo samo proti povzetju ali plačilu v naprej. Detaljni opis pošlje brezplačno:

Barzel d. d. Subotica

Čuvajte se imitacij!

• Neroden karambol. Posestnik Ivan Smrekar iz Javor je vozil v petek okrog 15. z enovprežnim vozom, na katerem sta sedeli tudi njegova soproga Marija ter svakinja Ana Rusova v lahnem trahu po Sv. Petra nasipu v smeri proti Škofji ulici. Baš na oglu končne hiše pa je zavil Smrekar z vozom nekoliko preveč na levo in je v istem času pridrl po Škofji ulici proti šentpeterskemu mostu tramvajski voz. Nesreča je bila tu. Čeprav je Smrekar pogetni konja z vsro silo na desno in je tramvajski voznik zavril voz, se je konji zaletel naravnost v električni voz, razbil z glavo veliko šipo ter strl tudi signalno šipo in žarnico v signalni napravi. Obenem se je konj obrezal po glavi in životu. Pri Smrekarjevemu vozu so se povrhu zlomili tudi ojnice. Sreča v nesreči je bila ta, da je tramvajski voznik g. Josip Gunde električni voz še pravočasno zavril, sicer bi prišli Smrekar ter obe ženski neizogibno pod tramvajski voz in bi katastrofa končala s človeškimi žrtvami.

Iz Maribora

• Jubilejno zborovanje mariborskega učiteljskega društva povodom desetletnice se je vršilo v petek v šoli na Ruški cesti ob skoro polnoštevili udeležbi članstva sicer brez slavnostnih ceremonij. zato pa je bilo zborovanje posvečeno resnemu razgledanju o vseh aktualnih šolskih in stanovskih vprašanjih: o šolskem zakonu, stanovskih organizacij in njenih poglavitih itd. Pri volitvi odbora je bil dosedajni predsednik g. Anton Skala že petič izvoljen za predsednika in z njim tudi ves dosedajni odbor.

• Mirborsko gledališče bo v torek po 10 letih zopet uprizorilo novo našudirano zabavno komedijo Gabrijele Zapolske »Morala gospe Dulske«. Režira: Skrbinšek, naslovno vlogo igra gospa Dragutinovičeva. Izreden užitek bo nudil koncert komornega tria Brandl, ki se bo vršil v gledališču dne 9. novembra. Dva večera prej, 7. novembra bo Brandl-trio koncertiral v celjskem gledališču, 8. novembra v Ptuj v dvorani Glasbene Matice.

• Poroka. V grajski kapeli na Pali se poročijo znani mariborski društveni organizator in knjigovodja Mariborske tiskarne, g. Lojze Doležal, z gospico Ester Paulinovo, hčerko železniškega uradnika na Pali. Mlademu paru obilo sreče na poti v novo življenje!

Veliki sadni sejem

od 19. do 24. oktobra na Ljubljanskem velesejmu. — Oddaja sadja v ameriških zabojih po 20 do 25 kg. 96521

a—Gremil trgovcev v Mariboru bo knež 26. t. m. v Gambriovi dvorani izredni občni zbor. Razpravljalo se bo med drugim o potrebi izpremembe sedanje carinske tarife ter o previsoki odmeri zbornične doka za leto 1929.

a—Seznamek o pridobitnih davčnih zavezancih in davčnih osnovah je razgrnjen v poslopiju mestnega magistrata na upogled davčnim zavezancem od 19. do vstevnega 26. t. m. med uradnimi urami. Seje davčnega odbora se bodo vršile od 29. t. m. do vstevnega 13. novembra s pričutkom ob 8. uri. Seje odbora so tajne. Prisostvovati jim sme samo davčni zavezanec ali njegov zastopnik, odnosno pooblaščenec tako: mož za ženo, žena za moža, oče ali mati za otroke in otroci, starejši od 18. let, za starše, zadržar za zadržarja, kakor tudi vsakdo, ki se ne bavi obrotoma ali za plačo s takim poklicem, toda s pravičnim pooblastilom.

a—Za podvoz ali nadvoz na Tržaški cesti. Tržaška cesta je v Mariboru glede na promet gotovo najvažnejša. Po njej prihajajo vsa vozila, namenjena iz Ljubljane, Celja, Zagreba, Ptuj, Ptujkega in Dravskega polja. Avtomobilski promet pa narašča zadnja leta z neverjetno naglico in bo v bodoče še bolj. Pričakovati je, da se bodo prihajajoča leta naša avtomobila še podvojila, ako ne potroji in bo zato postal prehod preko koroške proge na Tržaški cesti, ki že danes občutno ovira promet z avtomobili in vozovi, prava spodbuka ter izvor neštetiht motenj in neprijetnosti. Ker se mesto vedno bolj širi na desni breg, bi bilo seveda najbolje, ko bi se koroška železniška proga sploh prelazila pod Pohorje. Seveda za enkrat na to ni niti misliti, umestno pa bi vsakega bilo, da bi se čimprej uvedla akcija za zgradnjo podvoza ali nadvoza na Tržaški cesti. Še bolje pa bi bilo ako bi se celotna proga poglobila in bi se na Tržaški cesti, ob prehodu v magdalenski park in na Frankopanovi cesti napravili mostovi.

a—Tlakovanje in pretlakovanje naših ulic. Ob začetku letošnjega leta se je začelo, da bodo letos poleg Meliske ceste in križišča Meliske ter Aleksandrove ceste tlakovane oziroma pretakovane in klonirane tudi razne druge ceste in ulice, kar pa se ni zgodilo. Namesto tega popravljajo te dni mestni delavci nekatere dele ulic, ki so imeli doslej več ali manj pokvarjen tlak. Tako so nedavno pretakovali tudi severni rob Slovenske ulice pred kavarno »Astoria«, samo žal, da ne z granitnimi kvadrati, s kakršnimi je tlakovano središče ulice, temveč so zabili v tla stare okrogle kamne, kakršni tjakaj gotovo ne spadajo. Če se taka slaba mesta že popravljajo, naj se popravi tako, da bi bila izenačena z ostalimi tlakom. Tako bi bilo delo opravljeno za dolga leta, ne pa samo za par let. V prihodnjem letu bi pa bilo želeto, da se mestna občina spomni tudi vse Aleksandrove ceste, ki že nujno kliče po temeljiti regulaciji in aplanaciji.

a—Muškatska afera ni amnestirana. Po Mariboru se trdovratno širi govorica, da so z zadnjim amnestijo odpuščene kazni tudi odbornikom vinarke zadruge v Mariboru, ki so bili obsojeni zaradi ponarejanja muškatskega. Ta vest pa ne odgovarja resnici. Zadnje amnestije so namreč deležni le oni obsojenci, seveda če so podani sicer pogoji amnestije, katerih sodbe so bile že pravomočne na dan izdajanja ukaza amnestije, to je dne 10. avgusta t. l. Ker pa se je vršila v muškatski aferi proti odbornikom vinarke zadruge vzključna razprava šele 3. t. m., ne more noben obsojenec v muškatski aferi biti deležen amnestije. Vse tozadevne govorice so torej brez podlage in ostane pri obsojnih g. Klečarja, Gerliča, posestnika Lorberja, veleposesnika Košarja, kaplana in obč. sv. Fran. Hraščaja, podravnatelja Cirilove tiskarne ter gimn. kateheta Al. Resmana. Ako bi se imenovani gospodje proti prvi obsojbi ne bili pritožili bi zadelo amnestijo vsaj one, katerim je bila kazen odmerjena po 1.000 Din globe.

a—Obmelni promet. V mesecu septembru je dopotovalo v Maribor 16.735 potnikov iz inozemstva, in sicer 6.184 Jugoslovenov, 6.198 Avstrijcev, 2.092 Čehoslovakov in 1.558 Nemcev. Istočasno pa je dopotovalo iz Maribora 19.939 oseb, in sicer 7.519 Jugoslovenov, 6.854 Avstrijcev, 2.515 Čehoslovakov in 1.325 Nemcev.

a—Zemljčev hotel pod streho. Stavba novega hotela na Grajskem trgu je sprajna pod streho. Včeraj so okrasili odre z zelenjem in slemo z dvema državnima zastavama, opoldne so pa pričeli kriti rebra ostrejša s škrlatencem. Celotni vtis Grajskega trga, ki je vsekakor najlepši trg v Mariboru, bo z novo, v modernem slogu zgrajeno stavbo v znatni meri pridobil na močnejši, ne pa na popolnosti, ker stavba ne spada v milje ostalega dokaj harmonično zasidranega trga.

a—Pustite mrtvim, kar je njihovega! Na mariborskem mestnem pokopališču so že dalje časa opazili, da neznanci kradejo z grobov cvetlice. Pazljivost varnostnih oblasti je končno rodila uspeh. Zastajali so namreč Marijo Bobkovo, ki je jemala s tujih grobov cvetje. Zagovarjati se bo morala pred sodiščem.

Iz Celja

a—Maša zadušnica za pokolnim Gortanom v Celju. Društvo »Soča«, podružnica v Celju javlja, da se bo brala v četrtek ob pol 7. jutraj žalna maša zadušnica za pokolno žrtev Vladimira Gortana v župni cerkvi v Celju. Naprošeni so vsi primorski rojaki in vsi nacionalno čuteči Celjani, da se maše polnoštevilno udeležijo.

a—Gradnja cerkve sv. Save v Celju. Prva pravoslavna cerkev v Sloveniji se že gradi. Za veličastni dom sv. Save v Celju je temelj docela izkopen in po veliki večini tudi že zalit z betonom. Letošnje jesen bo temelj zgrajen 6 meter visoko nad zemljo, takoj pomladi pa bo v gradnjo nadaljevala. Cerkev bo zgradila celjska stavbna tvrdka Jezernik po že znanem načrtu

arhitekta g. Korunovića iz Beograda.

a—Sedemdesetletnica rojstva praznuje danes v krogu svoje družine v Stitvici pri Celju ga. Marija Šetinceva, soproga nadučitelja v p. K. Šetincem, čestitkam se pridružujemo tudi mi in ji kličemo: Se mnogo zdravja in srečnih let!

a—Sokolsko društvo bo imelo danes ob 20. prvo plesno vajo v mestni telovadnici.

a—Posledice novega mošta. Letos je vinska letina, če že ne kvantitativno, pa kvalitativno prav dobra. V mestu točijo v raznih gostilnah res prvovrstni mošt. Delavec Lojze P. iz Gaberja se je predsnočnim tako navlekel sladkega mošta, mešanega pol na pol s starino, da si je domisljal, da je nekje zmagal v gozdovih, daleč proč od ljudi. Prišel je v gostilni, ki leži na njegovem nesrečo sredi mesta, tako rivolet, da ostali gostje z gostilničarko vred niso mogli tega več prenašati in so morali poklicati stražnika na pomoč. Lojze je moral prenočiti v gostoljubnem policijskem hotelu na magistratnem dvorišču.

a—Čigavo je kolo? Včeraj zjutraj okrog 2. ure je našel službojči stražnik pred kavarno »Evropa« na Krekovem trgu ob zid prislonjeno kolo znamke »Styria«, čigar lastnika kljub dolgotrajnemu čakanju ni hotelo biti od nobene strani. Kolo je shranjeno do zglasitve lastnika na policiji.

Iz Kranja

a—V znak žalosti nad justifikacijo nedolžnega Istrijana Gortana sta tukajšnji kinematografski podjetji v Narodnem domu in »Tilija« odpovedali za pretekli petek predstave.

a—Današnje gostovanje celovških nogometašev. Danes popoldne bo igral celovški klub »Sturm« prijateljsko tekmo proti domačim nogometašem. Obeta se prav zanimiva tekma.

a—Župni tečaj GSZ. Danes se odpravi v Kranju župni tečaj, ki ga prireja Gorenjska sokolska župa. Tečaj bo trajal deset dni od 20. do 30. t. m. Priglasilo se je nad 20 udeležencev iz večine včlanjenih društev na Gorenjskem. Predavali bodo sokolski delavci iz GSZ in JSS iz Ljubljane.

a—Velika gasilska vaja. Danes popoldne priredi Kranjska gasilska župa v Kranju veliko župno vajo. Vaje se bo udeležilo 14 društev z ročnimi in motornimi brizgalnicami ter 11 društev z deputacijami po dva moža. Delovale bodo štiri velike motorne brizgalne ter sedem malih motornih brizgalen, kar je dokaz visoke tehnične opreme gasilske organizacije v kranjskem sodnem okraju. Kot fiktivni požarni objekt so označene tovarne »Jugobrona« na Gorenji Savi. Vaje se bodo vršile le v primeru lepega vremena in se bodo začele ob 15. uri.

Iz Tržica

a—Kulturno delo se v Tržici letos izredno lepo razvija. Pevski zbor bralnega društva se pripravlja na svoj koncert, ki ga priredi še pred božičem. Redne poyške vaje se vrše za mešan zbor vsako sredo od pol osme do desete, za moški zbor pa vsak četrtek od osme do desete. Pevke in pevci se zavedajo svojih dolžnosti napram društvu, manjka jim le še ena dobra lastnost, in to je točnost na minuto.

a—Francoski krožek je s poukom francosine začel točno po programu. Letos ima tri oddelke. V prvem so začetniki, drugega in tretjega pa tvorijo doseplejši. Pouk se vrši za prvi oddelke vsak torek od 6.—8., za drugi vsak petek od 6. do 8. in za tretji vsak petek od 8. do 9. Vseh krožkarjev je nad dvajset. Pouk spretno vodi gospodična Doklerjeva.

a—Tečaj za nemščino se je osnoval s dovoljenjem ministrstva prosvete na meščanski šoli, in sicer za odrasle, ki si žele znanje jezika izpopolniti. Vpisalo se je nad šestdeset kandidatov in kandidatki, ki prihajajo ob ponedeljkih zvečer od 7. do 9. z največjim veseljem v šolo. Pouk je prevzela marljiva gospodična Doklerjeva.

a—Sokolsko društvo je pričelo z redno telovadbo za člane, članice in ves naraščaj. Dokler ne bo oder v sokolski popolnoma gotov, bo telovadba v telovadnici meščanske šole. Zaenkrat se sprejemajo še novi člani telovadci, ki naj se priklase pri načelniku.

a—Knjižnica Slovenskega bralnega društva je odprta za izposojanje knjig vsak torek in petek od 5.—6. v prostorih pri Bastliju. Knjižničar mestni tajnik g. Japelj pa je tudi sicer v nujnih primerih vsakega radevolje na razpolago.

Z Jesenic

a—Gradbena sezona na Jesenicah se bliža svojem koncu. Ponosno se belijo nad ljubljansko progno nove, vilične hiše, v katerih so najlepša sanovanja v našem kraju. Zasluge za gradnjo teh hiš ima občinski socialni odsek. Poleg novih hiš, ki smo jih svoječasno že omenili, je med tem zrastle še nekaj drugih. Tako je v smeri proti Plažju v sirovem stanju dograjena hiša kovača g. Vinka Ulčarja, nekoliko naprej istotako enonadstropna hiša mizarja g. Bahuna. Obe bosta imeli v pritiščljivi delavnici. Na drugi strani ceste pa so zgrajene vilične hiše: Klinarjeva, Franceta Pšnice, Franceta Koblarja in Lojzeta Višnjara. Poleg novih hiš se renovirajo in povečujejo tudi stare hiše. Tako je temeljito preuredil in povečal ob glavni cesti svojo hišo rostilničar gosp. Peklar. Na Muravi je povečal in dvignil hišo posestnik g. Zalokar. Gospa Ivanka Čopova pa namerava do tal podreti bivšo Štefucovo kovačnico, ki stoji na najboljši prometnem kraju in na tem mestu zgraditi novo poslopje, v katerem bo imela kavarno. Na oni strani pod Mežakljo pa se planira stavbišče in se dovažja stavbeni material. Tu si bodo pomladi delavci zgradili okrog 10 novih hiš.

a—Na naslov poštnega ravnateljstva v Ljubljani. Pred leti je oobje poštnega ravnateljstva v Ljubljani izvršilo dela za napeljavo telefonskega omrežja tik ob državni cesti od poštnega poslopja do bližine osovne šole na desni strani ceste, toda v taki bližini kostonjevih dreves, da so te morali obsekati po eni strani od vrha do tal. Jeseniška občina je že ponovno protestirala, naj se ne uničujejo njeni drevesni nasadi ob najlepši in najbolj prometni jeseniški cesti. Zato smo je videti kostonjeva drevesa, kako grdo so okleščena, kako se suše in kako se na eni strani bohotno košatijo oni kostonji, ki jim je prizanesla roka. Prosimo cenjeni naslov, naj prizanaša našim nasadom, da telefonsko in brzojavno napeljavo pa naj napravi podzemski kabel, ki bo po mnenju izvedencev stal okrog 12.00 Din. S tem bi poštna uprava prihra-

nila mnogo neželjenih stroškov. Jeseničano pa bi se tekom let na novo razkošilo drevje na njihovi najlepši promenadi.

Iz Litije

a—Danes točno ob 20. vprizori Sokolski oder zelo efektivno, duhovito komedijo, — Sodelovala bo godba.

a—Surova fantovska bitka. Kakor nam poročajo iz Litije, litijski fantje niso bili udeleženi v tisti bitki, o kateri se je pisalo pod litijsko rubriko. Bili so to izven litijski občani, ki pa sicer tudi niso metali skal, nego je bilo vse skupaj le malenkostna zadeva.

Iz Škofje Loke

a—Večja nesreča. Te dni se je ponesrečil vavenc Lagonder Leopold. Njegovo stanje je trajno zelo kritično. Bil je odpravljen v ljubljansko bolnico, odkoder so ga z ročilnim avtom takoj nazaj njegove dne prepeljali zopet domov na Pevno, ker je kazalo, da bo poškodbam vsak hip podlegel. Usoda nesrečnega mladeniča vzbuja obče sočutje.

a—Sokolske vesti. Vadiateljski zbor Sokolskega društva v Škofji Loki dostavlja te dneve staršem telovatečega članstva, naraščaj in deca seznama telovadnih ur, da se v bodoče onemogočijo zlorabe in neopravičena hudovanja napram društvu in njega vadiateljem.

a—Ljubitelji filmske umetnosti opozarjamo na prekrasni zgodovinski film »Ljubavne noči lepe Helene« v 7. delih, ki se uprizori v nedeljo ob 20. uri.

a—Velika senzacija se obeta vsej Škofji Loki in okolici s prihodom svetovno znanega mistika Fregole Rette in Fatime. ki nastopita v Sokolskem domu v četrtek in petek t. m. ob 20.

a—Iz Selške doline. Danes praznujeta Selce nad Škofjo Loko in Zelezniški običajno ocerkveno žegnanje, združeno s prireditvami, ki so ob takih prilikah v navadi. Bralno društvo »Ratitovec« priredi domačo veselico v Selcih pri g. Šliharju, združeno s plesom in šaljivo pošto. Vabljeni so vsi okoličani, ker bo dobrot za vsakega v izobilju v Zelezniških pa bo glavna proslava v Sokolskem domu, kjer bo gledališka igra s prosto zabavo.

Iz Novega mesta

a—S štitom v stegno. Pretekli dni so popivali fantje iz Strelca in Drage pri Beli cerkvi po okoliških gostilnah in se pri tem po svoje zabavali. Med njimi sta bila tudi 19 letni Janez Kukman, posestnikov sin iz Strelca, in 23 letni Anton Kukman iz Drage. Slednja dva sta se ločila od svojih znancev in odkorakala po cesti iz Družinske vasi proti Beli cerkvi. Medpotoma je postal Anton Kukman izmenada rabijaten. Klical je »auf bikse« in pri tem mahal s štitom. Ker se mu ni nihče odzval, je hotel pokazati svojo moč in neustrašenost nad tovarštem; sunil ga je z nožem v levo stegno in mu prizadejal veliko in nevarno rano. Ranjenca so prepeljali v kandijsko bolnico.

a—Najdeni predmeti. V prostorih tukajšnjega okrožnega sodišča se je našla 1 damska čepica in denarnica z gotovino. Tudi sodnik g. Kozina je našel denarnico z gotovino. Prva dva izgubljena predmeta dobila lastnika pri okrožnem sodišču št. 18, zadnji pa se dobi pri g. Kozini.

a—V občini Šmiloh-Slopiče vije se vedno table z napis, kakor »Dorf X, Bezirks-hauptmannschaft Rudolfsweiler«. V 12 letih bi se tudi v tem pogledu lahko napravila remedura.

a—Lukčev sejem se bo vršil v torek 22. t. m. Zaradi dobre in obile letine se pričakuje velik obisk.

Iz Kočevja

a—Jelenjeva žleba pri Grčaricah poročajo, da je tam ustrčila ga. Rudeževa, soproga ribniškega graščaka, 200 kg težko košuto. Ta primer kaže da je tudi jelen odlično zastopan v naših gozdovih, vendar pa je po izpovedi nekaterih lovcev zelo redek. Da bi ohranili rod, so nekateri lastniki lovskih revirjev sploh prepovedali lov na to zverjad.

a—Kočevski rudnik je v polnem obratu. Ker je premog na mestu, kjer so ga začeli najprej kopati, le še v tankih plasteh, so začeli širiti kop proti Klinji vasi, kamor vodi premožovna žila. Dnevni kop so poglobili, tako da so izenačili globino rova z globino dnevnega kopa. Premožkop ima sedaj zelo veliko delavcev iz Like in Hrvatkega Primorja, dočim je precej doseadnih delavcev zapustilo rudniško delo. Šli so raje kot tovaršiški delavci v obe tekstilane.

Iz Trbovelj

a—Ljudska knjižnica. Zaradi popravil na rudniški restavraciji se je preselila knjižnica v rudniško hišo na Lokah št. 81 (za cesto).

a—Lukčev sejem je bil prav dobro obiskan. Priganih je bilo mnogo parov iepe goveje živine, predvsem ncka, prav lepih parov prvovrstnih volov. Kmetje so prignali živino od blizu in daleč, celo iz bivše Kranjske. Kupčija je bila prav dobra. Cena prvovrstni živini se je sukala okrog 10 Din za kg žive teže. Ravno tako dobro je bil obiskan tudi kramarski sejem.

a—Vprašanje. V »Slovencu« čitamo že več dni sem enkrat poziv rudarjem, ki se nameravajo izseliti v Holandijo, da se zglašje v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze, drugič zopet, da se v teh prostorih dejansko oglašja čim dalje več rudarjev. Ne vemo, od kdaj je ta zasebna organizacija postala organ izseljevanja in od kdaj gre organizacija izseljevanja našega rudarja preko nje. Mnenja smo, da se je treba, ako se že v olašanje poslov ali iz praktičnih razlogov poslužujemo delavskih strokovnih organizacij, posluževati vseh organizacij, ne pa samo ene.

Iz Hrastnika

a—Riziko dela. Pri zgradbi nove separacije, kjer se dela sedaj s polno paro, so zabijali delavci pilote v zemljo. Nesreča je hotela, da je padel delavcu Plišku Stefanu težek »kostrun« na roko in mu zmečkal dva srednja prsta. Prvo pomoč mu je nudil g. dr. Neuberger. Plašič se zdravi doma.

a—Današnje prireditve. Danes v nedeljo igrajo igralci kulturnega društva »Svoboda« Hrastnik II. igro »Navaden človek«. — Kino Narodni dom predvaja film: »Rdeča plesalka iz Moskve«. — Sportni klub Hrastnik ima na igrišču preko Save prijateljsko tekmo s sportnim klubom Litija. — Na Dolu priredi Gasilno društvo Dol trgatve grozjda v dvorani Posojilnice.

Iz Konjic

a—Strojno mizarstvo z električno tilo. Mizarški mojster g. Josip Višner je opremil svojo delavnico z modernimi mizarškimi stroji na električni pogon. To je prvo strojno mizarstvo, ki obratuje v celotnem okolišju z električno silo.

a—Poročil se je g. Kostanjšek Mihael, tajnik okrajnega zastopa in Hrmanilce v Konjicah, z gospodično Elzo moro Eversovo, hčerko restavratke v Celzaku. Bilo srečno!

a—Trgatev je v Konjiških Skalcah v polnem teku. Grozjda letos sicer ni toliko kakor lani, vendar pa je mnogo boljše in se nam obeta najzlahnejša kapljica.

a—Zadnja nedelja je bilo v koči dravinske podružnice na Pesku nad 50 obiskovalcev. Turisti, ki so prisopli tako od mariborske kakor tudi od konjiške strani, so imeli najlepši jesenski dan. Koča bo odprta ter oskrbovana celo leto in bo sositvito pozimi ena največjih postojank smučarskega športa na vsem Pohorju. Okoli kočje je namreč priznana najboljši zimsko-sportni teren.

Iz Ptuja

a—Tukajšnji advokat dr. Matej Senčar je prevzel pisarno po umrlem advokatu dr. Tonetu Gosaku in posluje sedaj v dosedanjih pisarniških prostorih dr. Toneta Gosaka, Slomškova ulica 6.

Iz Prekmurja

a—Nesreče. 53 letni Novak Aleksander iz Vešče v bližini M. Sobote si je v gozdu pri padcu drevesa zlomil levo nogo. — Konjenikemu naredniku Pintariču, ki službuje v Zagrebu, doma pa je iz M. Sobote, se je na tukajšnjem kolodvoru ob izstopanju iz vlaka zapletla sablja med noge. Pintarič je padel s stopnic s čelom naravnost na tračnico in si ga presekal. — Ogenj je nastal v hiši Jožefa Koltaia v Berkovicih. Zgorelo je 4000 kg slame, 1500 kg sena, streha s tramovjem in mnogo orodja. Ker je bilo vreme mlo, so vaščani pogasili ogenj, da se ni mogel razširiti na sosednje hiše.

a—Žepni tatovi. Ob vsakem sejmu se prikljati v M. Soboto polno žepnih tatov. Pri zadnjem sejmu sta se izvršili dve žepni tatvini. Pavli Horvatovi je Badnjak Stefan iz bližine Čakovca ukradel z robcem vred 460 Din. Perkiču Alojziju pa je Eva Horvatova, tudi iz Medmurja, izmaknila 160 Din. Kar je pri tej ptici posebno zanimivo, je to, da je stara 80 let. Tat in tatnica sta bila aretirana.

a—Ciganska svatba. 15. t. m. zvečer je družba 30 ciganov bila v gostilni g. Menčigerja v Vešči. Zaradi nekega paketa je prišlo do pretepa. Posebno 8 ciganov se je udeleževalo pri bitki z vso intenzivnostjo. Razbijali so steklenice in stol ter napravili 800 Din škode. Neka ženska, ki je bila v bližini in držala 1 in pol letnega otroka, je dobila s steklenico po glavi. Nazadnje so hoteli še gostilničarja pretepeti.

Sokolstvo

Vsesokolski zlet v Beogradu leta 1930

V preteklih dneh se je mudilo zastopstvo Jugoslovanskega sokolskega saveza v Beogradu, da uredi vse potrebno glede vsesokolskega zleta v Beogradu 1930. Zajedno s tamšnjim zletnim odborom so bile odstranjene vse ovire glede prireditve zleta, ki so se pojavljale od časa do časa ter so ovirale dosedanje pripravljalno delo. Vsesokolski zlet v Beogradu se bo vršil!

Zletni odbor je začel takoj z intenzivnim delom, začela je poslovali zletna pisarna, urejeno je finančno vprašanje zleta, ki bo uzodno rešeno, upoštevajoč predpisani garantcijski fond, v katerega prispeva vse članstvo. Z deli na telovadišču, ki bo v sredini mesta pri novi tehniki, se začne v prihodnjih dneh. Telovadišče bo urejeno za 4500 telovadcev ter za 80.000 gledalcev. Glavni zletni dnevi so določeni za Vidov dan 1930. Razen tega se bo vršil v juniju nastop naraščaj, dijaštva in vojske. Vabila Čehom. Poljakom, Rusom itd. bodo razposlana v prihodnjih dneh. Kakor prihajajo poročila, se pripravljajo zlasti češko Sokolstvo, da v velikem številu poseti naš zlet, pa tudi Poljaki se živahno pripravljajo. Proste vaje za članstvo, članice, za naraščaj in deco so že določene ter se pridno vadijo v vseh župah. Tudi za tekme se društva živahno pripravljajo in je pričakovati, da bo število tekmovalcev veliko. Priprave za nastop volkštva so tudi že v teku.

Vsesokolski zlet v Beogradu bo ena naših največjih manifestacij. Zato je nujno potrebno, da se začno vsa društva prav intenzivno pripravljati zanj. Po vseh društvišnih nal se osnujejo potne blagajne, ki naj zbirajo prispevke za kritje potnih stroškov, skrbite povsod, da si pravočasno nabavite kroje itd. V vseh društvišnih naj se pridno poučujejo proste in redovne vaje! Ne pozabite na naraščaj, ki naj se tudi udeležijo zleta na naraščajski dan. Češki naraščaj pride v velikem številu na naš zlet. Sokolski Glasnik bo prinašal stalno poročila o pripravah. Zasludite jih pažno! JSS

Iz delovanja gorenjskih sokolskih društev

Delovanje gorenjskih sokolskih društev je bilo v letošnjem letu mnogo bolj intenzivno kakor zadnja leta. Vse letošnje župne in društvene prireditve so lepo uspele, predvsem župni zlet v Škofji Loki in tekme v lahki atletiki in na orodju na Jesenicah. Na župnem zletu je nastopilo pri javni telovadbi 625 oseb, v sprevedu pa je korakalo 860 sokolskih pripadnikov. Pri župnih tekmah je tekmovalo 17 članov v lahki atletiki, 14 članov v srednjem in 34 v nižjem oddelku, skupno 88 oseb. Rezultati so bili obče prav zadovoljivi, znanerja pa se še pri vseh društvišnih vedno zelo konj na šir z ročaji in proste vaje.

Zelo občutno primanjkuje v vseh društvišnih gorenjske sokolske župe dobrih, samostojnih in agilnih prednjakov. Zahteve za vsakega prednjaka, kar jih je še aktivnih, so zelo težke, predvsem zaradi uvedbe težkih prostih vaj za vse oddelke. Tudi po Gorenjskem se pri večini društev čujejo pritožbe zaradi pretežkih prostih vaj, ki so predpisane za vsesokolski zlet v Beogradu. Te pritožbe so deloma utemeljene, saj so pri vseh društvišnih telovadcih večinoma iz delavskih slojev, med njimi mnogo novincev, prednjaki zbori pa so povsod prešibki, tako da pri župnih nastopih ni bilo

Dopisi

METLIKA. Tudi letos je stavbno gibanje pri nas zelo klaverno. Izvršilo se je pri adaptaciji, prebilo nekaj poslopij, druga ga skoro nič. Edino Vinarska zadruga dela izjemo v tem stavbnem mrtvilu. Tik ob glavni cesti, ki drži v Karlovc, leze v bližini kolodvora iz tal temeljno zidovje za obširne kleti, v pritiščljivi prostorih bo pa vinotoči. Poslopje bo v glavnem letos dograjeno in v tleh tudi porabno. — Naše mesto je zelo pripravno za letovišče. A ker ne delamo nobene reklame, zato tudi ni k nam tujih letoviščarjev, ampak hodijo v naše mesto samo znanci in sorodniki. Da bi se povzdignilo mesto v dobro letovišče, bi bilo treba pozidati par hiš in pa vodo voditi naj bi se že vendar zgradil. Električno luč sicer imamo, a jo rabimo lahko samo ob polnoči, zjutraj pa prav nič. Vrše se pogajanja z ozaljsko elektrarno. Želeži je, da bi pogajanja uspeša. — Letina je vobče zadovoljiva, vinski pridelek pa glede kakovosti imeniten. Posebno portugalka je izvršna. Po gostilnah jo točijo po 14 Din liter. Vinogradniki držijo letošnji pridelek po 5 do 6 Din, lanski pa po 4 Din liter. Jabolka, otrsena, so po 1 Din kg, obraba pa nekoliko dražja. — Za prevajanje poštnih pošilk iz kolodvora do poštnega urada in narobe je v rabi avtomobil, v katerem je prostora tudi za dva ali tri osebe. Pošta je oddaljena od kolodvora poldrugi km: vožnja stane 5 Din, ki jih pa človek rad da vsaj v slabem vremenu, sicer pa hodimo take neznatne razdalje še rajši peš.

RECICA OB SAVINJI. Naše dramsko društvo »Prosveta« bo tudi letos priredilo svojo običajno trgatve grozjda z zelo ostrim sporedom. Čeprav je bolj pozno, pa bo sadje zato toliko boljše in slajše. Vabite se, da se priredite v čimvečjem številu udeležite vsi, ki ljubite sladko grozdje in ste prijatelji neprisižljene zabave.

VELENJE. Gradbena sezona, ki je bila letos pri tukajšnjem premožovniku izredno živahna, se bliža svojemu zaključku. V lično poduradniško stanovanjsko hišo so se stranke že vselile, v nekaj dneh pa bosta gotovi tudi ostali dve stanovanjski hiši, ena dvodružinska za uradništvo v Šmartnem in ena desetodružinska za delavce in predelavce rudnika na Liliškem griču, s čimer bo stanovanjska kriza precej omiljena. Tudi v novi veliki kaloriferni električni centrali se zavaruje poslednja montažna dela. — Tukajšnji premožovnik je zapustil zaradi odpoklica na novo službeno mesto dolgoletni direktor rudnika inž. J. Močnik, v Velenju pa je nastopil svojo službo inž. E. Čuček, dosedanj direktor rudnika v Bukinju. Udrženje rudniških nameščencev je priredilo v zvezi z Rudniško godo svojemu predsedniku direktorju Močniku presrečen poslovilni večer, ki je izzvenel v popolnem priznanju njegovega 6-letnega vestnega in plodnosnega dela pri rudniku. Udrženje mu ponovno kliče iskren rudarski »Na srečo!«

mogoče postaviti tako velikega števila nastopajočih, kakor bi župni funkcionarji sami želeli.

Da se temu odpmore, je župno vodstvo sklenilo, da se priredi 10dnevni župni prednjaki tečaj, ki se prične danes v Kranju. Tečaj bo trajal 10 dni in ga bo vodil savezni prednjak br. Lojze Vrhovec iz Ljubljane, pomagala pa mu bodo v nekaterih panogah izkušeni sokolski delavci iz močnejših gorenjskih sokolskih društev. Iz prijav udeležencev je razvidno, da bo tečaj precej dobro obiskan, žal pa se ravno ona društva, ki prednjake najbolj potrebujejo, niso odzvala. Tečaj bo za vsa društva brez dvoma velikih koristi in bo v bodoče vezbanje prostih vaj za vse oddelke društvenemu načelniku zelo olajšano, ako bodo imeli ob strani dobro izvežbane in samostojne prednjake.

Druga slaba stran je, da se nekatera društva župnih odborovih in prednjakiš sej zelo neredno udeležujejo, posebno ona, ki so organizacije najbolj potrebna. Komaj je minila doba poletnih

Iz življenja in sveta

Radio-krava in radio-mleko

▼ Los Angeles je bila nedavno radio-razstava, na kateri je občinstvo s velikim zanimanjem ogledovalo kravo, ki je pred vplivom radio-godbe dajala mnogo več mleka, kakor je običajno v navadi. Kravo je ves čas razstave molzla filmska diva, ki jo vidimo na naši sliki pri delu.

Poroka in krst dvojčkov hkrati

Tri resnične zgodbe o ljubezni — Mesto pred oltar, v poročniško posteljo — Prvi mož boljši od drugega — Žena dveh zakoncev — Mesto brez žensk

Poroka z ovirami

Človeku ni dobro samemu biti in tako prihajajo moški in ženske že od pametneke skupaj, eni tako, drugi drugače, včasih z največjo lahkoto, včasih pa tudi ne. Tako čudno, kakor sta zajedrala v varni pristan dva mlada človeka iz Lorcha na Württemberskem, pa se drugim ljudem tudi ne dogaja vsak dan.

Vse je bilo že pripravljeno za poročno ceremonijo in v cerkvi se je trlo ob določeni uri vse polno ljudstva. Samo ženina in neveste ni bilo od nikoder. Nekaj časa so ljudje potrpežljivo čakali, saj jih je bil povabil velik oglaš v lokalnem dnevniku, da bi prisostvovali novi zvezi, potem pa jim je postalo že preneumno. Šli so pred ženino stanovanje in tam so zvedeli nenavadno resnico. Ženin je bil v polni opravi, nevesta pa v postelji. Prav ob uri, ko bi se morala poročiti, je bila porodila ne enega, ampak kar dva krepka dečka! Seveda ni mogla poroka izostati baš sedaj ne. Saj so bili zaklali nalašč za to priložnost poldrug tucat prašičev in neverjetno množino perutnine in vse to ni smelo iti po zlu. Tako so hitro stopili po duhovnika, ki se je pripeljal v okrašenem avtomobilu in ob postelji poročnice je izvršil istočasno dva obreda, za poroko in za krst. Potem so organizirali veličastno poročno povorko skozi vse mesto. Neveste seveda ni bilo v spredu, pomagali so si z neko sorodnico, ki se je oblekla v njeno poročno oblečilo in si nataknila na glavo — deviški venec...

Pravno veljavna bigamija

Zakonska razmera presegajo včasih po bizarnosti vse, kar bi si mogli izmisliti pisatelji nenavadnih zgodb.

Pred leti se je poročilo mlado dekle v majhnem kraju ob Mozeli z mladim delavcem. Zakonca sta se pa kmalu naveličala drug drugega in se dala na Luksemburškem sodniško ločiti. Kmalu potem se je žena poročila vdrugeč z nekim Luksemburžanom. Čas je minil in z njim prijetnosti ob drugem možu. Nekega dne je spoznala, da ji je bilo prej bolje, pograbil je svoje stvari in se vrnila meni nič tebi nič k prvemu možu ob Mozli. Drugi mož je tožil radi zakonolomstva. Pa glej čudo: nemško sodišče je razsodilo, da o zakonolomstvu ne more biti govora, ker je po nemških paragrafi prvi zakon — še vedno veljaven. In ni zalegel noben priziv. Pri tem je ostalo. Istočasno pa velja na Luksemburškem drugi zakon dalje, tako da je podjetna ženka lastnica dveh pravomernih mož in si lahko po mili volji izbira sladkosti zdaj pri tem, zdaj pri onem.

Mesto brez žensk

Mestece Ivigtut na Grenlandski je ideal vseh borcov za — moško enakopravnost. Njegovo prebivalstvo — kakšnih 150 duš — obstoji namreč izključno iz moških in gorje ženske, ki bi se drznili stopiti na ta prepovedana tla. Samo nekoliko višjih uradnikov in zdravnikov smejo izjemoma privedi svoje žene s seboj. Ivigtutčani so si izmislili te drakonične odredbe samo zato,

leznih. Že danes ima mnogo pristašev, zlasti med ženskami, ki si kupujejo namesto dragocenih nakitov takšne, kakor jih je izdelal on. Baje so niti tudi zakonski možje hvaležni, ki jim nova moda ne posega tako globoko v žep.

S kemičnim črnilom napisana oporoka

Ko so po smrti nekega bogatega londonskega čudaka brskali po njegovih papirjih, so našli več pol nepopisanega papirja. Ker ni bilo oporoke nikjer, bi morala dedščina pripasti državi. Tedaj se je javil pokojnikov služabnik in velel, da je našel oporoko. Predložil je oblastim dve poli papirja, ki sta bili sicer nepopisani, ki bi pa morali po njegovem zatrdilu vendarle vsebovati čudakovo poslednjo voljo — zapisano s kemičnim črnilom. Ko so poli segreli, so se res pokazale pokojnikove določbe. Za dediča je bil postavil služabnika samega.

J. V. Stalin,

tažnik ruske komunistične stranke je zaradi izčrpanosti težko zbolel na živcih in leži v sanatoriju Gorkij, kjer je svojčas umrl Lenin.

Anekdote

Napoleon I. je priredil pred dnevom svojega kronanja z vso družino pravcato generalno skušnjo v vedenju po dvorni etiketi. Vse je šlo dobro, samo žena Jožefa Bonaparte je prebila skušnjo zelo slabo. »Vse nas boste osmešili!« je zavpil Napoleon luto. »Ali je tako težko vesti se kakor princesa?« — »Ah,« je odgovorila nesrečnica jokaje, »pomislite, da igram prvokrat v življenju komedijo!«

Potemkin je stopal kot novi ljubljene Katarine II. po stopnicah carske palače navzgor, ko je srečal grofa Orlova. »Kaj je novega,« ga vpraša. »Nič posebnega,« odvrne Orlov, »samo to, da stopam jaz dol, vi pa gor.«

Danton je bil na dan pred svojim obglavljenjem globoko zamisljen. Neki sojetnik ga vpraša, ali premišljuje o kakšnem filozofskem vprašanju. »Ne,« pravi Danton, »o filozofskem.« — »Kako to?« — »Premišljujeval sem, da glagola 'obglaviti' ni mogoče spregati do konca kakor drugi glagol. Lahko rečem n. pr.: jaz bom obglavil, obglavili me bodo, toda ne: obglavili so me.«

Bismarck ni rad odgovarjal na vprašanja svojih zdravnikov. Tudi ko ga je posetil znameniti Schweninger, je bil zelo kratkobeseden. »Veste kaj, ekselencia,« ga je ta nahrnil v nekem momentu, »rad sem vam na uslugo, če pa hočete da bi vas zdravil brez vprašanj, obrnite se rajši na kakšnega živnozdravnika, ti si pomagajo brez be-

Čč. duhovščini

najljudneje priporočam fini črni tiro'ski loden kot specialteto za pelerine, hubertus-plasche itd. Cenen nakup zagotovljen.

Drago Schwab, Ljubljana

Tudi zeljate glave imajo svojega kralja!

Na Angleškem je bil izvoljen za kralja zeljatih glav kmetovalec Purser, ki ga vidimo na naši sliki držočega v desnici največjo pridelano zeljato glavo, v levi pa kumpo, ki jo je prejel v znak odlikovanja

sed. Bismarck in Schweninger sta si bila od tistega dne prijatelja.

»Svet petorice,« ki je zasnoval ver-saillesko mirovno pogodbo, je imel svojo običajno jutranjo sejo. Točno ob 12. je vstopil Clemenceau in vprašal, kdaj naj bi se sestali popoldne. »Ne prezgodaj po kosilu,« je menil Orlando, »ker bi rad malo legel.« — »Prosim, ne prepozno,« je dejal Lansing, »rad bi malo spal pred večerjo.« — »Teda, gospoda,« je odvrnil Clemenceau, »se dobimo ob treh. Tako bo lahko spal gospod Orlando pred konferenco, gospod Lansing po konferenci, gospod Balfour in jaz pa zaspiva lahko med konferenco.«

Celo mesto na kantu

Mesto Milspe pri Essenu je zašlo radi propadanja tamošnje industrije železa v plačilne težkoče in bo v bližnjih dneh napovedalo konkurz, ker se bo toletni proračun zaključil s primanjkljajem 350 tisoč mark. Že dalj časa izplačuje mestni svet svojim nameščencem plače na obroke, a dolgoročnega posojila občina ne najde navzlic vsem naporom.

Postanite tovarnarji „JOGURE“!

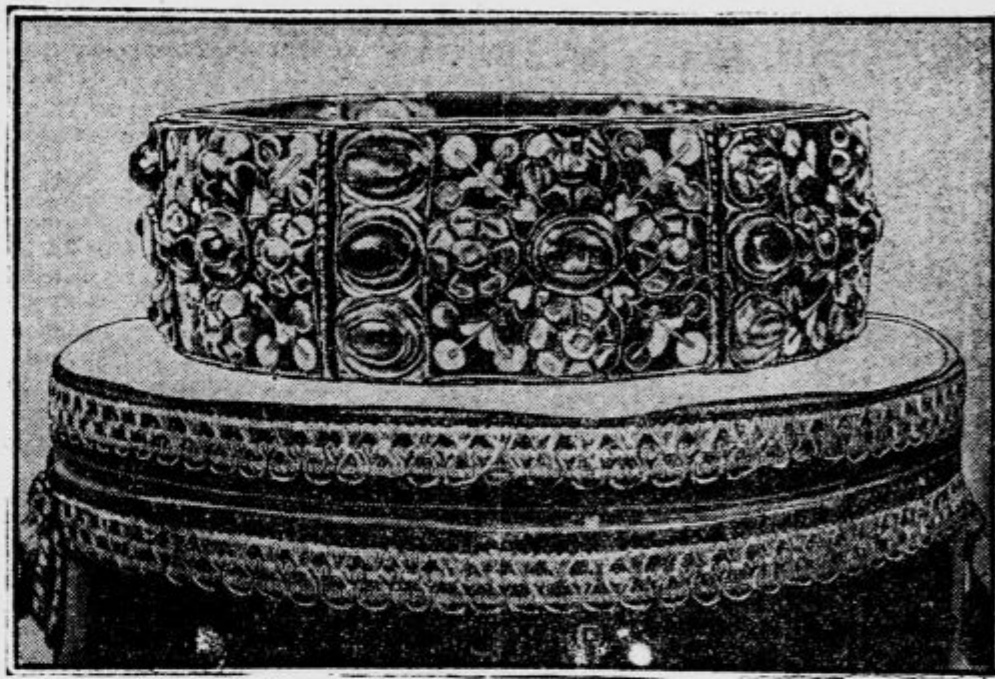
V kratkem času petih mesecev svojega poslovanja v Jugoslaviji je pokazala organizacija ameriškanske brezalkoholne pijače „Jogura“ nadmoč nad vsem, kar je obstajalo v tej stroki.

Razven naše vzorne tovarne v Zagrebu smo postavili še 18 tovarn v provinci, ki — tudi pod upravo nestrokovnjakov — sijajno uspevajo in dosegajo velike dobičke radi ogromne prodaje.

Hočete li zagotoviti sebi in svojem sigurno in stalno ekstenzijo? Imate li cca 70.000 Din gotovine? Potem postanite tovarnar „Jogura“! Obrnite se takoj na doljno adresi! Pošljemo vam neobvezno potrebna pojasnila.

JOGURA Company
V H g r i d u

Zagreb, palača Gradske štedionice.
Telefon 22-44 in 22-99

Krona s Kristusovim žebljem

Čprav se papež in fašistična vlada ne razumeta najbolje, se vendarle blizu čas, ko bo prijetelstvo med Vatikanom in Kvirinalom zapečateno s pričujočo železno krono. Papež bo z njo kronal italijanske kralja. Krona velja za relikvijo, ker se nahaja v njej baže žebel, s katerim je bil pribit Kristus na križ. Izvira iz Monze in njena zgodovinska vrednost je posebno dragocena tudi zaradi tega, ker si jo je položil na glavo I. 1805. v pariški katedrali Notre Dame francoski cesar Napoleon I.

Toaletne skrivnosti starih Egipčank

Dišave, črtala in barvilo za obrvi pred 5000 leti — Svet se vrti, ženske pa ostajajo takšne, kakršne so bile v davni zgodovini

Ameriški arheolog dr. George Reisner se je vrnil po dveletnem uspešnem raziskovalnem delu v Egiptu, kamor ga je poslal bostonski muzej lepih umetnosti, v domovino. V tem času je izkopal grobnico kraljice Hetep-Heres in njene potomke, kraljice Meresank. Tu je našel na

najvažnejše najdbe iz staroegipške dobe po najdbah v Tutankamnovem grobu.

Sarkofag, v katerem bi morala ležati kraljica Hetep-Heres, je bil sicer prazen, zato pa je bila tem bolj razkošna oprema grobnice. Hetep-Heres je bila mati faraona Keopsa, ki je zgradil veliko piramido, in iz njenega potomstva so izšle največje osebnosti starega Egipta. Da je bil sarkofag prazen, se razlaga Reisner na ta način, da so

tatovi odnesli in oplenili truplo.

Še preden so ga položili v grob. Keops pa je pozneje vendarle dal opraviti pogrebne svečanosti — čeprav brez trupla.

V grobnici so našli vse polno reči, ki nas seznanjajo s toaletnimi skrivnostmi egiptskih dam v najstarejših časih, tam okrog l. 3000. pred Kr. Črtala za ustnice in rougea takrat sicer še niso poznale, pač pa marsikaj, kar je še med današnjimi damami v rabi. Tako je našel Reisner na razkošnem stolcu šatuljo zapestnicami, zlatimi in bakrenimi noži in

več britev.

Britje žensk torej ni nič novega pod

solncem. Saj vemo, da so stare Egiptanke nosile celo že kratke lase — seveda ne toliko iz lepotnih, kolikor iz religioznih razlogov. Zelo zanimiv je bil lep pribor za manikiranje, ki spominja po sestavi in obliki zelo močno na tiste, ki so danes v rabi. Razne dišave in lepota mazila so našli v treh velikih zlatih kupah in v osmih glinastih vrčih. V veliki leseni skrinji sta bila dva vrča z barvilom za obrvi in z zeleno barvo, s katero so si egiptске dame barvale očesne kote, da bi se oči zdele večje. Napisi na posodah so pojasnjevali, čemu ta parjem, to mazilo ali barva. Manikale niso niti primerne žlice za zajemanje vseh teh reči iz posod.

KALHIDOR!

ZAK. ZAŠČIT. PATENT

TAJNO ZANESLJIVEGA

POLEPSANJA SMO NAŠLI!

KALHIDOR je tekočina rastlinskega soka, preizkušena in odobrena po fiziškoke-mičnem institutu kr. tehnične fakultete in zdravstvenega oddelka v Zagrebu pod št. 100.863/27

KALHIDOR izvleče iz obraza plasti po-made in vse nečistosti, tudi najtežje. Daje licu in koži naravno lepoto in jo ohrani do najpoznejše starosti, ker se gube nikakor ne pojavijo, a kdor jih ima, temu izgineja, ker varuje kožo.

Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in par-fumerijah — steklenica Din 35. Pošlje po povzetju najmanj 2 steklenici za Din 70.—

PROIZVOD KALHIDORA ZAGREB

Radičeva (Duga) ulica 32.

Nikar ne klonite!

Počasi se izvojujejo uspehi v življenju. Z malim začetkom se ustvari veliko delo, dokler se slednji ne doseže cilj, bodisi na igrišču, bodisi v poklicu. Pravilno ravno-težje telesne moči je najvažnejši predpogoj za ohranitev telesnih in duševnih spo-sobnosti. Vsaka motnja znači korak nazaj. Koncentrirana krepljena hrana, ki naglo preide v kri, je najzanesljivejša nadomestilo za potrošeno telesno moč.

Pijte redno za zajtrk in malico skodelico Ovomaltine! Ovomaltine je kon-centrirana naravna krepljena hrana iz najboljših sestavin, ima odlični okus, a se lahko prebavlja. Ovomaltine se naglo pretvori v zdravo kri, ki ustvarja ener-gijo ter poveča telesno in duševno sposobnost.

Dobiva se povsod za ceno Din 18.50 za zavoček.

Zahtevajte brezplačni vzorec, sklicujoč se na ta list.

od Dr. A. WANDERA D. D. ZAGREB

Zora voda

proti sivim lasem!

Ne barva, temveč vrača
sivim lasem prejšnjo na-ravno barvo.

Zak. zašč. Odobrena od zdravstvenega

odseka pod št. 1793—20. kot za zdravje popol-noma neškodljiva. Uspeh siguren in trajen. Cena steklenici brez poštne Din 35.—

ZORA VODA I. OREL, Zagreb

Radičeva (Duga) ul. 32.

Lekarnam, drogerijam, parfumerijam, brivnicam in trgovinam mešanega blaga damo v komisijo.

ŠAH

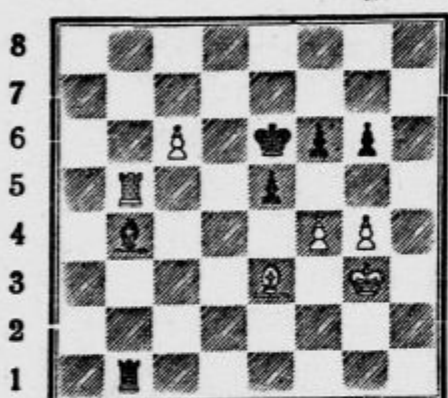
Urejuje dr. Milan Vidmar

Med mojstri praktične igre je malo do-
brih komponistov studij in problemov. Po-
kraj Riti je bil redka izjema. Pa celo
Riti je kompozicije so tako rekoč parti-
je, ki jih je veliki mojster igral sam s se-
boj.

Te dni sem bil na starih letnikih ša-
hovskih časopisov in našel tam v letu 1904
prvo in zadnjo študijo, ki sem jo sam
komponiral. Pred 25 leti sem začel z jav-
no igro, nisem bil še praktičen, nisem bil se-
veda tudi ne komponist. V nejasnem svi-
tanju sem iskal svojo pot.

Edine študije svoje me ni sram. Spo-
minjam se, da jo je dolgo gledal leta 1907
v Karlovih Varah znani špecialist za pro-
bleme in študije prof. J. Berger iz Graza,
da pa ni našel rešitve, kar mi je seveda
veliko veliko zadoščenje. Tudi pokojni Teich-
mann, ki je imel veliko rutino v reševanju
študij in problemov, ni takrat kompozi-
ciji prišel do dna. Mogoče bo torej tudi
danes še za naše šahiste interesantna. Po-
glejmo jo!

a b c d e f g h

Bel: Kg3, Tb5, Le3, c6, f4, g4 (6 figur)
Črn: Ke6, Tbl, Lb4, c5, f6, g6 (6 figur)

Bel na potezi dobi.

Materijalne premoči nima ne bel ne čr-
ni. Bel kmet na c6 ne izgleda nevaren.

Črni grozi vrhu tega Lb4-e1+, kar bi
ugonobilo belo trdnjavo. Bel kmet na f4
tudi nima očitno velike bodočnosti. Ka-
ko naj torej bel dobi igro?

Večina reševalcev, ki sem jih bil vpre-
jel v to svojo študijo, je poskusila najprej
potezo 1. Tb5-d5. Ideja ni napačna. Če
kralj vzame trdnjavo, gre kmet č. naprej.

(Toda črni odgovori enostavno 1.) —
Lb4-d6 in drzna trdnjava mora zopet na
varno. Nato pa zamenja črni na f4 kmeta in
lovca in se vrže s Tb1-c1 na kmeta c6!

Jasno je, da 1. Le3-c5 ne gre. Črni
da šah na e1 z lovcom in vzame enostavno
belo trdnjavo. Kaj pa 1.) Le3-d2? Po-
glejmo!

1.) Le3-d2 Tb1-b3+!

Bel kralj sedaj na drugo linijo očitno
ne more. Na 2.) Kg3-f2 sledi namreč
Tb3-b2, 3.) Tb5xb4, Tb2xd2+, 4.) Kf2-
e3, Td2-c2, 5.) Tb4-b6, c5xf4+ in črni
drži brez težave remis. Ostane torej samo

2.) Kg3-h4

Le navidezno je sedaj črni lovec izgub-
ljen. Črni ima namreč odgovor

2.) g6-g5+!

Ce se nato bel kralj umakne na h5, mu
trdnjava b3 da šah na h3 in bel lovec
pada. Edina poteza je torej

3.) f4xf5

kar pa tudi ne pomaga. Črni nadaljuje eno-
stavno z

3.) g6-g5+!

Na h5 bel kralj zopet ne more. Lovca
kmeta g5 ne sme vzeti, ker bi Lb4-e1+
osvojilo belo trdnjavo. Na

4.) Kh4xg5

pa padeta bel lovec in bela trdnjava.

Vse to torej ne gre. Prava rešitev štu-
dije prične z majhno introdukcijo, ki šele
ustvari pravo pozicijo za odločilni udar. Pr-
va poteza je:

1.) f4-f5+!

Brzo se uverimo, da je enkrat bel k-
met postal važen. Na f4 je bil ogrožen,
na f5 ogrožen sam. Če ga črni kralj igno-
rira in se vrže na opasnega c-kmeta, sle-
di:

1.) — Ke6-d6, 2.) Le-c5+ in
bel dobi. Nevarnega belega f-kmeta mora
črni odstraniti.

1.) — g6xf5

2.) g4xf5+

Seveda sedaj črni kralj ne sme vzeti na
f5. Takoj bi namreč bel c-kmet držal na-
prej. Pač pa sedaj lahko stopi na d6:

2.) — Ke6-d6

ker 3.) Le3-c5+ ni več opasno. Po 3.) —
Lb4xc5, 4.) Tb5xb1, Kd6xc6 ima črni

končnico, ki je ne bo izgubil.

Prava pot do zmage je zelo skrita. Tudi
če reševalec najde prvo potezo 1-f5+,
se bo tu zataknil. Le z veliko silo namreč
se da belemu c-kmetu, ki je edina nada
belega, odpreti pot.

3.) Tb5xb1!!

Ta žrtve odloči. Črni jo mora seveda
sprejeti:

3.) — Tb1xb4

nakar žrtvuje bel še lovca:

4.) Le3-c5+!!

Kralj in trdnjava sta napadena. Če vz-
ame kralj kmeta c6, pade trdnjava in bel
dobi brez težave. Na:

4.) — Kd6xc5

pa sledi

5.) c6-c7

Ne kralj ne trdnjava ne moreta zastaviti
poti zmagovitemu kmetu. Po:

5.) — Tb4-b3+

6.) Kg3-h4

7.) Kh4-h5

je šahov konec in bel kmet postane da-
ma.

Capablanca je absolviral med tem tudi
turnir v Barceloni. Dobil je prvo nagrado.

Na drugem mestu najdemo dr. Tartako-
werja, ki očitno verno spremlja Capa-
blanco po letošnjih turnirjih. V Barceloni
je igrala tudi gđ. Monšikova s precej do-
brim uspehom. Turnir pač ni bil prvot-
sten, toda letošnja šahovska sezona je
vseeno pomagal napolniti.

Dvoboj Aljehin-Bogoljubov gre naprej.

Prinesel je do sedaj nekaj čisto novega —
zelo malo neodločenih partij. Res je, da
sta tu trčila skupaj dva zelo bojovita ve-
lemojstra. Kljub temu pa dosedanje rezul-
tat jasno kaže, da ni tako hudo kot se je
govorilo in pisalo. Šah je tako malo izčr-
pan, da o kakih nevarnostih ne more biti go-
vora. Če igralci res hočejo, imajo boj kljub
teoriji, kljub variantam, principom in mo-
derni tehniki.

Prav za prav je najmočnejši boj za sve-
tovno prvenstvo že odločen. Aljehin ima
6 dobljenih partij. Po pravilih, ki smo jih
leta 1922 v Londonu podpisali, je dvoboj
s 6 dobljenimi partijami končan.

Aljehin in Bogoljubov igrata naprej, ker
sta se angazirala za 30 partij. Wiesbaden,
Heidelberg, Berlin in Haag so jih kupili.

Zato dodatna določba, da zmaga oni, ki iz
30 partij doseže najmanj 15 in pol točke
in najmanj 6 dobljenih partij.

Prorokoval sem bil, da bo dvoboj pre-
hitro odločen. Res je tako. Res je, da Bo-
goljubov Aljehinu ni kos, ima pa vseeno
velike zasluge, ker je pokazal, da ima šah
še veliko bodočnost v pravem boju, ki se
izogiba remiju, remiju iz bojazni pred
opasnostmi.

Kino

Pismo iz Hollywooda

Hollywood, v oktobra.

Od časa do časa obrne kak razočaran
igralce ali pisatelje, pa tudi kak nezadovo-
ljen kritik Hollywoodu hrbe. Vee kar je
v zvezi s filmsko metropolo, mu naenkrat
postane zopet in začne udrihati po Holly-
woodu in hollywoodskih razmerah. In po-
tem čitamo v listih: »Hollywood nima niti
duše in čustva vobče ne pozna.« Hollywood
je kraj mrzle, trde poslovnosti brez
slehernega sočutja.

Tako in podobno se glase obdolžitve pro-
ti Hollywoodu, nasproti njim pa lahko po-
stavimo stotine in stotine drugih zgodb, ki
so vee ugodne za Hollywood. V naslednjem
naj navedem dogodke, ki bo pač najbolje
ilustriral resnični Hollywood:

Aleksander Ikonikov je bedem ruski
emigrant, ki si trudoma služi kruh v Hol-
lywoodu kot filmaki komparz in dobi le
redkokoli priložnost za kako manjšo vlogo.

Pred kratkim je igral v filmu Bebe
Danielove in pri tej priliki našel kontakt z
materjo in sestro. Sestra je film videla v
Sofiji, mati pa je bila zaprta v Kijevu. Za-
radi nekega političnega prestopka so jo
vrgli v ječo, ker ni mogla plačati visoke
denarne kazni. Tako se ji je posrečilo sto-
piti v stike s svojim sinom; prosila ga je,
naj jo reši iz ječe in ji pošlje 2000 dolar-
jev. Toda kako naj ubog komparz od dan-
es do jutri zbere dva tisoč dolarjev?

V Hollywoodu se je vest o tem publikovno
razširila in od tedaj so ga zaposlili ne-
pretrgoma, tako da v vsem filmskem me-
stu ni bilo komparza, ki bi moral toliko
delati, kakor on. In pred nekaj dnevi je
Ikonikov postal dva tisoč dolarjev, ki si
jih je bil prihranil in utrgal, sodišču v Ki-
jevu. Tako bo mati kmalu prosta in se bo
lahko odpeljala k svoji hčerki v Sofijo.

Hollywood je na najboljšem potu, da po-
stane največji modni centrum sveta. Mo-
dni strokovnjaki iz Londona in Pariza mar-

ljivo proučujejo osnutke, ki jih risarji ko-
stumov raznih atelejev prinašajo na trg.
Eden izmed najbolj znanih risarjev me-
narodnega slovesa, ki se izključno ukvarja
samo s tem, da dela nove in čisto svojo-
vrstne osnutke za filmske dive kakor so
Evelyn Brentova, Bebe Danielova, Esther
Ralstonova, Clara Bowova in Florence Vi-
dorjeva, je Travis Banton prvi kostumski
risar družbe Paramount. Banton mi je ne-
davno tega izjavil, da morajo biti filmski
producenti v pogledu mode najmanj pol leta
pred časom, zakaj navadno traja vsaj tako
dolgo, da pride film publiki pred oči. Dru-
gače bi bil film za mnoge ženske, vsaj kar
se tiče mode, neuporaben ali vsaj pokvarjen.

Ker že ravno govorim o garderobi, naj
poudarim, da pač nihče nima finejšega ra-
zumevanja za važnost do slednje podrobn-
osti korektno in bogate garderobe kakor
fashionabli Adolphe Menjou, ki uživa slo-
ves, da je najlepše in najlepše oblačen
filmski igralec.

Elegantni filmski bonvivan pripisuje svoj
uspeh v filmu nakupu šestih dragih oblek,
čeprav je bil takrat brez denarnih sred-
stev. Vse to se je zgodilo v Hollywoodu.
Menjou, ki je dobil na culverski vojaški
akademiji in na cornellski univerzi diplo-
ma za inženjerja, je naletel v New Yorku,
ko se je hotel posvetiti gledališču ali filmu,
na mnoge težave. Ker si je obetal v Hol-
lywoodu več uspeha, je kratkoma sedel
ga vlak in se odpeljal v filmsko centralo.
Takoj po prihodu tjakaj je obiskal, naj-
nejšega tamošnjega krojača in si dal na-
praviti šest oblek — vse na up! Menjou
takrat ni imel kaj prida denarja, toda so-
deč po njegovi vnanosti je moral biti bo-
gat. Kaj kmalu se je pretolkel iz vrst kom-
parzov in dobil manjše vloge. Njegov ve-
liki dan je prišel, ko ga je Charlie Chaplin
angaziral za glavno vlogo v filmu »A Wo-
man of Paris« (Pariška metresa). Ta film
ga je v vseh pogledih lansiral kot zvez-
dnika, zakaj Menjou se je uveljavil v rafini-
ranimi karakteristikami okretnega mon-
dana, ki ima vrhu tega še humor in člove-
ško razumevanje, tedaj tiče lastnosti, ki
še danes karakterizirajo njegove filme.

Filmski pretepi

Kadar človek gleda, kako se dva igralca
na platnu pretepata in mikastita, dobi po-
gosto vtis, da to ni filmski pretep ampak
pravi, resnični boj in da so ti ljudje, ki se
pretepavajo, v zasebnem življenju prav go-
rovo drug drugemu najhujši sovražniki.
Res, da imamo tudi takih primerov, toda
naredko se prijatelji na filmskem platnu
tako realistično obdelavajo s pestmi in no-
gami, da bi gledalec res ne verjel, da so
si sicer prijatelji.

John Gilbert in Ernest Torrence, da na-
vedemo samo en primer, sta zelo dobra
prijatelja, a imela sta v filmih že dva
navadna senzacionalna boja: prvega v filmu
»Kozak«, drugega pa v filmu »Izven do-
sega zakona«. V obeh primerih sta skrbno
pazila na to, da ju kamera dobro pogodi in
da bo vsaki udarec na mestu. Prematila
sta se kar se da pošteno, med posamezni-
mi prizori pa sta se drug drugemu smejala
in se šalila. Podobno je bilo z Williamom
Hainesom in Loncom Chaneyem. V posa-
meznih prizorih filma »Iztoč gor« in v
filmu »Zakonska vajec« se je Haines potol-
kel z nekim boksačem, ki mu je bil sicer
zelo dober prijatelj in ki ga je mnogo
tednov prej poučeval v boksanju.

Preveč se moram okvarjati s mislijo
kako bo udarec ali kretnjo sprejel nega-
tivec, je izjavil Gilbert, »in zato ne utesnem
misli na kaj drugega, najmanj pa na to,
da bi mi bil oni človek, ki se z njim bo-
rim, neprijatelj. Zato se lahko tudi s svo-
jim najboljšim prijateljem borim zelo pre-
čiščeno, eventualno ga premlatim do
krvi ali pa on mene, a vendar ostaneva
drug drugemu prijatelja.«

Slavni filmski igralci in zvezdniki, ki se
samo od časa do časa pretepavajo, so go-
tovo v boljšem položaju, kakor plačani
borci, ki se morajo pretepavati v vseh fil-
mih iz spuškega življenja. Nekateri teh
manjših in manj znanih igralcev so do-
segli svoje posebne rekorde; tako na pri-
mer je moral Pat Harmon nastopiti v več
kot tristo filmih in v vsakem se je moral s
kom pobiti. Dostikrat je dobil sam ba-
tine, neredko pa je tudi sam pretepel ka-
kega slavnega zvezdnika.

Najboljše, najtrajnejše, zato
13 najcenejšel

Zdravniška posvetovalnica.

G. K. P. v S. p. J. Po vašem opisu gre
najbrže za vnetljivo bolezen živca na no-
gi. Seveda ni izključljiva kaka druga bole-
zen, kar pa ni mogoče ugotoviti brez ne-
posredne preiskave. Če ne marate posetiti
kakega zdravnika, predstavite se morda v
ambulanci nevrološkega oddelka splošne
bolnice v Ljubljani. — G. H. H. v M. Te-
melji na ustroju in se ne da izpremeniti.
Bržčas ste precej mršavi, tako da ni ma-
ščobne zalozitosti tam, kjer si jo želite. Si-
cer pa to v dobi splošne maskulinizacije
žensstva komaj šteje za — pomanjkljaj. Kar
se da napraviti, je, če abstrahiramo od
kozmetičnih, seveda malo uspeha obetajo-
čih operacij in »proteza«, dosegljivo samo z
redilnimi kurami. — G. K. M. v L. V kol-
ikor se še spominjamo na vaše prvo pi-
smo, ne stoji stvar nikakor tako, da bi bil
porod otežekoval ali celo ogrožal. O ome-
njeni učinkovitosti bodisi kuhanega ali si-
rovega brinja nam ni ničesar znanega.
Včasih so ga uporabljali za odganjanje ve-
trov in kot sredstvo, ki žene na vodo. Za
ljudi z občutljivimi ledvicami pa, zaradi
olaj, ki se nahaja tako v vršičkih kot v ja-
godah, najmanj ni priporočljiv, če ne na-
ravnost kvari. Grmič, kot njegove sorod-
nice, so svojčas uporabljali tudi kot po-
vsem neprimerno sredstvo za splavljanje.
G. J. P. S. Poskusite jemati prvi dan tri-
krat po pol grama salola, drugi dan trikrat
po pol grama urotropina ali acitetramina
itd. itd. Pozneje morda gonoson. Če se v
par tednih bolezen izdatno ne izboljša, ali
če bi se pojavile kakšne bolečine, potem se
obrnite na primerne strokovne zdravnike.
— G. R. T. v J. — F. Po vsem, kar
nam sporočate, je sodiš, da ste vsaj svoj
čas oboleli za kapavico, o kateri ste brž-
čas domnevali, da se je dodobra ozdravila,
ki pa je morda pod vplivom kolesterolemije
in neprimerne dela, na novo vzplamteča
se preselila v bližino in tamkaj organe
spravila do vnetja. Dosedanje zdravljenje
je bilo povsem primerno; nasvetovati vam
je tudi nadaljnjo nošnja suspenzorija. — V
precej izjemnih primerih vodi sicer bolezen
tudi pri moških do jalovosti, navadno pa
se to ne zgodi. Če se vnetje ponovi, upo-
rabljajte isto zdravljenje kot zadnjič. Skr-
bite tudi za redno iztrebljevanje. Sicer pa
lahko uporabljate zdravila, ki jih nasveto-
vamo v današnji »posvetovalnici« pod šifro
J. P. S. — G. A. K. v S. L. Verska bla-
znost, kot »nervozna«, »povojna psihoza« in
slični »termini« so (prav v smislu znane
ugotovitve iz Fausta: »wo Befriche fehlen,
da stellt zur rechten Zeit ein Wort sich ein«)
— iznajdbe ljudi, ki čisto v maniri
polizobraževcev govorijo o stvarih, o ka-
terih nimajo pojma, ali pa, ki za svoje po-
vsem nejasno, medlo in zmedeno »nazir-
nje« iščejo izraze, ki ničesar ne pomenijo.
O »verski blažnosti« itd. psihijatri ničesar
ne vedo. Nazivati duševno bolezen (psihozo)
po vsebini kake blodnje, le davno pre-
mazano stališče. Da iz miljeja porodišvo
se povojno miselnost in čustvenost in iz
teh izhajajočo etičnost udejstvovanja nima
ničesar opraviti s psihozami, je prav tako
jasno. — G. P. R. v S. S. Kumare in iz
njih napravljeni preparati pač slove od
njega dni za izborna lepota in lepotočila,
je res; toda njihova vrednost je jako dvom-
ljiva. Ker tako lepo prosite, vam izjemoma
ustrežemo, kozmetika ne spada v okvir
»posvetovalnice« in vam navedemo par re-
ceptov. Sok: kumar nareži, zmehča in
pretisni. K dobljenemu izcedku prideni prav-
toliko močnega alkohola, potem na filtrir-
nem papirju precedi, kar ponovi po 24 urah
zopet. Esenca: 400 gr dobro in tenko na-
ubuhani kumar zalaj s 500 gr spirita in daj,
da stoji 8 dni. Potem precedi. Krema: iz-
cedka 30 gr, borove kisline 0,5 gr, man-
deljevega olja 5 gr, lanolina 25 gr. Segre-
vaj in dobro premešaj. Med mešanjem pri-
deni 1 gr kumarina. Mleko: Esence (kot
zgoraj ovedeno) ali soka 350 gr, glicerina
400 gr, vode 500, milnega prahu 15, raz-
topljenege belega voska 15, stearina 5, al-
kohola 150 gramov. K temu primešaj: po-
taše 5, boraksa 5, citronovega olja 1, la-
vandulovega 3 grame. — G. A. P. K. v L.
Nadloga temelji na preveliki razdražljivosti
in poštev prihajajočega živčevja. Posku-
site sicer lahko z natrijevim bromatom (2
do 3 noževke konice na dan), če bo pa traj-
no obveljalo, je vprašanje. Nasvetujemo
vam, da vstopite za nekaj tednov na živ-
ni oddelek tukajšnje splošne bolnice. —
G. V. H. v T. Vaša pritožba ni osamljena
in ni neutemeljena. S tem primarjem so
vedne težave in sitnosti, tako da bo resno
misliti na to, kako bi se ga prisililo, da iz
svoje brezdomno sijajne plače sam in na
svoje stroške sežida, če ne že blaznice, pa
vsaj primerno velik psihiatrični oddelek. Ta
bi bila lepa, da bi se v običajno čašo ne

Dr. Ivan Hubad

zobozdravnik v SKOFJI LOKI
danes zopet redno ordinira

dalo naliti litra vode ali po potrebi tudi še
več. Samo dobre volje je treba, pa gre
vse. — G. E. L. v P. v P. Citajte odgovor
v današnji »posvetovalnici« pod št. H. v M.
Polnočnost je manj odvisna od mišne
žleze kot od njene zamaščenosti ali bolje
rečeno obmaščenosti; izločevanje mleka je
zavisto jasno da samo od kvalitete žleze,
ne pa od bujnosti krog njih se nabirajoče
maščobe. Medikalnih sredstev, na katerih
učinkovanje bi bilo resno misliti, ni. Od
masažnih aparatov tudi ni mnogo pričako-
vati. Sicer masaža lahko prekrvi tkanine in
s tem povzdiže do gotove meje njihovo
porast, ali do zadovoljivih efektov vse to
ne vodi. — G. A. S. v R. v F. Bolnice so
pač brezplačne, ne pa zdravišča, kamor pa
je prav težko priti. Kaj točnega nam je
brez preiskave komaj svetovati. Če vam
razmere dopuščajo in ste dovolj pri močeh,
odidite na deželo, če moči v planinski
zrak, in ležite poleg nočnega ležanja vsak
dan vsaj po 6 ur dobro obločen in odet
pod milim nebom. Ne solnite se! Poleg
tega se držite strogo Gersonove diete, mo-
dišcirane po Hermannsdorferju, o kateri
smo tekmo zadnjih let že ponovno pisali.
Lečenje traja navadno eno leto. — G. V. M.
v T. Pred sredstvi, ki jih ponujajo anone,
neprestano svarimo. Izpadanje temelji na
lokalnih ali splošnih vzrokih. V zadnjem
primeru treba lečiti temeljno bolezen. Tudi
slaba prehrana le lahko vzrok neprilike. Po-
skusite z vitamini (vigantol), lasišče si
mažite z 2% resorcinovim spirantom. —
G. E. G. na B. Kar vam moremo v prvi
vrsti svetovati, je to, da se obrnite na
zdravnika. Čaj, ki ga kuhate je umesten.
Segrevajte otroku še trehuh s toplimi ob-
kladki, pazite pa, da za ne opečete. Vzro-
kov je lahko več, navadno je vzrok iskati
v sestavi mleka, včasih v flori črevesja.
Nevarni vetrovi niso, pač pa mučilo otroka.
Ker so vetrovi samo znak temeljne
obolenja, je treba zdraviti v prvi vrsti to.
Od tega je tudi odvisna njihova odpravlji-
vost. Doba teh in sličnih težav ni po sta-
rosti omejena, izgine pa navadno v prihod-
njih letih. Poskusite tudi s pravilno masa-
žo, trehuh poseči vmes. Masažo treba vsi-
šiti pred vsakokratnim hranjenjem.

HALO! HALO!

Najceneje kupite

šivalni

stroj

ali kolo

ako si ga nabavite pri nas pod naj-
ugodnejšimi pogoji. Znamke so sve-
tovno znane; šivalni stroji »Minerva«,
»Dürkopp«; kolesa »Orkan«, »Dür-
kopp« — Prodaja tudi na dolgotrajne
oroake.

Zelo znižane cene. Kolosalna izbira

„Technik“

Josip Banjai,

Ljubljana,

Pražakova ulica št. 19

v palači »Ljubljanski dvor«

Kavarna na morskem dn

Neki londonski nameščeneec, ki je bil
dalj časa brez posla, si je izmislišl novo
senzacijo, ki mu je donesla celo imetje.
Najel je za majhen denar malo, rovu
podobno dvorišče v hiši, kjer je stano-
val, dal zgraditi v njem steklen bazen,
prostor med bazenom in zidovjem je
napolnil z vodo, v katero je spustil trop
rib, notranjost bazena je priredil v ka-
varno, dal ji je ime »Kavarna pod mor-
sko gladino«, inseriral in — začel de-
lati dobričke. Kavarniški prostor osvet-
lujejo luči na stenah okoli dvorišča in
sicer skozi vodo, tako da se tvorijo
čarobni lučni efekti in da vidiš ribe, ki
plavajo okoli steklene stene. Kakor je
podjetje majhno, mu obiskovalcev ni-
koli ne manjka.

K. Ettlinger:

Oglas

Pred tremi dnevi je prišel k meni pri-
jatelj Evgen in me rekel razburjen:

»Dobro nasvet mi moraš dati!«

»Na noben način ti ne morem ustre-
či,« sem se začel braniti. »Ako bo na-
svet dober, se ne boš ravnal po njem,
če bo slab, bom pa seveda jaz kriv.«

»Poslušaj!«, je nadaljeval, ne da bi
se zmenil za moj ugovor. »Izgubil sem
listnico. Precej denarja je bilo v njej in
potni list. Jutri bi moral odgovoriti s
svojo ženo — kaj naj storim sedaj?«

»Povej ženi!«

»To ni nasvet! Ravno zaradi tega
sem se obrnil na tebe, ker žena ne sme
zvedeti, da sem listnico izgubil.«

»Ali si že dal v časopise?«

»Ne smem! Ko bom jaz v uradu, la-
hko kdo odda ženi listnico in če ona naj-
de v njej fotografijo...«

»A... sedaj pa se razumem! Daj v
list, naj najdiš izročilno listnico meni.«

»Tudi beseda »list

Kraljestvo mode

Črna in bela barva v novi modi

Res da je črna in bela barva že od nek. da elegantna, vendar od strani modnih salonov posebno priljubljena ni bila nikoli. Dasi so mnoge dame nesporno bile v gotovem pogledu naklonjene tej odlični barvi, ki kompoziciji, obstojajo vendar mnoge h. nje, ki sestave teh dveh barv enostavno ne bi prenesle, ker bi dotični garderobni komad učinkoval tako rekoč »spretdo«. Nova linija pa je prikladna na vsak način za črno bele stvaritve, ker premore ono odlično in obenem skromno eleganco, ki se ji moreta ti dve barvi brezprimerno lepo prilagoditi. Razen tega je črna letos itako zelo v časti. Ker pa skušamo temne učinke na vsak način ublažiti, je kombiniranje z belo barvo najprimernejša rešitev problema. Zatorej se črnela moda pričenja raztezati na vse vrste garderobnih komadov.

Enostavna črna obleka s prikupnim belim garniranjem že v vsakdanji modi ne igra nebitne vloge. Tako n. pr. je črnelo za damo, ki se udeležuje v poklicu, zelo priporočljivo in bo sposobno tudi za štrpne obleke. Seveda stoji promena oprava v še povišani meri pod vplivom te barvne kombinacije in popoldanska moda bo prav gotovo zgledala pot h kombiniranju obeh barv. In mnoge večerne kreacije se poslužujejo črnelih efektov. Takšni komadi se nikakor ne zdijo neokretni, marveč lahko podajo prav mladosten značaj.

Črneli učinki se lahko uveljavijo na najrazličnejših tkaninah. Kakor že omenjeno, se izgovarjajo prav mnoge troterse stvari v teh barvah, a v vseh primerih se je seveda treba izključno posluževati blaga, pri čemer uživajo prednost porozne, a vendar mehke modne tkanine letošnje sezone. Svile se skoro vse upoštevajo tako georget, kina in maroko, kakor tudi mongol in različne blesteče se svile, tudi moiré in končno številni volneni in svileni baržuni.

Toda ne samo iz tkanin, temveč tudi iz različnih doslej malo rabljenih materialij se dajo ustvarjati zelo dobri kontrasti. Tako n. pr. se na črnem modelu odlično odražajo svetle vezanine, na drugi strani se pod temnimi plašči (zimski moda ljubi svetlo obleko kot posebno modno novost), nosijo bele obleke za obisk, ki so obložene s črnimi okraski. N. pr.: črne borte in slično na belem polju se smatra za brezprimerno apartno. Razen tega lahko posebne kontraste ustvarjajo tudi različna krzna. Svetla oprema na črni osnovi je mondana in gotovo zelo elegantna, s čimer mislimo na hermelin in posnetke, ki so letos izvrstni. Na drugi strani pa je tudi množina beločrnih kožuhoval, ki same po sebi ustrezajo novi modi. Posebno lišičja krzna so na izbiro v vseh mogočih variantah.

Vzemimo pregled poslednjih stvaritev črno bele mode na naši skupinski sliki.

Levo zremo ljubko princesno obleko, ki se da enako izgotoviti v blagu kakor v črni svili, je posebno primerna za vitke postavice ter opremljena z belo partijo ovrtnika in vezanimi manšetami. Novo fazono, ki znači kompromis med jumperjem in celotno obleko, predstavlja druga skica. Tudi

ta model je lahko izgotovljen iz svile ali iz blaga, gornji del je krojen v obliki kazaka, priključena je partija pliseja. Široki reverji in zapestne partije naj bodo bele, sklep pasu pa iz bisernice. Posebno apartne so črno bele kombinacije pri novih promenaških kostumih; predvsem v baržunu se dosežejo presenetljivi učinki. Naša poslednja skica predstavlja svojevrsten kostum in sicer zvončasto krilo in pol dolgo jopo iz črnega baržuna, opremljenega s črnim krznom, dočim je bela bluzna opremljena s pentljo in ozkimi reverji. Večerna moda prejema s pomočjo črnelih efektov čisto prav nove pobude in posebno najposlednejše kreacije iz različnega tila so deležne splošne pohvale. Nenavadno učinkovito toaletno predstavlja predzadnja skica. Dolgi gornji del je zamišljen v belem tilu, dočim je široka, v srednji in zadnji sredi podaljšana in cikcakasto nasekljana partija krila iz črnega tila. Črnela cvetka v tajli je vedno lep okras. K vsem tem večernim oblekam se nosijo črni pumpsi brez okrasja, ki so pač edina elegantna letošnja večerna obutev.

Globoki hrbtni izrez

Je značilen pri novih večernih oblekah, kar je seveda razumljivo, ker se novi večerni modeli več ali manj uveljavljajo samo po materialu in kroju, dočim oprema ne igra

nikake posebne vloge. Treba je torej iz linije in posameznih podrobnosti povzeti posamezne efekte. Lepi hrbtni izrezi so seveda najbolj učinkoviti pri vitkih damah in napravljajo celo enostavne obleke posebno elegantne. Pregled različnih zanimivih novosti skušamo podati z našo malo sliko. Desno je gledališka obleka iz krep-satina ali iz svilene baržuna z dekoltejem v obliki meseca, v sredini je obleka iz tila z geometrično izrezanimi prazninami. Globok izrez elegantne večerne toaete pa predločuje prva skica.

Večerna ročna torbica

K moderni obleki iz tila je gotovo važna modna zadeva, ker vsaka dama pač želi, da bi učinkovala graciozno in da se k mehke-mu tilu ne bi zdela preveč neokretna. Ve-

Kožuho-vinaste izdelke

vseh vrst, posebno velika izbira plaščev pri

L. ROT

LJUBLJANA
Mestni trg 9

Cenj. učiteljstvu

nudim največjo izbero krasnih
 damskih plaščev, oblek, zimskih
 sukenj in trenchcoatov
 Olajšana plačila brez
 povišanja cen.

Fran Lukič, Stritarjeva ul.

Ilike modne trdke pa so že poskrbele za primeren material, ki mu slovenski ne vemo pravega imena. Nemci mu pravijo »Bienenwabentüll«. Biti mora seveda primerno podložen, da lahko prenese vse rekvizite, ki jih dama mora spraviti v svojo torbico. Naša skica predstavlja tak eksplanar, ki je lepo stiliziran in učinkuje vsekar mondeno.

Radio

Izveček iz programov

LJUBLJANA (572 m), ZAGREB (307 m), BEOGRAD (429 m), PRAGA (342 m), BRNO (432 m), VARŠAVA (1411 m), DUNAJ (517 m), BERLIN (418 m), FRANKFURT (390 m), LANGENBERG (473 m), STUTTGART (360 m), BUDIMPEŠTA (550 m), LONDON (Darenty 1533 m), RIM (441 m), STOCKHOLM (Motala 1348 m).*

Nedelja, 20. oktobra

LJUBLJANA 9.30: Prenos cerkvene glasbe. — 10: Religiozno predavanje. — 10.30: Kmetiško gospodarsko predavanje. — 11: Koncert radio-orkestra. — 15: Predavanje o mlekarstvu. — 15.30: Reproduciran glasba. — 16: »Kje je meja?«, ljudska igra. — 16.30: Koncert radio-orkestra. — 17: Bohuslavovi gledališki in življenjski spomini. — 17.30: Koncert radio-orkestra. — 20: Prenos opere iz nar. gled. v Zagrebu. — 22: Napoved časa in poročila. — 22.15: Koncert lahke glasbe.

Ponedeljek, 21. oktobra

LJUBLJANA 12.30: Reproduciran glasba. — 13: Napoved časa, borza, reproducirana glasba. — 13.30: Poročila iz dnevnikov. — 17: Koncert radio-orkestra. — 19: Socialno predavanje o alkoholizmu. — 19.30: Srbohrvaščina. — 20: Romantična glasba, izjava radio-orkestra. — 22: Napoved časa in poročila.

ATMOSFERIČNE MOTNJE

se ne dajo nikoli popolnoma odstraniti, pri uporabi TUNGSRAM BARIJEVIH CEVI pa se dajo zelo omiliti. 2

ZAGREB 12.30: Reproduciran glasba. — 17.30: Popoldanski koncert. — 20.30: Prosto za prenos. — BEOGRAD 12.40: Koncert radio-kvarteta. — 17.30: Reproduciran glasba. — 20: Koncert komorne glasbe. — 21.30: Poročila. — 21.45: Koncert radio-kvarteta. — PRAGA 16.30: Popoldanski koncert. — 19.05: Prenos slovaškega programa iz Bratislave. — 20: Prenos programa iz Brna. — 22.15: Koncert lahke glasbe. — BRNO 16.30: Prenos koncerta iz Prage. — 19.05: Prenos slovaškega programa iz Bratislave. — 20: Kabaretni večer. — 22.15: Koncert ciganske kapele.

— VARŠAVA 17.45: Popoldanski koncert orkestra. — 19.25: Reproduciran glasba. — 20.30: Oporotni večer. — 23: Koncert lahke glasbe. — DUNAJ 11: Popoldanski koncert. — 15.30: Glasbeni program za deca. — 16: Koncert kvarteta. — 20: Prenos violinskega koncerta Georga Steinerja. — 22: Koncert lahke glasbe. — BERLIN 16.30: Popoldanski koncert. — 18: Lahka glasba. — 20: Prenos orkestralnega koncerta iz Stettina. — Godba za ples. — FRANKFURT 17.25: Popoldanski koncert iz Mannheim. — 20: Dramski večer. — 21.30: Koncert orkestra in solistov. — 22.45: Literarno - glasbeni program. — LANGENBERG 17.30: Večerni koncert. — 20: Zabaven glasbeni program. — Koncert lahke glasbe. — STUTTGART 16.15: Koncert godbe na pihala in vojaške pesmi. — 20: Prenos drame iz Frankfurta. — 21.30: Poljuden koncert operetne glasbe. — 22.45: Prenos programa iz Frankfurta. — BUDIMPEŠTA 9.15: Popoldanski koncert. — 12.05: Ciganska godba. — 17.30: Popoldanski koncert. — 19.25: Arije in pesmi. — 20: Orkestralen in zborovski koncert. — 22.30: Godba za ples. — LONDON 20.25: Petje. — 20.45: Koncert plesne glasbe. — 22.50: Koncert komorne glasbe. — 24: Godba za ples. — RIM 17.30: Popoldanski koncert. — 21: Koncertni in igralni večer. — STOCKHOLM 18.30: Koncert lahke glasbe. — 20.20: Moderne orkestralne skladbe. — 20.10: Čelo-koncert.

Torek, 22. oktobra.

LJUBLJANA 12.30: Reproduciran glasba. — 13: Napoved časa, borza, reproducirana glasba. — 13.30: Poročila iz dnevnikov. — 17: Koncert radio-orkestra. — 19: Predavanje o fotoamaterstvu. — 19.30: Ruščina. — 20: Jalen: »Nevesta«, izvajajo člani nar. gledališča. — 20.30: Koncert radio-orkestra. — 22: Napoved časa in poročila. — 22.15: Koncert lahke glasbe. — ZAGREB 12.30: Reproduciran glasba. — 17.30: Popoldanski koncert radio-orkestra. — 20: Prenos koncerta iz Ljubljane. — BEOGRAD 12.40: Reproduciran glasba. — 18: Prenos popoldanskega koncerta iz »Moskve«. — 20: Koncert radio-kvarteta. — 21: Dramski večer. — 21.30: Poročila. — 21.45: Koncert tamburaškega zbora. — PRAGA 16.30: Prenos mladinskega koncerta Češke filharmonije. — 19.05: Godba za ples. — 20.05: Orkestralen in pevski koncert. — 21: Koncert orkestra. — 22.15: Lahka glasba. — BRNO 16.30: Prenos koncerta iz Prage. — 19.05: Dramski večer. — 20.10: Večerni koncert. — 21.10: Orkestralen in zborovski koncert. — 22.15: Koncert lahke glasbe iz Bratislave. — VARŠAVA 17.45: Poljuden orkestralen in pevski koncert. — 20: Prenos opere iz gledališča v Poznanju. — DUNAJ 11: Popoldanski koncert. — 16: Koncert orkestra. — 20.05: Koncertni večer Ade Sari. — 21.15: Koncert orkestra mandolin. — BERLIN 16.30: Koncert umetnikov-slepcev. — 18: Koncert lahke glasbe. — 20: Dramski večer. — FRANKFURT 16.15: Prenos koncerta iz Stuttgarta. — 20: Pevski koncert Umberta Urbana. — 23: Koncert komorne glasbe. — LANGENBERG 17.30: Večerni koncert. — 20.05: Koncert modernih skladateljev. — 21: Prenos koncerta iz Frankfurta. — STUTTGART 16.15: Prenos koncerta iz Frankfurta. — 20.25: Prenos koncerta iz Frankfurta. — 22: Igra. — 23: Komorna glasba iz Frankfurta. — BUDIMPEŠTA

Pravilna odločitev

Poleg vode igra pri pranju največjo vlogo tudi milo. Uspeh pranja je odvisen od njega, vsled česar je v interesu gospodinje, da kupuje najbolje. Tako milo, ki vzdržuje vse dobre lastnosti, je poznano terpenitino

milo Gazela

po katerem sega danes na stotisoče gospodinj!

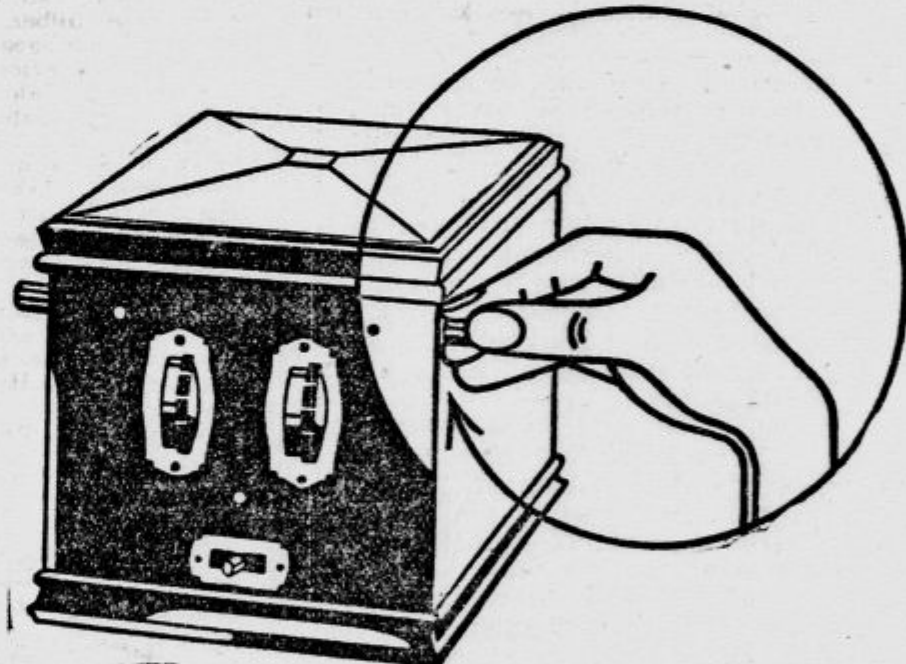
9.15: Koncert vojaške godbe. — 12.05: Pevski in klavirski koncert. — 17.10: Koncert ciganske kapele. — 20: Koncert Lisztovih skladb. — 22.30: Koncert orkestra in ciganske godbe. — LONDON 20.45: Orkestralen in pevski koncert. — 22.40: Kabaretni program. — 23.45: Godba za ples. — RIM 17.30: Popoldanski koncert. — 21: Koncert finske glasbe. — STOCKHOLM 20: Koncert vojaške godbe. — 20.55: Pevski koncert. — 22.10: Koncert godalnega orkestra.

Ponarejeni brilanti

Hči berlinskega konzula Fulda si je pri nekem obisku v gledališču ranila roko z brilantom na prstanu. To je dalo povod, da si je dragi kamen natančneje ogledala in strahoma ugotovila, da nosi na prstanu mesto brilanta le rafinirano ponarejeno imitacijo zlahkega kamna. Zato je pregledala vse svoje dragulje in spoznala, da so od prvega do zadnjega ponarejeni. Ovadila je stvar policiji, ki je prišla domačega slugo Karla Kamolza, ki je osumljen, da je prave brilante ukradel in jih dal zamenjati za imitirane.

Milljonarka umrla kot beračica

V Newyorku je prošle dni umrla neka znana beračica. Našli so jo mrtvo od velikega stradanja. Ko pa so natančneje preiskali njeno stanovanje, so ugotovili, da je bilo prosjačenje samo njena pretveza. V njeni blagajni je namreč ležalo za 400.000 dolarjev gotovine in drugih vrednosti. Zdaj iščejo dediče, ki se bodo med seboj seveda pulili za nenadejano zapuščino.

Popolnoma isto
podajanje glasu

kakor pri najdražjih radio-aparatih

TELEFUNKEN 30w

Trocevni prejemni aparat za mesto in deželo
z finim regulatorjem.

Za direktni priklop na električno omrežje

Sprejema vse večje postaje v zvočniku

Območje glasu 7 in pol oktavi

Vklop na gumb

Cena: vključno elektron Dln 3500.—

Zahtevajte neobvezno predvajanje v najbližji radio-trgovini!

TELEFUNKEN

NAJSTAREJŠE PREIZKUŠNJE! NAJMODERNEJŠA KONSTRUKCIJA!

V sezoni kostanja in kostanjarjev

Jesenski izlet v gozd — Sladkosti kostanjeve nedelje: Kostanj, mošt in pečeno prase — Gospodarska rezerva naših gozdov: cepimo kostanj z maronijem! — Ena ribničarska za zaključek

Ljudje smo prav za prav reveži! Veliki reveži!

Res! Veliki reveži in neme figure zapovedovalnih in najrazličnejših — sezon. Zda nas straši: plesna sezona, potem nastopi: kopalna, v drugo pot ima besedo smučarska sezona: — iz modnih sezij pa sploh ne pridemo nikoli; o, ko bi imeli kaj deleža v dobičkanosti izvoznih sezon, bi se kaj bilo... skratka, teh sezon je že toliko, da bi jih z mirno vestjo nabral za pošten paternost. Pa Bog ž njimi, s sezonami, ki so nam samo v nadlego in mučenitvo. Pozdravljena naj bo ta: ki prinaša v pušne sezone vendar nekaj veselja, izpremembe, zabave... no, tako rekoč — življenje.

— Menda smo si že blizu, a? — ... — Seveda! To je sezona kostanja. Mošta in pečenih pujskov! Naj živi ta sezona! Točnega koledarskega dneva v de-

do drugega, da je kostanjev molek bolj zgoščen. Taka kostanjeva žica se potem ovije okrog navadnega kola, ki se drži nad ognjem, da ga v najkrajšem času imenitno opeče. Nato dobi vsak izmed družbe dva, tri ali pa še več — decimetrov kostanjevega venca, ki se potem zaliva z moštom.

Kdo ve še kaj boljšega?... Drugi dan pa se lahko pobahaš tovarišu, ki je pripravil nedeljo v zakajeni kavarni pri kvartopirskem omizju, na njegovo običajno ne ponedeljkarsko vprašanje: »kako si se imel v nedeljo?« — »O, imenitno, med drugim smo pojedli 6 m 85 cm kostanjevega venca... O drugih dobrotah, kar se tiče mošta in posebne jesenske naslade pečenega mladega pajčka niti ne boš omenil, ker spada ta nebeška dobrota v posebno poglavje pripovedovanja.

Nabiranje kostanja pa smatramo lahko ne v glavnem za važen dohodek v pridobitnem smislu, kar bi sicer lahko

Praščica razkosavajo

To bo pojedina za naše kostanjarje!

reću za nastop službe nima, pač pa se vrti takole nekako njeno vladanje potem, ko je že zdavnaj minula sezona kislih kumar in je še kaj odpočitka do sezone krvavih klobas... Torej medsezonska sezona.

Kdor hoče vžiti vse dobrote radodarne tetke jeseni, jo naj mahne v nedeljo ven, — kam? — i vendar proti Dolenjski, kjer je vsega dovolj...

Vsega, vsega! Ljubljanci niso v zadregi zaradi kostanja niti v najožji bližini. Kratke sprehode in že ga imaš dovolj za pošteno malico. Pa kaj bom pripovedoval: Pojdite in iščite!

Komur je pa še za pošten nedeljski izlet, naj sede na prvi dolenski ali pa zidamoški vlak. Vseeno je, na kateri postaji izstopiš; če boš šel iz Laz ali pa Jevnice, se boš klatil po janskih gozdovih, iz Litije se boš zaletel proti Javorju ali Prežganju, tudi poljski hribi te ne puste praznega domov, komur je pa še več do boljših dobrot ali maronij itd. pa odrine celo tja doli med Posavec: v Rajhenburg, Videm, Krško, Brežice...

Najbolj priporočljivo je, če se zaletiš na povabilo kakšnega strica, prijatelja, botra ali pa znanca v — vinograd.

V vinograd, pa naj si že bo to: Trška gora, Volovnik, Moravče, Kačja rid ali pa Tršljavec, povsod je preskrbljeno tako, da ne boš hodil daleč po kostanj; niti v Tršljavcu od Butkovičevega hrama, niti v Nemški gori od Čerinkovčeve zidani. Postrežba torej hitra: vse v — hiši!... Kar nadenj!

Medtem ko del družbe pripravlja kozarce in mize, da se namesti vsa vesela družba na jasi prazne zemlje, ki ni izkoriščena za vinski trs, in se upirajo vanjo še vedno topli jesenski žarki, se razgube ostali, da nabere nekaj klobukov kostanja. Vsaka sekunda je poplačana, ne boš se pripognil zastoni, če se pa opraskaš s kostanjevim bodicami, ko vlečeš debelušne sadeže iz bodečega plašča ni tako hudo; saj se boš lahko »cajal« ves teden, ko se boš naslajal v prijetnih spominih na take kostanjeve izlete.

Časih smo pekli kostanj v posodi, ki je šla v kuhinji »ad akta« in smo jo zaradi boljšega »prepiha« našpikali z žebliem. Po Beli Krajini pa so pekli in ga pečejo še zdaj na — rešto. Kostanj naberejo na predivnatu vrvcu, ga opečejo in gre nato ta roba v promet po seimih ali po žeganjih.

Iznajdljivi leskovski »gospod primarij«, ki je sicer med tednom pošten pek, ta odlični naslov se ga oprime le ob nedeljah, kadar prihiči v Tršljavec razigrana družba in ji peče naš velmožak odojka na prav poseben način, ki bi ga kazalo prijaviti patentnemu uradu, se cira in komajdi ga pa tako na imeniten način, da mu gre tituluš gospod »primarij« po vseh nepisanih postavah nedeljarjev.

Gospod primarij, zaviti ves v svež bel predpasnik, pa je strokovnjak tudi v — kostanjarstvu.

Njegov način, kako dobiš pošteno pečen kostanj, je ta-le:

Narediš ogenj kar sredi kolovozne poti, kjer ni nevarnosti, da bi pregnel veter radovedno iskro na bližnjo slamatno streho. Eni si dajo opravka s tem, da nanašajo iz grmovja vej in druge suhljadi, druga skupina nabada pod vodstvom samega gospoda primarija kostanje na snažno žico. Tesno drug

bil, pač pa za važen sport, posebno če se ojunaki družinski oče in povede svoj oče, ki je povabila seboj še sosedove in ti mahne vsa žgoleča družba, oprtana s praznimi nahrbtniki in cajniki, prepojena z eno mislijo: nabrati kar največ kostanja.

Takile sprehodi so za deco! Zdravja ji nudi več kakor telovadne ure vsega tedna, saj: deca se pošteno ušede, čim večkrat tem raje dela predklone, ko stika za skritimi kostanj, trenira se v počepih, meče palice, ko klati kostanje-zamudnike z drevesa, pri hoji v hrib se napase svežega zraka, kakor doma nikoli, in dečko, ki doma godrnja, prinese očetu copate, matere pa sploh ne uboga več rad, če je treba v drvarnico po trske, je tu, sredi orume-nega lista vesel, če mu naložiš v nahrbtnik kostanja, kolikor ga je preneslo njegova ozka pleča. Deca dobi nebroj lepih vtisov: ali ji priskaklja naproti vervečka, ki jezero zdrvi pod drevesni vrh, ker ji je prišla družba v škodo, mogoče priteče v bližino še zajček in jo potem naglo odkuri na varno, čeprav nima ob takih dnevih strahu pred »nedeljskimi lovci«...

Takoj, kakor pride ves kostanjev drobiž iz gozda, pa je treba reči mladi družbi: Stop! Z diktatorsko gesto je treba nato, sicer previdno in pošteno porazdeliti vs nedeljski »pridelek«. Zato, da ni pri manjših preveč zamere, pri odraslejših pa ne preveč baharije, ki sicer lahko pokvari prijetno izletniško razpoloženje. Taka-le stvar, kostanjeva razmejitev, se naredi najlažje kje na solnčni strani ob šupi, da se deca poslovi še od zahajajočega solca in da so še za dne doma.

Očetje in mamice! Le poskusite tak sprehod! Še vam samim bo po godu in boste postali vneti kostanjarji vsa prihodnja leta.

Kar se pa tiče kostanja samega, bi se dalo marsikaj povedati ali! Koliko se urvozi v naše kraje tujega kostanja, od tamkaj: izza meje. Ves ta denar bi lahko ostal doma, pri nas, če bi si vzeli toliko truda, da bi cepili naše gozdne kostanje, ki ne dajejo sicer debelih sadov, z maronijem. Potem bi zalegli šele naši gozdovi, potem! Z gospodarskega stališča bo treba tudi to vprašanje vzeti pošteno v eno roko, v drugo pa nož in maronijeve cepiče, pa hajd v gozd na žlahtnenje našega kostanja!

To le bi se dalo mogoče speljati z večjimi šolarji po vsej naši banovini, nekako tako, kakor prirejši nasevni, deželjske šole pogozdovne dneve pod vodstvom svojega učiteljstva in po mavedilih okrajnih gozdarjev. Merodajni faktorji! Upoštevajte ta nasvet kar mogoče resno!

Potem pride res zlati vek naših kostanjarjev.

In vsakdo se bo rad potem naslajal z domačim maronijem, tako kakor si ga je privoščil tisti hudomušni Ribničan, o katerem slove priča, da se ga je prav pošteno nabasal. Posledice niso izostale... Ribničana je pričelo po trebuhu viti in krčiti. Ko se je pozneje sprevrglo vse v močno vznemirjanje, se je mož kmalu znašel v neprijetnem položaju. Da se obvaruje preteče »eksplozije« si je nadel okrog trebuha — lesen obroč, ki ga je odbil s soda. Opasan z obročem je šel skozi vas. Sreča ga sosed in ga prijateljsko pobara: »Nu, ali je zdej buole, e?«

Pa se je odrezal zvitež: »E, buole ni, buole, ampak buol — gvišeno je!«

Letošnji tujski promet na Bledu v številkah

Stalen porast od sezone do sezone — Statistični pregled in drugo

Odkar je vsa nemška javnost proglašila pred nekaj leti Italiji bojkot, se njegove posledice poznajo pri nas predvsem v tujem prometu, ki od takrat dalje skomara raste. Visok procent vse one publike, ki je prevzela že nekako tradicijo, posećati Italijo, se je usmeril na našo stran Jadrana in — kar je glavno — tu ostal. Leto za letom nas številke uče, da kontingent tujcev predvsem Nemcev, v nekoliko manjši meri ostalih srednjeevropske stalno narašča. Ta razveseljivi pojav v našem narodnem gospodarstvu je poleg omenjenega obroka pripisoval pri nas še nepokvarjeni naravi, nevsipljivim in prikupnim ljudem in ne v zadnji meri naši

domači propagandi

ki je mojstrsko organizirana, pa, žal, še ne najde dovolj razumevanja pri nas samih doma.

Slovenija je zaradi svoje, recimo, civilizacije ali z drugimi besedami: zaradi ugodnih železniških zvez, razmeroma dobrih cest, predvsem zaradi najbolj popolne hotelske industrije v naši državi, glede tujkega prometa pač na prvem mestu. Tu je naša Zveza za tujski promet izvršila veliko delo, na katerega s priznanjem zrejo tujci, dočim ga zopet razni rodoljubi doline šentflorjanske ne opazijo...

Kadar je govor o tujem prometu v Sloveniji, se istočasno misli predvsem na Bled, ki je zaradi svoje edinstvene krasote in dobrih hotelov naše prvo letovišče, kakor je Rogaska Slatina naše vodilno zdravilišče. Za odlično in mednarodno publiko prideta slej ko prej pri nas v poštev še vedno le ta dva kraja.

Ce pogledamo le površno celotno sliko tujkega prometa na Bledu od l. 1925 dalje, dobimo v številkah podatke, nad katerimi je treba strmeti. L. 1925 je posetilo Bled 6.190 tujcev, sezona 1926 beleži že 8.266 oseb, 1927 poskoči število na 11.882, lani (1928) na 13.102 in letos je bil porast največji — celoten promet gostov od 1. maja do 30. septembra je znašal 16.996 oseb. Če se pomisli, kaj pomeni za naše narodno gospodarstvo in za naš glas v inozemstvu tak dotok tujcev, bi bilo odveč poudarjati zaključke, ki iz teh števil izhajajo.

Interesantno je, kako so bili letos gostje zastopani v narodnosti, oziroma državljanstvu, zato bom skušal podati nekoliko detajlirano sliko o letošnjem tujem prometu na Bledu, ki postane še jasnejša in določnejša, če letošnje številke primerjamo z lanskimi.

Na prvem mestu

stoj, kar je razumljivo, Jugoslovenci, ki so zastopani s 6.460 osebami napram lanskim 5.255. Vendar naša govornica na Bledu med gosti ni prevladovala, ker so v to, sicer brez dvoma visoko število (l. 1925 je bilo vseh gostov 6.190!) všteti tudi vsi oni nedeljski izletniki, ki pridejo na Bled preko noči in so v ponedeljek zopet na svojem domu. Zato ta visoka številka ne sme toliko začuditi. Naravnost frapant je porast Nemcev iz Reicha, ki slede neposredno za Jugoslovenci: lani 2.782 oseb, letos pa 4.520, torej skoro za 2.000 več. Ta številka nam najbolj kaže, kaj pomeni uspešna propaganda: Od 10.000 izvodov prospektov, ki jih je letos založila Zdraviliška komisija, jih je šlo samo v Nemčijo okoli 5.000 in povpraševanje iz Nemčije je bilo in je še vedno tako veliko, da je bilo treba propagando med Nemci naravnost omejiti na južne pokrajine, ker sicer bi bil nastal problem, kam vse te tulce spraviti pod streho Vsekakor pa je Bled že močno znan po vseh Nemčiji, saj je iz Berlina bilo na Bledu mnogo gostov in nekateri so prispeli celo iz daljnih krajev Stettina, Magdeburga, Bremena itd.

Najboljše propagatorje

za naše lepe kraje smo našli v raznih, v prvi vrsti monakovskih, potovalnih agencijah, med katerimi delata z Bledom največ »Antliches bayerisches Reisebureau«, in »Siemer et Comp Reisegeellschaft«. Ti skrbita predvsem, da sta dobro zasedeni pred- in posezona, ne sicer za elitno publiko, pač pa z ljudmi srednjih stanov, ki niso pretirani in sitni v svojih zahtevah, na drugi strani pa tudi nikakor ne umazani. Brez izjeme vsi Nemci, ki so posetili Bled, so nad njim naravnost navdušeni. Imel sem priliko spoznati n. pr. nekega advokata iz Nürnberga, ki je bil v teku dveh let na Bledu štirikrat in sedaj kupuje vilo, da bo lahko prebil tu vse poletje. Res je zanimivo, da so daljni tujci taki entuzijasti za naše kraje. Poleg omenjenih vzrokov je treba omeniti končno še enega, ki je sicer realen po svoji naravi, a dovolj važen, da navezuje ravno Nemce na nas: poceni življenje zaradi njihove ugodne valute!

Za Nemci, dasi v precejšnji razdalji, slede Avstrijci z razmeroma tudi visoko številko 2.519 oseb, lani jih je bilo 2.296, porast torej ni tako mogočen vendar pa lahko sklepamo iz tega, da interes za Bled v prvi vrsti na Dunaju solidno raste. Če seštejemo Avstrijce in Nemce (2.519 plus 4.520), se ne bo nič čudilo, da je na Bledu poleti glavni občevalni jezik nemščina.

Glede porasta Čehoslovakov, ki stojijo na četrtem mestu (1.974 oseb proti lanskim 1.810), bi veljalo skoro isto kar glede Av-

strijcev. Zanimivo je pripomniti, da je v tem številu zastopano silno mnogo čeških Nemcev.

Druge narodnosti

odnosno državljanstva so zastopane v manjših številih. Razmeroma mnogo je bilo Madžarov (776). Tudi tu je porast napram lanskim 417 osebam dovolj velik, da lahko obrne naše pozornost. Američanov je bilo 96 (lani 59), Poljakov 85 (49), dalje Angležev 81 (46), Rumunov 78 (28). Za letošnjo sezono vidimo sicer višje številke kakor za lansko vendar pa so vse po mojem mnenju premajhne, da bi iz njih mogli delati resnejše zaključke. Morda nekoliko pri Američanih in Angležih, med katerimi je bilo nekaj odličnih osebnosti in ki lahko tudi v bodoče s svojo besedo Bledu mnogo pripomorejo do glasu v njihovi domovini. Prav tako ne moremo ničesar sklepati iz zastopnikov ostalih narodnosti, ki so se letos oziroma lani ustavili na Bledu. Rusov, med katere štejemo emigrante brez kakega evropskega državljanstva, je bilo 55 (lani 21). Francozov 41 (52), Dancov 17 (18), Grkov 11 (13), Holandcev 11 (6), Švicarjev 13 (6), Švedov 8 (2), Turkov 8 (2), Belgijcev 5 (0), Bolgarov 4 (1). Italijanov je bilo letos manj kakor lansko sezono (201 proti 221), iz česar bi lahko sklepali, da je njihova država letos še bolj omejevala izdajanje potnih listov, posebno ker je med temi »Italijani« več kakor polovica italijanskih državljanov — Slovencev. Končno nam ostanejo še »drugi«, to je oni, katerih ni bilo mogoče uvrstiti v nobeno izmed do sedaj navedenih narodnosti. Med temi »drugimi« je bilo razmeroma precej gostov iz Gidanska, eden iz daljne Rige, in kolikor se spominjam, en Španec.

V podanem sem želel le v širšem obrisu dognati, čemu se imamo zahvaliti, da tujski promet na Bledu, in isto bo veljalo najbrž o vsej Sloveniji, tako uspešno raste. Poleg navedenih vzrokov ima za letošnjo bogato sezono zaslug predvsem

krasno vreme

kakor enakega ne pomnijo najstarejši ljudje, posebno v drugi polovici poletja in v septembru, na drugi strani pa novi ali na novo preurejeni hoteli, v katerih dobi razvajeni tujci oni komfort, kakor ga je vajen po renomiranih evropskih letoviščih. V mislih mi je predvsem nova depandanca hotela »Toplice«, krasni in komfortni »Belvedere«, ki dejansko po svoji legi to ime tudi zasluži.

Končno naj omenim imenoma nekatere prav odlične osebnosti, ki so v letošnjem poletju posetile Bled. Mislim predvsem inozemce, katerih poset sam služi Bledu v sloves. Poslaniki, ki so pri naši vladi akreditirani, so bili na Bledu več ali manj službeno. Izmed Angležev je bil na Bledu preko enega meseca lord Stonor, tajnik angleške lordske zbornice, za nekaj dni samo pa predstavnik angleškega kapitala baron Rotschild, med 96 Američani je pasiral Bled lastnik in glavni urednik »New York Worlda« g. Ralph Pulitzer, ki je ob odhodu zatrdil, da bo drugo leto ponovno posetil našo lepo domovino, da v njej natančneje spozna razmere. Isto je izjavil njegov rojak, etnograf in geograf g. Horace Ashton, ki pa je bil dalje časa gost na dvoru in je posnel s svojim filmskim aparatom skoro vso Gorenjsko.

Zelo dolgo, cela dva meseca, se je mudil na Bledu znani nemški pisatelj Gustav Meyrink, katerega roman »Golem« je preveden tudi na slovenščino. Dalje je Bled privabil francoskega dunajskega poslanika grofa Clausella in švedskega dunajskega poslanika v. Undena. Sladkosmedeže bo morda zanimalo, da nas je posetil tudi g. Pischinger, znan širok sveta po svojih znamenitih tortah.

To bi bila kolikor toliko celotna slika o letošnjem poletnem življenju na Bledu. Po dotedanjih izglelih prihodnja sezona od letošnje ne bo slabša. Zdraviliška komisija dobiva vedno nove zahteve glede prospektov in to celo iz držav, s katerimi doslej naš tujski promet ni imel nobenih zvez, vsaj ne v večjem obsegu. Med temi se za Bled posebno interesira »Toristenbond voor Nederland«. S tem, da za naše kraje zainteresiramo daljne evropske imovite tujce, se našemu tujem prometu odpirajo nove, še lepše perspektive. — St. Prethar.

Na debelo!

Na drobno!

Anton Jenko

strojna pletarna

Domžale

izdeluje prvotne ženske oblike in vseh vrst puloverje, krila ter vse trikotasto. Delo zelo solidno. Cene konkurenčne. Prepričajte se. 11217

Grad v reki

Iz Paksa na Madžarskem poročajo, da so se prikazale sredi Dunava zaradi izredno nizke vode razvaline starega gradu. Sezidal ga je l. 1705. »Slepi Bottyan«, vodja Krucev, še preden ga je dogradil, pa ga je porušil avstrijski general Herberstein. Tamošnje prebivalstvo pa dvomi, da bi bilo vodovje Dunava kdaj tako nizko, kakor je sedaj.

Obnovitev stare mošeje

V Carigradu so začeli obnavljati mošejo Imrahov, nekdanjo cerkev sv. Jazneza. Zgradil jo je rimski senator Strudion l. 413. Ko so Turki zavzeli Carigrad, so cerkev spremenili v mošejo, ki pa ni imela sreče. L. 1782. je pogorela. L. 1884. jo je porušil potres. Odtlej je ležala v razvalinah in šele sedaj jo hočejo obnoviti v starem sijaju.

Kmetijski vestnik

Zimska pozeba in njene posledice na sadnem drevju

Izredno huda zima v pričetku letošnjega leta, kakršne ne pomnijo niti najstarejši ljudje, je ostala vsakomur v spominu. Njene posledice, zlasti na sadnem drevju, so občutne. Izprehod po sadovnjakih nudi dovolj prilike, da se prepričamo o škodi, ki jo je napravil mraz posebno na nekaterih sortah.

Uvideti mora sleherni sadjar, da so najboljše lege za sadno drevje obronki in solnčne strani naših hribov in gora, med tem ko po dolinah ob vodi in po burli izpostavljenih nižavah bodisi z močvirnatimi, bodisi s plitvo hrustčasto zemljo sadno drevje ne uspeva, razen mošnega sadja in domačih sort. Zaman se trudi marsikateri kmetovalec, vzgojiti si blizu doma ali kje na travniku sadno drevje. Ne gre in ne gre, pa naj vsadi to ali ono sorto. Tu namreč niso pogoji dani za uspešno gojitve žlahtnega sadnega drevja.

Premisliti moramo dobro, katero sadno pleme uspeva v tem ali onem položaju. Jabolna zahteva nekaj drugega kakor hruska, češnja zopet vse drugo od češplje, oreh tudi drugo kakor mošnice itd. Letošnja zima nam je tudi postavila mejnik, kaj smemo in kam naj sadimo to ali ono pleme in sorto. Ozmimo se naokoli po soseski in doglani bomo vsaj približno, katero pleme in sorto je nam saditi.

Kakor rečeno, zima nam je postavila mejo, pred vsem kar se tiče vztrajnosti raznih sort proti pozebi. Zelo različno se drže posamezne sorte napram mrazu.

Ko je pritisnil neznojni mraz, smo mislili, da pojde vse po zlu. Ljudje so jadikovali in se pritoževali, da je vse pozebo. Ko je pa začelo drevje pomladi odganjati, so se nekoliko oddahnili. Kazalo je pomladi na prvi hip, da ni pozebo mnogo sadnega drevja. Junija meseca so se šele pokazale prave posledice. Mnogo drevja je sicer ozelenelo, a čez čas je tudi usahnilo. Ta pojav se da razlagati tako, da očesa v vrhovih dreves niso pozeba, temveč samo kambijalne plasti luba, pogankov, vej in debel. Očesa so namreč pogrnala iz rezervnih snovi a ko so te pošle, niso več dobivala redilnih snovi od spodaj; zaradi tega so obnemogla in celi vrhovi so se potem posušili v vsej svoji dolžini. So še drugi zanimivi pojavi pozebe na sadnem drevju, pa jih zaenkrat ne omenjam, ker bi to predač vedlo.

Naj bo torej pozeba taka ali taka, pod vzeti moramo sedaj korake, da ohranimo drevje v dobrem stanju. Predvsem odstranimo in posekajmo vse, kar je odmrlelo. To velja na splošno, posebno pa tamkaj, kjer so drevesa popolnoma posušena. Kjer se je vejeve nad polovico v kroni posušilo, naj se odstrani tudi kar cela drevesa. Drevje naj se izkoplje previdno s koreninami vred in prostor naj se posadi z novimi mladimi drevjem.

Kjer so pozebe samo posamezne veje in to le nekatere, naj se odstranijo že sedaj pred zimo. Čim prej opravimo to delo, tem bolje. Ako je pa drevje slabo odgnalo, to je, da je pogrnalo številne šibke poganjke, naj se ti razredčijo ter se pustijo le one mladice, ki so najkrepkejše in imajo lepo lego, iz katerih se bo dala vzgojiti nova krona.

Ponekod so pozebla pred leti tudi precejšnja drevesa, in sicer vsi precejšnji poganjki, medtem ko so ostala materna drevesa (podlage) sama zdrava. Ako so poganjki podlage dovolj močni, naj se pomiladi precejšnjeje ponovi.

Končno naj omenim, da se letos še v jeseni pred zimo sadno drevje, zlasti ono, ki že dolgo let ni bilo gnojeno, pognoj pred vsem s hlevskim gnojem. Kjer to ni mogoče, naj se vzamejo v ta namen tudi umetna gnojila. V zadnjem času uporabljamo uspešno za gnojenje sadnjakov, zlasti v strnih legah, mešano umetno gnojilo, tako zvani nitrofoskal (Ruše), ki vsebuje poleg 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforove kisline tudi precejšnjo množino apna. Na 1 ar (to je 100 kv. m površine) sadovnjaka je vzeti najmanj 80 kg tega gnojila, ki se raztrosi pod kapom okoli dreves. K.

DIŠAVE SLON

Tovariški zakon sodnijsko priznan

Deželno sodišče v Chemnitzu na Sakskem je izreklo sodbo, ki je naravnost epohalne pomena in v svojem področju. Priznalo je tovariški zakon, ki ga je kemiška policija zasledovala kakor preštevno, kot nekaj moralno in pravno neupravičenega. Iz tovarne razsodbe je vredno podati vsaj nekoliko glavnih misli:

»Naziranj, da je vsako izvenzaskonsko prijateljstvo istovetno s preštevno,« pravi razsodba, »se sodišče ne more priključiti. Je vse prej mnenja, da to istovetjenje ne ustreza več ljudskemu naziranju o pravosti. Dandanes razpravljamo o vprašanju tovariškega zakona z vso resnostjo in intimnega soživljenja med moškim in žensko, če sloni na obojestranskem nagnjenju, ne smatramo več za nekaj nenavnega, tudi če ni po državi priznano. K temu nas vodi redvsem spoznanje, da bi bilo sicer veliko število moških in žensk v naivnejših letih življenja izključeno od vsakega erotičnega soživljenja, ker jim gospodarstveniki ne dopuščajo iz materialnih razlogov zakona v okviru državljanskega zakonika... Kakor druge izrazne telesnega življenja tudi tega ne moremo ocenjevati z moralnimi merili.«

Salonit

cementno azbestni škrlj

je za pokrivanje zgradb najboljši material.

„Šimpanzkin dnevnik“

se v »Mladem Jutru« na žalost ne bo nadaljeval. Obenem z nami je namreč pričel objavljati to povest »Zvonček«, ki je razen »Mladega Jutra« edini napredni mladinski list v slovenskem jeziku. »Mlado Jutro« si konkurence v tej obliki ne želi in je sprito svoje ogromne naklade tudi ne potrebuje. Zato prestanemo z objavljanjem »Šimpanzkin dnevnik« ter vam bomo bralce »Mladega Jutra«, da v nadomestilo zanj pazljivo spremljajo

„Sivka“

volčji roman z ameriških prerij

ki se pričneta v današnji številki. Tisti, ki so obenem naročniki »ZVONČKA«, bodo čitali tako namesto enega dva krasna romana!

Vsemogočni škrtat

Nekoč je živel bogat človek, Janez mu je bilo ime. Ljudje so mu zavidali njegovo veliko posestvo, široke travnike, pašnike, polja in gozdove, a on sam se ni zmenil za to. Tudi to mu ni bilo mar, kaj ljudje pravijo, da je brezsrčen in okruten. In imeli so ljudje prav. Gorje siromaku, če je prišel k Janezu prosjačiti. Hlapci so ga na njegovo povelje z bičem odgnali, zakaj gospodar je trdil: »Kdor dela, ima kruh, kdor pa lenari, mora prosjačiti.« Sicer je imel prav, toda nekateri berači so bili slepi, gluhi, brez nog in brez rok, a Janez ni izvedel nikogar. Imel je pa tudi krasno hčerko, sedemnajstletno Minko. Minka je ljubila svojega očeta, a zamerila mu je tudi, da je bil tako neusmiljen. Nekega dne se je sprehajala po vrtu. Sedla je na majhno klopec med dehtečimi vrtnicami, kar zapazila, da se nekdo bliža. Vstala je, da bi bolje videla, kdo je, in zapazila starčka sile majhne postave z dolgo belo brado, ki mu je segala do kolena. Minka se je najprej ustrašila, a nato jo je začel govoriti. »Dobro dan očka, kaj pa bi radi?«

Stari možiček je pogledal izpod kosatih belih obrvi in dejal: »Bog daj Minka! Ha, ha, ha, hi, hi, hi, kako začudeno si pogledala, ker sem te nagovoril s tvojim imenom. Veš, če mi prineseš košček kruha in malo sadja, ti povem, kdo sem.«

Minka se kar ni mogla načuditi, a se ji je zasmilil starček; hitela je v hišo in se kmalu vrnila z velikim hlebcom kruha, v predpasniku pa je prinesla

Sivko

Volčji roman

1. POGLAVJE
Na preriji zagrmí strel

Tisti, o katerem bo pripovedovala ta povest, je bil majhen volčič. Tako majhen je bil, da je komaj stal na svojih kratkih, debelih nožicah. Kadar je, od napora se tresoč, poskušal napraviti korak, mu je gotovo katera sklepala; padel je in obležal na nosku. Tull pa ni, zakaj bil je volk. Volkovi tulijo od gladi, od navdušenja, od besnosti — od bolečine nikoli ne!

Volčič je živel z dvema bratcem in malo sestrico v globokem mraku votline, ki jo je bila priroda izdolbila v gorovju na kraju prerije. Gorovje je bilo divje romantično, s silnimi skalami in soteskami, po katerih se je ob deževju penila voda. Drevesa so rasla tam, ki jih je bila burja ukirvala in nagnila, in gosto trnjevo grmovje, polno robid in plazilk. Nihče ga ne bi bil prebredel. Vsega tega volčič se ni bil videl. Kaj malo je vedel o svetu. Svet je bil črn — tema v votlini — in trd — kamen, na katerem je ležal. In razen tega je bila še bela pika, silno važna stvar. Skozjo belo piko je prihajala mati.

Bela pika je bil vhod votline. Kadar je mati prišla, ga je njena senca zatemnila.

Vsa četvorica je ležala tesno skupaj

sladkega sadja in steklenico dobrega vina. Starček je spravil vse to v širok žep svojega plašča. Nato je pogledal Minko in resno dejal:

Nu, nu, Minka, ali nisi nič radovedna, kdo sem. Če se ne motim, ste vse ženske radovedne.«

Minka se je nasmehnila in vprašala: »Niste napak uganili, očka, da so vse ženske radovedne, tudi jaz nisem izjema. Prosim vas, povejte mi, kdo ste?«

Možiček je vstal in se na ves glas zasmejal: ha, ha, hi, hi, hi! Kdo sem? Pravijo mi vsemogočni škrtat. Minka, ki je že mnogokrat slišala o vsemogočnem škrtatu, je od samega spoštovanja kar prebledela in s tresočim glasom vprašala: »Vi ste vsemogočni škrtat? Jaj, pa nimate dovolj jesti in prosjačite? Dejte, kako pa je to?«

Škrtat se je široko zasmejal: »Ha, ha, ha, saj sem te le hotel preizkusiti, da vidim, če si tudi tako skopa kakor tvoj oče. Nu, zdaj sem se prepričal, da mi tako. Povej mi, če imaš kako željo, in izpolnim ti jo.«

Minka je pomislila, nato pa je pokleknila pred možička in ga prosila: Jaj, vsemogočni škrtat, če mi hočeš ustreči, daj, da postane moj oče dobronamern in usmiljen, druge želje nimam!

Škrtat si je pogladil lice in smeje se dejal: »Ponižna si in žela se ti bo izpolnila.« S temi besedami se je poslovil in se z brado dotaknil roba svojega plašča. Potlej pa se je mahoma izpremenil v črnega vrana in odletel visoko, visoko proti nebu.

Minka je vsa prevzeta gledala za njim, dokler ni izginil med oblaki.

Drugo jutro je sedel Janez na klopci pred svojo hišo in nadzoroval hlapce, ki so se odpravljali na delo. Ko so hlapci odšli, je še vedno gledal za njim, kar ga nekdo potegne za rokav. Obrnil se je in zapazil sila majhnega možička z dolgo belo brado, ki mu je segala do kolena. »Kaj pa hočeš?« ga je vprašal. Vsemogočni škrtat, zakaj on je bil, je dejal: »Jaj, gospodar, našel sem rudnik, ki je z zlatom tako bogat kakor nobeden drugi na svetu. Pojdite z menoj, pokažem vam ga.« Janezu se je obraz kar razsnil ob misli, da dobi tako bogat rudnik, in hitro je odgovoril: »Takoj pojdem s teboj. Ali je daleč?« »Ni,« je dejal škrtat. Napotila sta se proti gozdu in škrtat se je ustavil pred visoko, debelo smreko, rekoč: »Tu pri korenini je velika odprtina, kar noter stopite.« Stopila sta v temno luknjo. Možiček je prižgal svetilko in hodila sta po dolgih hodnikih. Naposled se je vsemogočni škrtat ustavil pri železnih vratih, jih odklenil ter peljal gosta v temno, ozko sobo, ki ni imela ne okna, ne stola, ne mize, ne postelje, ničesar ne. Ko pa je stopil Janez vanjo, je škrtat s svojo svetilko hitro spet smuknil skozi železna vrata in trdno zaklenil. Janez, ki ni v svoji temni luknji ničesar razločil, je pričel klicati: »Kam si pa šel, jaz nič ne vidim!«

Vemogočni škrtat se je zasmejal, da je kar odmevalo od sten: »Ha, ha, ha, hi, hi, hi, he, he, zdaj sediš v svojem bogatem rudniku, pa boš vendar od lakote umrl. Veš, dragi moj, ha, ha, hi, hi, to je kazen za tvojo neusmiljenost s siromaki.«

Janez se je tako ustrašil, da je prebledel, in pot mu je stopil na čelo. Kolena so se mu tako tresla, da se je komaj držal pokonci. Ves obupan je padel na kolena in jel trepetaje prositi: »Jaj, usmili se me, izpusti me iz te luknje, ne maram še umreti. Če me izpustiš, ti dam v zahvalo vse svoje posestvo, ki je vredno mnogo denarja.« Škrtat pa se je zasmeyal, da se je kar zemlja stresla in Janez z njo vred: Ha, ha, hi, hi, ho, he, ha, he, hi, ho, nič ne bo, dragi, kar

notri ostani! Popoldne te pa spet obiščem.« In je odšel.

Janez pa je mislil na svojo ljubko hčerko in pričel jokati, kakor še nikoli poprej. Med tem pa je škrtat hitel k Minki in ji povedal, da ima njenega očeta zaprtega. Minki se je hotelo sroce raztrgati ob misli, da oče trpi, in vprašala je škrtata, zakaj je to storil, nakar je škrtat z resnim glasom dejal: »Tvojo željo hočem izpolniti, da postane tvoj oče usmiljen. Obljubiti mi bo moral, da se poboljša, pa ga takoj izpustim. Preje pa ne!« Zdaj mu je Minka hvaležno stisnila roko in škrtat je odšel, zakaj solnce se je že nagibalo k zatonu.

Ko je vsemogočni škrtat potrkal na železna vrata Janezove ječe, se ni nihče oglasil, samo ihtenje se je čulo. Tedaj je škrtat odklenil vrata in posvetil s svojo svetilko: »Hej Janez, kako se vam godi?« Janez, ki je še vedno klečal in ihtel, je vzdignil sklenjene roke in prosil: »Oh, izpustite me, dam ti ves denar, kolikor ga imam.« Škrtat pa se je zasmeyal, da je kar donelo: »Ha, ha, ha, he, hi, ho, hi, hi! Nič ne bo, moj dragi, ne izpustim te, dokler mi ne obljubiš, da ne zapodiš nobenega siromaka več.«

Vso noč imal časa, pa premišljal. Jutri te spet obiščem.« Škrtat se je smehoma priklonil, zaklenil vrata za seboj in odšel.

Kakšna noč je bila to za Janeza, si ne more nihče misliti. Stokal je, kričal, ihtel, klical, prosil in grozil, vse zaman. Stene so ostale neme in škrtat ni bilo od nikoder. Zjutraj pa je prišel in vprašal: »Nu, gospodar, kako ste sklenili? Ali hočete postati usmiljen?«

Janez, ki je bil od gladi že ves onemogel, je zajecjal: »Hočem, samo izpustite me!«

Škrtat je dejal: »Naj bo! Toda če še kedaj slišim, da ste bili spet okrutni, vas zaklenem iznova in nikoli več ne boste videli belega dne.«

Toda hvala Bogu, Janeza ni bilo treba več zapirati. Vsi berači so našli pri njemu dom in živel je v slogi s svojo lepo hčerko Minko. Minka pa je bila škrtatu vse življenje hvaležna.

Kako sem postal pesnik

In tako sem obsedel doma, strgal malo s celih, tridesetletnih in polovčnih opek, drobce pa sem metal na poseben kup.

»O, glej, glej Kellerjev Pavel pa opeko točel!«

Bila sta sošolca Gustel in Karel. Odkod sta se vzela? Vedno sta morala delati. Celó v dnu sta hodila. Ta dan

plamenček. Zagrmel je strel. Odmev se je razlegel po gorovju, zabobnel po skalah in soteskah ter zamrl. Mož, ki je bil sprožil strel, je klečal za trnjevim grmom. Repetiral je puško in počakal. Izkušnja ga je svarila. Brazgotina na stegnu ga je še zdaj spominjala volka, ki se je bil po strelu napravil mrtvega in ga je on — Miki — res imel za mrtvega ter ga hotel vzdigniti za rep.

Čakal je pet minut, deset minut. Nič se ni ganilo. Miki je naposled vstal in krenil s pripravljeno puško proti licu mesta. Tam je ležalo tele.

To tele so bili snoči volkovi zadavili na preriji, s konjem kaki dve uri oddal — tam, kjer se je pasla živina z Morri-

sta pohajala. Prišla sta na naše dvorišče in držala roke v žepu kakor dva gospoda.

»Kaj ti je prišlo na um, da delaš?« me je vprašal Gustel.

Prisiljen sem se nasmehnil.

»Zidali bomo, pa mi je oče naročil, naj osnažim tole opeko. Je zabavno.«

»Hu, hvala lepa za tako zabavo!« je dejal Karel, »se grem pa že rajši kopat.«

»Da, midva greva v kopelji,« je ohlo potrdil Gustel.

Bahača! Srajca vama visi izza bregše, a pohajata in gresta v »kopališče« kakor gospoda. Rekel sem jima, da vsi pobije vkup niso tako leni kakor onadva in naj me ne motita delj pri delu. Odšla sta in zateglo zapela: »Midva sva lena kakor Keller Pavel.«

Da pošten in marljiv delavec lahko zdviga, če ga zasramujeta dva postopača, je umljivo. Zaljučil sem za njima pol opeke, nisem ju sicer zadel, vendar se mi je dobro zdelo, da sem branil zasramovano pridnost.

Prikazal se je oče. Potožil sem mu, da sem ljudem v zasmeh na tem kupu opeke. A dejal je: »To je zato, ker sicer samo lenobo naseš. Skrajni čas je, da se lotiš dela, sicer postaneš pravi pridamč!«

Odšel je in spet sem bil sam. Toda jasno je bilo, da to ne more dalje trajati. Mora se nekaj zgoditi. Nekaj strašnega. Hotel sem si zdrobiti s kladivom palec leve roke, da bi bil za delo nesposoben. Starše pogmati v skrb, kesanje in troške, ker bi morali klicati zdravnika iz mesta.

Hotel sem, a storil nisem. Zakaj ko sem položil palec na opeko, da bi zamažil po njem s kladivom, sem palec umaknil in zdrobil je opeko.

Motril sem drobce opeke, ki je bila žrtvovana kakor oven namestu Izaka. Samemu sebi sem se čutil in lizal palec, ki je bil v taki nevarnosti. Kar čutil sem, kako bi bilo bolelo. In zopet sem se ozrl po zdrobljeni opeki. Pred udarcem je bila lepa in cela in precej truda ti bilo z njo, preden bo ji bil očiščen. Sedaj pa je bila zdrobljena in jaz sem jo smel zavreči.

Da se mi je pri tem v glavi nekaj posvetilo, je umljivo. Če sem odslej natele na opeko, ki mi bi bila dala dokaj dela, preden bi jo osnažil, sem jo enostavno z zajetnim zamahom zdrobil in vrzel na kup. Da me je pri tem početju opazoval oče, je ležalo pač v usodi tega nesrečnega dne. Pridrvel je in mi očital moje početje in ukazal:

»Pojd v hišo!« Vedel sem, kaj to pomeni. Ni bil trimog, bil je pravičen in le dvakrat sem bil dotle tepen, a da gre v tretje rado in da bo sedaj, mi je bilo jasno. Začel sem tuliti in prositi in sem stal ves nebohnen pred njim. Toda ostal je trd in neizpros.

»Čakaj malo malopridnež, danes te poštno na...«

»Gospod Pavel Keller!«

Mož, ki je prekinil očetovo grožnjo, je bil poštni sel. Stopil je v najhujšem trenutku na dvorišče in držal v roki pismo.

»Gospod Pavel Keller!« je ponovil.

Moj oče si je pismo ogledal, zmajal z glavjo in dejal: »Jaz sem Avgust...«

»In vaš oče je Ivan,« pravi pismonoša.

»Potem bo pa že gotovo za tegale.«

Kazal je name.

Izegnul sem vrat, prečital svoj naslov in nad njim »Dichterlaube — Berlin.«

»To je zame,« sem vzkliknil in segel po pismo.

»To bomo šele videli. Le pojd v hišo,« je dejal oče. Tresel sem se od razburjenja, vpil, da je pismo moje, in ga hotel imeti. Pozabil sem na ves strah, skušal iztrgati pismo očetu iz rok, a

sonove farne. Volkovi so večkrat prihajali tja.

Toda Miki je zmerom pazil s svojo risanico in svojimi psi. Spal je podnevi, ponoči je stražil. Jahal je okoli in okoli živine.

A pašnik je bil velik in Miki ni mogel biti povsod namah. Volkovi so bili zviti. Razdelili so se na dve skupini. Miki je zdajci začel odkod teptanje bežečih goved, zdiralj tja, zagledal volkove in jih prepočil s strelji. Potlej pa se je izkazalo, da je bil napad samo ukana. Med tem, ko je imel Miki tukaj posla, je druga tolpa na oni strani pašnika napadla živino. Preden je Miki prihitel, se je nesreča navadno že zgodila: volkovi so zadavili telčka ali dva in ju odveleli.

Tako se je bilo zgodilo tudi snoči s tem teletom, le da ga razbojnik niso utegnili odnesti. Miki je prišel prezgodaj, volkovi so morali pustiti svoj plen. A tele je bilo mrtvo. Miki se je za to maščeval.

Dva dečka s farne sta prevzela stražo pri živini, dokler se Miki ne vrne. On sam je zanesel mrtvo tele na kraj prerije. Kakih dve sto korakov od gorovja, kjer so živeli volkovi, ga je položil v travo, pokleknil s puško za tmavej grm in čakal.

Čakal je nekaj ur. Mrak se je spuščal na prerijo, tisoči črčkov so se oglašali v travi. Stenilo se je. Miki je odrgnil muho na risanici z žveplenko, da se je

Silnejše kot pogubonosni

cobni kamen mora biti

protisredstvo, da se

ohrani lepo zobovje.

Dokaze za te bla-

godne lastnosti

že nad 40 let

doprinaša

SARGOV

KALODONT
Zdravi zobje

držal ga je krepko, odprl in polglasno bral:

»Blagorodni gospod

Pavel Keller

Arnsdorf - Štežnja.

Poslani dve pesnički »Solza« in »Spomin« nam ugajajo. Izšli bosta v eni prihodnjih števil. Nadaljni prispevki nam bodo dobrodošli. Z odličnim spoštovanjem »Dichterlaube.«

Požiral sem in ihtel, grabil po pismu in solze so mi tekale po licih. Oče me je vprašal, če sem bil kaj »tja poslal«. Komaj sem mogel potrditi od ihtenja. Oče pa je vtaknil pismo v omot in dejal iznenaden: »Tega si ne bi bil mislil.«

»Blagorodnega gospoda pesnika« se ni upal sedaj več nabiti. Poklical je mater, ji pokazal pismo in šepetal z njo.

Končno mi je izročil pismo in dejal: »Na, pojd h gospodu učitelju in mu pokaži. Potem greš lahko k dedu. Opeko bo že kdo drugi ostrgal.«

To je bilo lepo od njega.

Kakor v blaženih sanjah sem stopal po vasi. Gustelj in Karl sta me srečala. Vračala sta se od kopanja. Zasmehovala sta me, da sem se že naveličal dela. Močje sem jima pokazal pismo. Slovkovala sta ga čitala, a ne razumela, vendar sta postala tih in prijazno šla z mano do šole.

Učitelj je bil mlad mož. Poučeval me je posebej in mnogo se mu imam zahvaliti. Bil me je vesel, ko je prečital pismo.

A najlepše je bilo pri dedu. Delal je na polju. »Dedek, pomisli! Dve moji pesni bosta natiskani v Berlinu!« Ponujal sem mu pismo. Preden ga je vzel v roke, si jih je obrisal ob blache. In ko je čital, so se mu izpod kosatih obrvi zasvetile oči in tenek žvižg je kakor srebrna melodija zadonel iz njegovih ust. Jaz pa sem se vlegel pod kozolec in zagrebel svoje od dela izmučene roke v mehko, sočno travo. (Konec.)

svetila in je mogel meriti v temi.

Tedaj se je po ravnini neslišno približala siva senca.

Siva senca se je plazila okoli teleta. Sumljivo se ji je zdelo, da je ležalo tu mrtvo tele; teleta navadno ne padajo z neba. Tudi po človeku je dišalo tod. Siva senca se je pretegnila in zasopla v veter.

Miki je pomeril.

Bummmmm!

Miki je videl, kako se je siva senca zrušila. Trava na tistem kraju je še valovala. Nato je bilo vse mirno.

Miki je stal zdaj pri volku. Dregnil ga je s cevjo svoje risanice. Nato je prižgal vžgalico in se sklonil. Curek krvi je uhajal volku iz žrela; oči so bile že skaljene.

S tem je bila za Miktja stvar urejena. Naložil je mrtvo tele na hrbet in odšel po temni preriji.

Mrtva mati četvorice malih volčičev je ostala tam.

Puhaste žogice v votlini zdaj niso imele več matere. Zdele so na kamnu in čakale. Strmele so v svetlo piko.

Pika je bila izprva siva, to je bilo jutro; potem bela, to je bil dan. Potlej je postala pika spet siva, to je bil večer. Naposled je postala črna, a to ni bila mati, ampak noč.

Četvorica je bila lačna.

Kar ni in ni jim šlo v glavice, zakaj se mati ne vrne. (Dalje prihodnjič.)

Kam je izginila gospa Tija?

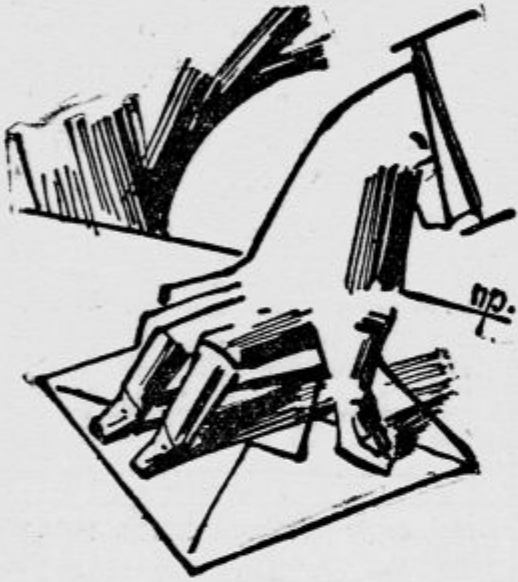
Pismo na soproga — Skriven obisk pomoči — Detektiv in novinar kalkulirata — V vlogi policijskega psa — Doživljaji z Abo in zgodba psa Kastorja

Pet dni je že preteklo, odkar je bil gospo Tijo, elegantno damo iz ljubljanske družbe, na kresni večer tam s črnuškega mostu in pred očmi njene soproga odpeljal neznan avtomobilist, a še vedno ni bilo o njej ne duha ne sluha. Šesti dan pa je prišlo od nje pismo.

Pisala je svojemu možu:
Dragi!
Bodi brez skrbi.
Ko bo dopolnjeno, se povrnem k Tebi.

Tija. — Kakor vidite, mi je razlagal detektiv Klop, ko mi je pokazal to pismo, — na ovitku ni naslova. In pismo je prišlo v hišo ponoči! Zjutraj ga je našel gospod N. na svoji nočni omari. In veste, kaj domneva on? Da ga je ona sama prinesla. V spanju, pravi, da se mu je zazdelo, ko da je prišla, tiho stopila k njegovim postelji in ga pogladila po čelu, dobro da je občutil njeno mehko, toplo roko; in se je naspel na svojo moč, da bi se prebudil, a ga ni izpustil trdni spanec. Siromaku se je gotovo to vse samo sanjalo. Jaz za svojo osebo sem prepričan, da pisma ni prinesla ona, ampak —

— Ampak tisti, ki ima zdaj v rokah njo in njene ključel sem dopolnil jaz.

— To je tudi moje mnenje, je potrdil detektiv. On ali pa kak njegov pomočnik. Zato sem tudi svetoval gospodu N., naj bo previden in naj ima ponoči stanovanje zaklenjeno z zapahtom. Ni dobro, če lahko zahajajo noter tuji ljudje. Nič se ne ve...

— Pa kaj pravi gospod N. na to pismo? sem vprašal. — Ali je sigurno od nje?

— To je njena pisava, je povedal detektiv.

— Pismo je pisala ona. O tem ni nobenega dvoma. A kakor je to pismo gospoda N. po eni strani pomirilo, ga je po drugi le še bolj vznemirilo. Kaj pomeni vse to? Kaj je tisto, kar se ima »dopolniti«? Kakšno tajno skriva ona? Kam je šla, kje je, kaj je z njo? Zagonetka nad zagonetko!

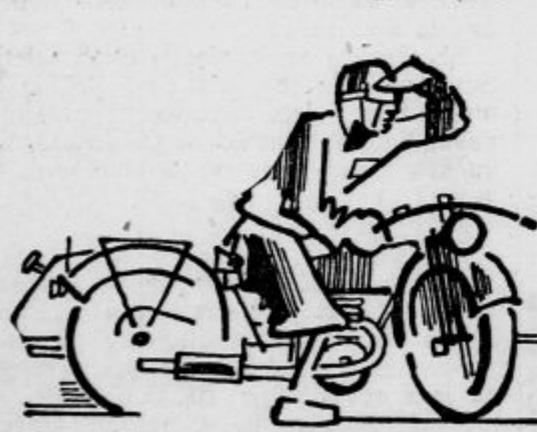
— Kaj je zvedel gospod N. tam v tistem sanatoriju?

— Nič, kar bi nam moglo kaj služiti. Tam ona sploh ni prihajala z nobenim moškim in dotiko razen z zdravniki zavoda. Na potovanju se pa tudi ni mogla z nobenim seznaniti, ker jo je njen mož spremljal in tja i nazaj. Sploh pa je gospod N. zdaj, ko je prepričan, da mu je ona sama prinesla pismo, prepričan tudi, da je ona kje tu v Ljubljani.

Jaz sem odmahnil z glavo.

— Tega tudi jaz ne verjamem, je dejal Klop. A pustiva gospoda N. v njegovi veri, ker ga to pomirjuje. In sem zato poizvedovanje in iskanje po Ljubljani prepuštil njemu. Kalkuliram pa takole: Zakaj je pisala svojemu možu? Da bi ga pomirila. A če bi bila v Ljubljani, bi ne pisala, ampak se oglasila na telefonu. Njenega moža bi veliko bolj nego pismo razveselilo, če bi zaslišal njen lastni živi glas. Drugič to: Ali ni čudno, da ne pride vsaj po kaj oblake? Saj je odšla samo s tem, kar je imela na sebi. Denarja pa tudi ni ponesla s seboj, njen mož sodi, da je utegnila imeti

si se pririvamo in tedaj začutim v nosu tisti vonj. Ramo ob rami sem z mladico damo v rumeni svili, krasno, uprav očarljivo brinetko. Hip se spogledava in hip občutim žar njenih temnih, brezdanjih oči ko ognjen plamen skozi vse srce. Takoj ji sledim, tik za petami. In ni zmote — z njenega baržunastega, zlato svetilkajočega tilnika ali pa z njenih črnih kodrov pod širokim slamičkom rahlo podihava vonj roba gospo Tije. Ona je v družbi, hm, sumljivo deda. Rumeni čevlji, lila nogavice, pogled navzkriž in črn klubok v poletni vročini, hm, to je zmeraj sumljivo. Po navadi izgledajo tako trgovci s človeškim mesom, da oprostite. Hitita na go-

pri sebi kvečjemu par stotakov. A kako more razvajena dama prebiti šest dni v eni in isti obleki in tako dalje? Zdej je bil njen mož tri dni z doma, torej je imela dovolj prilike, da si pride vzeti vsaj najpotrebnejše stvari. Ne, v Ljubljani je gotovo ni, tudi bi se tu ne mogla tako lahko skrivati, oziroma se dati skriti!

— Hm, izključeno pa le ni, sem opomrekal. — Spomnite se samo, kako je bilo takrat z Jelo. Toliko ljudi jo je poznalo in vendar ni nihče vedel, kje da je. Po dolgih mesecih iskanja šele ste jo no naključju izsledili tam v Mostah. Ljubljana nima kaskad, a če se hoče kdo skrivati, — ho, zadnjič mi je neki

kopov odkrito povedal, da se nikjer ne počuti tako varnega kot v Ljubljani.

Klop se je nasmešnil in odgovoril:

— Izključeno seveda ni, da je gospa Tija skrita v Ljubljani, verjetno pa prav nič, če vse prevdarimo. To-le njeno pismo pa še bolj podpira moje domnevo. Prosim, ogledite si malo papir, kaj vidite? Star papir, že preperel, na robovih kar rumenkast. In črnilo? Bledo, rjavkasto, staro. In peresa gospa Tija tudi ni imela najboljšega, le pogledite, kako se ji je čepirilo... Zdej pa še malo preduhajte ta papir z vašim finim lovskim nosom. Kaj duhate?

— Duh po sivkah, jabolkah in škornjih, duh po starih skrinjah, duh po kmečkih izbah, farovžih in starih graščinah, sem ugotovil jaz.

— Bravo! se je razveselil Klop. — Vidite, kako imenito soglašava? Kaj nama torej vse to skupaj pove? Da je gospa Tija kje zunaj na deželi, na kmetih. Tam jo je treba iskati.

— Kako je prišla gospa Tija do vaše vizitke, tega še vedno niste dognali? sem vprašal detektiva.

— Še vedno ne. A navsezadnje moram to ni tako važno. Kalkuliram: Gospo Tijo je odvedel nekdo v znamenju srca. Ta nekdo ne more biti brez zvez z drugimi našimi. Moram torej obhoditi naše po deželi, magari vse do zadnjega, da dobim v roke nit... To utegne biti trudopolno delo — saj naša sretna je že velika, — upam pa opraviti hitro. Gospod N. mi je dal na razpolago avto.

— Vaša stvar ni dobro organizirana, sem opomnil. — Vi bi morali takoj zvedeti za vse, kar se zgodi v vaši... vaši srenji, kakor jo imenujete. Ne pa, da morate šele sami okoli poizvedovati.

Na to mojo kritiko ni odgovoril Klop drugega kot: — To vse še pride. — Nato mi je podal roko: Zdej se morda dali časa ne bomo videli, ostanemo pa v potrebnih medsebojnih stikih. Zveza med vami in menoj bo gospod N. Bog daj srečo!

In tako smo iskali dalje gospo Tijo.

Meni je pri tem pripadla vloga in naloga policijskega psa takorekoč, kajti imel sem izslediti gospo Tijo po duhu takorekoč. Bila pa je ta moja naloga dokaj težja od navadne naloge mojih četveronožnih kolegov. Dajo takšnemu kolegi povohati kako stvar od osebe, ki jo je treba zaslediti: Alo, Boj, išči! — Lahka reč! Jaz sem imel samo robec gospo Tije z duhom, ki ni bil lasten njeni osebi, nego je bil bogve odkod in bogve kaj...

Toda zaupal sem svojemu nosu in pa svoji sreči, sreči vseh pustolovcev. Bil sem uverjen, da se srečam kje z vonjem, ki ga izpušča robec gospo Tije in ki je vonj Nurijske cigarete. Saj sem po tistem, ko sem okusil tisto cigareto, dobil ta vonj še trikrat v nos: leto pozneje je nekega večera v Dubrovniku, ko sem se sprehajal med vrtni in mi je blag vetrič trenutno priščegetal v nos taisti skrivnostni vonj — vonj morda kake eksotične rastline. Potem sem zavohal ta vonj v neki budimpeštanski kavarni, polni elegantne gospode, in sem se volilaje loviti za njim med mizami, da so se mi ljudje jeli muzati, no... zadnjikrat pa sem ga dobil v nos na postaji Brod, ko se je naš vlak križal z Orient-Ekspresom. Tega je že devet let in vendar mi je enako živo v spominu slika, ki je takrat trenutno šla mimo mene: odrnjen spalni kupč, gornje postelje binglajoča ženska noga, bela, gola, dražestna nožica, in val tople vonjave, ki dahne v moj obraz — o, tisti isti vonj, tisti isti vonj!

Potemtakem je bilo še drugih ljudi, ki so poznali cigarete, kakor jih je dala Nurijska njegova perzijska princesa.... No, in potemtakem, tako sem kalkuliral v zadevi gospo Tije, mora biti tudi kje človek, ki je dal njej teh cigaret. Njega treba najti, pa se bo kako razkrila tudi njena tajna.

Tri dni zatem sem doživel to-le:

Pripeljal me v Ljubljano z gorenjskim vlakom, 11.40. Ob istem času odhaja protivlak. Na peronu silna gneča. Poča-

renjski vlak, zadnja minuta je, in izgineta v vagon II. razreda. Hip nato je pa ona že na oknu in spet gledam v njene oči, ki se upirajo v mene, velike, otožne in plahe. Razločno berem v njenih očeh izraz prosečnega straha. Ze se pomiče vlak, tedaj pa dene ona roko na usta in mi pošepeta doli besedo: »Aba!« — Tiho je rekla, a dobro sem slisal »Aba«. — Kje? Kje? vprašujem, stopa je ob vlaku, ki se je vse hitreje odmikala, a ona je že umaknila glavo. Iz okna je pogledal navzkriž njen spremljevalec.

Aba, Aba, sem mrmral. Kaj to pomeni? Ali je to njeno ime? Nova zagonetka!

Junak v romanu bi kajpak to zagonetko z lahkoto razrešil. Skočil bi enostavno na vlak in šel z Abo in za Abo magari okoli zemlje. Junak v realnem življenju, naš junak, pa je žalbog moral z naslednjim vlakom po nujnih opravkih v Celje in tako mu je odšla prilika, da izve morda za tajno gospe Tije.

Par tednov zatem sem se vozil z motorjem proti Bregani. Opoldanski čas, silna vročina. Za menoj zatrobi in me prehiti avto, močerna limuzina, v gostem oblaku prahu. Nedaleč pa se ustavi, in ko privozi vstric, zaslišim iz oblaka glas: »Halo! Ali ste vi izgubili rezervno kolo?«

Ustavim in se ogledam po svojem vozilu. Zares: zadaj na priklopi ni več rezervnega kolesa. Prelomila sta se nosilca. To se mi je letos pripetilo že v tretjič. Na teh razdrapanih cestah.

Šofer mi pove kraj, kjer je videl ležati kolo, štiri kilometre nazaj.

Zahvalim se in ko avto spet odhaja, se ozrem po njegovih potnikih — o, kdo je sedel notri? Aba! Niso me prevarile moje oči, dobro sem jo spoznal v tistem enem hipu. In poleg sebe je imela psa, velikega lepega ovčarja, ki ga je držala objeteja okoli vratu.

In zdaj bi imel junak v romanu spet kaj lahko delo. Pustil bi izgubljeno kolo, naj bo, kjer je, pa se poglaj za Abinim avtom na žive in mrtve. In tako dalje. Naš ubogi junak pa je moral hočeš nočeš nazaj po kolo in potlej k prvemu kovaču, da mu ga je spet pridrli. A številko avtomobila, če sem si pogledal? O da skozi oblake prahu sem uprav še videl eno 7. A bil je najbrže avto iz Zagreba, soditi po šoferjevi govoricu. — No, nič ne dé. Na svi-

Kako so živeli naši pradedi pod Francozi

Kako je bilo v dušah slovenskih, ko so se Francozi prvič bližali naši domovini? — Vsi tiskani, pisani in ustni viri odgovarjajo enako: Slovenci so se ball Francozov kot živih peklenščkov, — vsi brez razlike, ljudstvo in razumlišvo. Zakaj, cesarsko nemško uradnišvo, avstrijsko novinstvo, plemišvo in ne v zadnji vrsti duhovščina so pripovedovali in razširjali o Francozih same grozote in strašne nasilnosti. Ljudje so verjeli, da vozijo Francozi s seboj gljotine, da sekajo glave, da povsod rušijo cerkve, plenijo po hišah, onečaščajó žene in more otroke kar za zabavo.

Nič čudnega torej, da so Slovenci po Goriškem, po Krasu in po Notranjskem v strahu in trepetu poskrili od svojega imetja vse, kar je bilo le mogoče, po votlinah, zakopavali ali zazidavali denar in dragocenosti, pognali živino v gozdove in gore, sami pa se razbežali po hribih in skritih dolinah.

In nič čudnega, da so bili tudi Ljubljanci od groze pred krvoločnimi jakobinci vsi iz uma, da le na voze, na splovih in peš pobegnili nad tretjina prebivalstva na Dolenjsko, Štajersko in Koroško ter vzela s seboj vse, kar je le mogla. Prvi pa so pobegnili c. kr. uradniki, vsi najvišji gospodje oblasti in njih rodbine, vsa aristokracija in plutokracija.

Pogum so pokazali le ljubljanski župan dr. Podobnik, prijatelj rajnega Linhart, prvega zgodovinarja Slovencev, bolnihi baron Žika Zois, urednik pravkar rojenega prvega slovenskega lista »Novice«, pesnik Valentin Vodnik, nekaj občinskih odbornikov, obrtnikov in trgovcev, nekaj starejših duhovnikov z obema škofoma in nekaj inteligentov, ki niso imeli ničesar izgubiti. Po poročilu »Novice« je bežalo tiste dni skozi Ljubljano toliko gospode, »da je skoraj kočija za kočijo tekla.« in Ljubljancije, razen ljudstva in par ducatov gospode, so jo ucvrli za begunci.

Pomirjenje prebivalstva

Že iz Logatca pa je poslal general Bernadotte razglas v slovenskem in nemškem jeziku, naj ljudstvo ostane mirno doma in naj ne misli, da so Francozi morilci in roparji:

»Ne bojte se, da bi poštenju vaših žen kaj storili ali vaši veri kaj zopernega delali. Francozi spoštujejo šege in navade vseh narodov, zlasti pa Vaše, in žele, da živite v miru in brez strahu. Vojakom pa je pod smrtno kaznijo prepovedano, pleniti ali delati komurkoli silo. Mi nismo enaki podivjanim zmagovalcem. Naše vedenje in ljudstvo vas prepričata, da sami zdihujemo nad nadlogami, katere prinaša s seboj vsaka vojna. Tako je povelje višjega generala Bonaparta, ki je naročil meni, da njegovo voljo izvršim.«

In ko je čez par dni prišel Bernadotte osebno v Ljubljano, je na magistratu zbranim zastopnikom meščanstva ponovil Napoleonov razglas, da Francozi ne prihajajo podjarmljivat in izpreminjati šege in navade, nego da poizkusijo odpraviti vse reve in nadloge, ki težé deželo po krivdi Angležev in avstrijskih ministrov. »Bodimo vsi prijatelji!« je dejal Bernadotte. »Naložil vam ne bom nobenega vojnega davka. Ali ni vojaka

KVERTA d. z o. z.

TVORNIC KVERT in KONFEKCIJA APIRJA

se nahaja samo na Karlovski c. 2 ali Vožarski pot 1

Prilaga se za cenjena naročila za izdelovanje vseh vrst kuvert

denje, Aba! Saj v tretje gre rado.

Kak mesec pozneje me je pripeljala pot tja v Bušečo vas, v tiste romantične toplice, kjer je imel nekaj svoje letovišče pesnik Anastasius Grün, prijatelj Prešernov.

Tam me je z gospodarjem prišel pozdravit tudi njegov pes, ki je uprav takorekoč kakor pes, ki sem ga bil videl pri Abi v avtomobilu. In čudno, pes kakor da bi me poznal, tako me je bil vesel in priazen z menoj od prvega trenutka.

— Od kdaj imate tega psa, gospod Kljun?

— Ne dolgo. Zatekel se je k nam in ostal pri nas. Kličemo ga Kastor. Privadil se je na to ime. — In pravil je gospod Kljun, kako potrj je bil Kastor prvi čas, nič ni maral jesti, in nekega dne je izginil, gotovo je šel iskat svojega gospodarja. A je spet prišel. Najbrže se je izgubil kakim zagrebškim izletnikom avtomobilistom, ki jih ob nedeljah prihaja polno v te kraje. — To sklepam iz tega, ker se tako zanima za vsak avto, je povedal gospod Kljun in pohvalil Kastorja: Dober, inteligent, spodoben pes.

— In lepa, dragocena žival! sem dejal jaz.

Gospodu Kljunu nisem smel takrat seveda ničesar praviti o aferi z gospo Tijo, zato sem molčal tudi o Abi, razgovarjala pa sva se veliko o skrivnostih življenja in čudnih usodah človeških. Gospod Kljun je mož, ki je mnogo doživel in izkusil in mnogokrat zrl smrti v oči, ho, tam na Ruskem je bil nekoč že zavrt v mrtvaško ruho, — s takimi ljudmi se da govoriti. Kastor pa je bil ves čas pri nama in naju pozorno gledal in poslušal, kot bi vse razumel.

Ko pa sva bila s Kastorjem sama, sem mu pošepetal v uho: Aba. Aba... Pes me je pogledal s svojimi krotkimi, zvestimi očmi, položil glavo v moje naročje in tiho, žalostno zacvilil...

(Nadaljevanje prih. nedeljo.)

Josip Fr. Knaflič.

Kmečko tlaščanstvo se je izdatno olajšalo in graščinam je bila vzeta sodna oblast. Francozi so podpirali kmetijstvo in živinorejo ter so zlasti vesplošno uvedli sajenje krompirja. In proglasili so popolno obrt. svobodo, dosegli s tem znižanje cen in večjo tekmo med obrtniki glede kvalitete. Zlasti so pospeševali rudarstvo in storili vse mogoče za razcvet trgovine.

Razcvet Ljubljane

Tako je nastalo po zaslugi Francozov v Ljubljani živahno trgovsko in obrtno življenje in »Corriere Illyrico«, francoski uradni list je pisal l. 1810:

»Ko vidi človek toliko od vseh strani v mesto pritiskajočega ljudstva, toliko kočij, toliko zlatega cvenka, misli skoraj, da je v Milanu ali na Dunaju. To je tudi čisto naravno, saj je tu maršalov dvor in vsi višji ilirski uradi. V mestu in okolici je več kot 400 novih uradnikov in nad 4000 vojakov. V Ljubljano mora priti vsak ilirec, ki ima kakšenkoli opravke pri vladi. Tu je videti Arbanasa in Korošca ob tirolskih meji, Gorčana in Turkom sosednega Hrčata. Tukaj se srečujejo najrazličnejši ljudje, tu se sklepajo prijateljske in druge pogodbe. Tu je pač središče ilirskih dežel. Doslej se ni v Ljubljani še nikoli steklo toliko ljudi in od tako različnih krajev sveta. Meščani si ne žele nikakor nazaj drugih časov. Njih stanovanja in hiše so poskočile za dvakratno ceno. Ljubljano si je treba pogledati zlasti ob nedeljah. Parade vojaštva, ki prihaja iz vojašnic zgodaj zjutraj z janičarsko godbo petero polkov, javno izprehajanje na vrtu barona Zoisa, množica ljudi, ki se jež in peš in v voze gnete proti Napoleonovemu vrtu in Pariskemu dvoru v bližnji Šiški, z ljudmi nalaščene kavarnar, kazina za gospodo, bali v prekrasnem strelšču — vse to so stvari, ki zaslužijo, da se zmenijo zanje vsaki prijatelj lepote in prijetnosti...«

Živahna trgovska in obrtna delavnost, veliki promet doma in navzven, sta prinesli Ljubljani mnogo dobrega zaslužka. In živelo se je dobro in veselo, kakor še nikoli dotlej. Pravcata pariška eleganca je zavladala po hišah, dame so se oblačile po najnovejši modi in gospodje so tekmovali, kdo bo modnejši. Spomin na to dobo mi zamrli še dandanes. Epizoda, kratka, a tem krasnejša...

Slovenski svet

Na Češkem postavljajo spomenike. Na Češkem nameravajo postaviti prihodnje leto 6 novih spomenikov, na Moravskem 5 in v Sleziiji 1. V kopališču Podjebrady postavijo spomenik največjemu češkemu skladatelju Bedřichu Smetani, v Mnichoven Hradištu bivšemu poslanca Dřirchu, ki je med vojno utekel v Rusijo in tamkaj organiziral češke izselence proti Avstriji, na Olšanskem pokopališču v Pragi neznanemu ruskemu vojaku, v Beli padlim češkoslovanskim legionarjem, v Domažlicah neznanemu vojaku, v Lounih spomenik prezidentu Masaryku, v Olomucu spomenik narodnemu osvoboditelju in prezidentu Masaryku, v Kroměřižu spomenik največjemu pedagogu vseh časov Janu Amosu Komenskemu, v Jarměřicah spomenik pesniku Otakarju Březini, v Petrovicah v Sleziiji pa spomenik v proslavo tisočletnice češkoslovaške države.

Spomenik očetu slovenske filologije. Dne 15. t. m. so odkrili v seminarskem poslopiju v Olomucu doprni kip Josipa Dobrovškega, očeta slovenske filologije, ki je tu kot podrektor in rektor deloval od leta 1787 do 1789. Slavnostnemu odkritju spomenika je prisostvovala delegacija prvega kongresa slovenskih filologov, ki je pretekli teden zaključila svoje zasedanje v Pragi. Delegacija je pozdravil v mestni hiši župan dr. Fischer, ki je v svojem govoru izrazil svoje veselje, da more v Olomucu pozdraviti najodličnejše zastopnike slovenske vede. Županu se je v imenu kongresa slovenskih filologov zahvalil predsednik dr. Matija Murko. Pri slavnostnem odkritju spomenika je imel svečanostni govor prof. dr. Arne Novak. Slavlil je Dobrovškega kot velikega češkega učenjaka in utemeljitelja slavistike. V imenu slovenskih filologov je ob spomeniku govoril dr. Murko. Župan dr. Fischer je končno izročil spomenik v varstvo dr. Gellnerju kot komandantu vojaške bolnice, v čije poslopiju je postavljen spomenik.

»Slavianskoto društvo v Bizarlii«. V Bolzariiji obstoja že skoraj 30 let »Slavianskoto društvo«, ki širi idejo slovenske vzajemnosti. Društvo je ustanovil vseučilni profesor Stevan Sava Bobčev in mu stoji na čelu do danes. Društvo ima nad 3000 red. članov, za častne člane pa je imenovalo številne slovenske rodoljube, ki praktično delujejo na polju slovenske vzajemnosti. »Slavianskoto društvo« sprejema za svoje člane samo one, ki verujejo, da se ima Bolzariija zahvaljevati za svojo osvoboditev leta 1879 samo slovenski misli in da je snas Bolzarije zopet edino v slovenski ideji, ki se danes ne more razviti tako, kakor je treba, samo zatekadli, ker ni velike nacionalne Rusije. Vsač član mora trdno verovati, da Rusija zopet vstane v polni svoji moči, velika in enotna, v blagor in slavo vsemu Slovanstvu. »Kakor smo že prej omenili, vodi društvo vseuč. prof. S. S. Bobčev. Niemu ob strani so dr. V. Zlatarski, profesor Stevan Cankov, Nikola Stanev in dr. Nikola Bobčev. Društvo ima svoje glasilo »Slavianski glas«. Sotrudniki so najodličnejši bolgarski rodoljubi. Urednik »Slavianskega Glasa« je dr. Nikola Bobčev, eden najizjemnejših pronovodnikov slovenske ideje v Bolzariiji. Poleg »Slavianskega Glasa« izdaja društvo še »Slavianski kolektor« in »Slaviansko biblioteko«. Obe ediciji priobčujeta samo spise, ki se nanašajo na Slovanstvo. Društvena bilanca za leto 1928 je znašala dva in pol milijona levov.

Socijalna politika

Ustvarimo kulturo delavca

Ze dolgo časa se govori in piše o reformi socijalne zakonodaje. Delstvo na to reformo gleda z bojaznijo. Vse urede se potreba po reformi poudarja od strani gospodarskih krogov in vse premalo se vidi volje širše javnosti ustvariti res nekaj boljšega. Delstvo nima ne gospodarske moči ne političnih zvez in vplivov in ne močnih strokovnih organizacij. Delavske zbornice pa si svojo avtoriteto šele ustvarjajo. Danes se more delstvo obratovati z pomočjo časopisov, na socialno miselnost, ki je gotovo marsikje močno utripalo, in pa na duh in tendence novega socialno pravičnejšega stanja v državi. To so gotovo vesela znamenja.

Vsa dejanja in nehanja države in posameznih sil v njej, pa naj bodo te sile navidežno čisto materialističnega značaja, morajo biti usmerjena v utrjevanje in poglobitev materialne in duševne kulture naroda kot celote, torej tudi kulture delavca. Ne gre samo za interes delavca. Za čast in ponos naroda ter države gre. Praktično je treba uveljavljati načelo: vsak državljan Jugoslavije mora biti srečen. Na zdrave temelje dajamo svojo državo, ki je do sedaj spona na trilih tramovih. Vsakdo je poklican in dolžan, da v ta temelj prinese in vzida svoj kamenček.

Po teh smernicah bi se morala voditi tudi reforma socijalne zakonodaje. Ni pravilno, ako dela kdo na to, da bi se brisalo iz zakona kolikor mogoče veliko socialno zaščitenih delavcev. Ta bi moral v državi temeljito in temeljno prines. Socijalno zaščiteni delavci vendarle zaslužijo, da eno: dvigniti delavca iz nižnj v solnce višave človekovega dostojanstva. Kjer so godna tla za rast velikega kulturnega življenja. Iz nebroj virov in v mnogo smeri vr državo udeleževanje in prizadevanje posameznikov in njih različnih združenj. Skrb za mladino nam je pri srcu. Trudimo se zaježiti nemo moralno in telesno propadanje. Utrditi hočemo etično vrednost družine. Prizadevamo se, da dalemo kulturnemu življenju sveži vir dotoka. Telesno kulturo gojimo, oster bol vodimo proti najrazličnejšim ljudskim epidemijam. Kratkot: vseposredno smo zastavili silo, da iz naroda ustvarimo kulturni narod, ki bo sposoben biti središčem kot enakopraven član v veliki družini kulturnih narodov.

Hočemo, da imajo delavci interes na vsodi države, na njenih veseljih in žalostih dne, da delavec sodeluje na preobrazitvi mišljenja v močno edinstveno Jugoslavijo. Vse hočemo, da bi bilo. Vendar naše prizadevanja ne prinašajo uspehov in ugotoviti moramo, da mnogo, zelo mnogo semena pada na nerodovitna tla. Semena ne dobi sokov in ne pozehe korenin. Vse to zato, ker stalno pozabljamo na eno: delavca je treba pred vsem materialne kulture, ki ima svoj živ izraz v pravni zaščiti in v ekstenzivni moči.

Delavca je zakon dal osemurni delavnik. Nismo pa šli naprej, da bi osemurnik dejansko postal kulturni faktor v delavčevem življenju. Prosti čas bi moral delavec porabiti za svojo kulturno izobrazbo, za razvedrilu duha in telesa, za gojitve etičnih načel v okviru družine. Za vse to niso dani pogoji: delavcu manjka materialnih sredstev in je prisiljen, da skuša prosti čas porabiti za zaposlitev drugod — ali pa prosti čas porabi na način, ki ni koristen. Problemu porabe prostega časa delavstva družin država posveča največjo pozornost: ustvarja v svoji vrstah posebno združevanja z nalogo, da organizirajo pota in sredstva, kako iz okrajšanega delovnega časa dobiti kar največ koristnega za kulturno, moralno in fizično utrjevanje delavstva. Skromne plače našega delavstva uničujejo vse velike dobrine, ki so zamišljene v osemurniku. Priznavam, da marsikje plače delavca pri dani konjunkturi ne morejo doseči zaželene višine. Ravno tako pa je tudi res, da je pri mnogih podjetjih in polni veljavni sistem nezmožno nizkih mezd, da bi to po gospodarski konjunkturi ne bilo potrebno.

Skrajni čas je, da bi problem mezd, ki je osnova za kulturno, moralno in gospodarsko povzdigo delavca, pri nas postal predmet temeljitega študija države in vse javnosti. Ugotovilo bi se marsikaj zelo nizkega in zelo nesocialnega. Razušila bi se domneva, da ne more biti drugače, ker je delavsko lahko drugače. Poznejmo n. pr. samo podjetja, ki so tako rekoč monopolizirana. Ki uživajo največjo zaščito ter imajo konjunkturo, kakoršni si sploh želeli morejo. Komu v korist gre tako stanje? Delavec takih podjetij je ravno tako nizko plačan, kakor delavec v slabo konjunkturi podjetju.

Reforma naše zakonodaje mora biti prežeta ene temeljne težnje: dvigniti materialno in duševno kulturo našega delavca. V vseh panogah državnega skrbstva vidimo težnjo utrjevanja gnetnega in duševnega.

Na naslov uredniškega koša

Gospod urednik! Danes se pa pogovoriva nekoliko resneje in globlje in bojim se že naprej, da bo konec tragičnim, kajti iz hudega začetka in namerana se navadno ne rodi lep in miren konec.

Da pa ublažim celo zadevo, gospod urednik, in tako rekoč moj hud namen nekoliko posadim na mrzel kamen ter Vam obenem olajšam težino vesti, če mislite, da ste navsezadnje res moralno odgovorni za moj hud konec, pa Vam hitro povem, da se ta zadeva, na katero je naperjen ta moj hud konec, prav za prav ne tiče osebno Vas, pač pa Vašega varovanja in miljenca, ki ga imate nekje na levi ali na desni strani svoje pisalne mize, ali pa ste ga že celo postavili kot memento nam revežem na kak vidnejši kraj, torej Vašega koša.

Kar vidim ga sedaj, kako se priključuje in si misli: »Sema neumna, le razsajaj, saj imaš časa dovolj in papirja. Navsezadnje se boš pa le tudi ti znašel v meni.«

Toda naj bo že tako ali tako, gospod urednik, naj mi Vaš zgodovinski koš požre

zoga položaja prizadevati sloves. Vse reforme drugih zakonov in reforme uprave teže za tem. Tudi reforma delavčeve zakonodaje naj ima isti cilj. — dib.

Plačani dopusti delavstva. Največje število delavcev, ki so deležni dobrot o plačanih dopustih, izkazuje Nemčija z 8.650.000 oseb, za Nemčijo pride CSR s 3.000.000, nato Avstrija z 2.000.000, Anglija z 1 in pol milijona, Poljska z 900.000. V Franciji je izdelan osnutek zakona o plačanih dopustih.

Še o kulturni vrednosti reformacije in protireformacije

»Slovenec« repnika na naš torkov članek o kulturni sterilnosti protireformacije nas je prijetno presenetila, kajti to pol se nam ni bilo treba pečati z raznimi nelepimi izpadi in zmerjanjem, ki jih je v nedeljskem »Slovenec« članek kar mrgolelo. Očitno je zalegel naš prvi odgovor, jasno je pa tudi, da je bila polemika poverjena drugemu peresu. Drug stil, drug flovek, s katerim se da prav prijetno pokramljati.

Vendar moramo pibiti, da argumenti, ki jih navaja tovariš iz Kopitarjeve ulice, da dokazuje kulturno brezpomembnost reformacije in plodovitost protireformacije, niso v soglasju s dejstvi in ne dokazujejo tega, za kar se je članek tako silno potrudil. Predno se spustimo v meritorno oceno dokazov našega nasprotnika, moramo pred vsem poudariti, da izraz »kulturna jalovost« v slovenščini nima tistega zoološkega pomena, ki nanj v parentezi rahlo namiguje »Slovenec« članek, podobno, kakor izraz »plodovitost« ni omejen samo na neko izrecno funkcijo, ki pa v ostalem ni nekulturna in nesposobna.

Ni dvoma, da je ocenjevanje posameznih dob zgodovine zgolj z vidika ene kulturne panoge neekzaktno in enostransko. Take prešerne ambicije mi tudi nismo imeli, ker se v enem članku zaradi samih tehničnih ovir da podati komaj skromen izveček, omejen na eno samo panogo. Tudi »Slovenec« članek je to dokazal, saj se tudi njegova repnika giblje samo v eni kulturni panogi. Zato je v njej vsaj toliko neekzaktnosti in enostranosti kolikor je očita njegov odgovor našemu članku.

»Slovenec« argumentacija sestoji v glavnem iz dveh delov: Dokazati hoče brezpomembnost naše reformacije za slovensko slovestvo in veliki razmah baročne umetno-

Petdnevni delovni teden v Ameriki. V zvezi z racionalizacijo produkcijskega dela so mnoge ameriške industrije uvedle petdnevni delovni teden brez znižanja mezd. Uradna statistika Zied. držav navaja sledeče podatke: petdnevni teden je uveden v 55% industriji za možno obkoko v avtomobilski industriji je deležno takega tedna 30% delavstva. v stavbi 14% v tiskarski 14%. Amerika ve, da v počitku delavca in njegovih plači leži bodočnost njenega gospodarskega napredka.

eti na Slovenskem v dobi protireformacije. Prvo se mu, kajpe, nikakor ni posrečilo, da si omalovažuje in skrajno preprosto ugotavlja, da so slovenski protestantje izdajali samo slovenske knjige, ki so bile našemu ljudstvu dobrodošle. S tem te baje dokazano, da je delovanje slovenskih protestantov popolnoma brezpomembno. Članek je natisnil z mastnimi črkami ugotovitev (seveda Kidričevu), da nam je reformacija ustvarila le književnost, fite-rarne umetnosti pa ne. Pri tem pa popolnoma zamoči, da je vpeljala z zavestno ljubeznijo do našega jezika slovenščino v tisk in jo s tem povzdignila med kulturne jezike. S to književnostjo je udarila temelj našemu slovestvu, kajti pri vseh narejih se je razvilo slovestvo iz takih elementov.

Samo teološke vrednosti je opazka, da je sv. pismo božje delo in da protestantje nimajo pri tem nikake zasluge. Ali naj ima zasluge potem škof Hren, ki je prevode tega božjega dela sežgal na grmadi? Zgodovinski fakt je, da nam je slovenska reformacija dala slovensko književnost, v kateri so bili vsi pogoji za razvoj slovestva. Ta zarodek pa je uničila protireformacija, ki v sto letih ni mogla nadomestiti tega, kar je reformacija ustvarila v dobrih dveh desetletjih. Ne ugrabimo, kako bi se bilo lahko na solidnem temelju slovenske protestantske književnosti razvilo naše slovestvo, ako bi te književnosti ne bila tako brezobzirno in kruto zatrla protireformacija. Vendar nimamo prav nikakega povoda dvomiti v morebitni prihodnji razvoj, ako bi bil svoboden, kakor je bil v drugih protestantskih deželah. Brezpomembnosti slovenske reformacije tedaj »Slovenec« polemik ni dokazal, ker je ravno nasprotno zgodovinsko dejstvo.

hrvatsko mesto, 64. grad ob tržaški obali; 66. moško krstno ime, 68. žensko krstno ime, 69. krstna pridobitev, 70. ime kelihla zadnje večerje, 72. pihalno glasbilo, 74. domača žival, 76. člen, sestavni del, 78. predplačilo, 79. črnogorsko mesto, 80. predlog, 81. bolgarsko pristaniško mesto.

Navpično: 1. srbski begunci pred Turki, 2. del puškega naboba, 3. zelenica, 6. plokovna mera, 8. del človeškega organizma, 11. kmetijska obveznost do graščakov, 12. drag kamen, 14. mesto v Istri, 15. južni sad, 16. obrtnik, 17. vladar sveta v pregovoru, 20. umivalna potrebščina, 21. kratica, 23. cirkuški artist, 26. barvna motnja, 29. vrednost vedenja, 31. južni Slovan, 32. alkoholna pijača, 34. geometrijsko telo, 36. sport, 38. telovadna organizacija, 39. svetopisemska oseba, 41. številnik, 43. žitarica, 46. kura, 47. sad južnega drevesa, 48. italijanska reka, 49. žužkojed, 50. geomet. projekcija, 51. politični zločinec, 52. vodni hlapi, 53. prikuha, 54. lončena obrt, 55. noveletna mesna jed, 57. krstno ime voditelja kmetičkih uporov, 58. del trupa, 59. ledeniška naplavina, 60. organ, 63. številnik, 65. bog ljubezni, 67. čebelarska priprava, 71. egipčansko božanstvo, 72. indijsko mesto, 73. nerodovita pokrajina, 76. zver, 77. del oprave.

Pomen besed.

Vodoravno: 1. nada, 3. žuželka, 4. uradni zapisek, 5. dnevni čas, 7. zvočno blagolasje, 9. veznik, 10. akrajna točka celine, 13. grški bog, 16. zlitina, 18. srbska reka, 19. živalski ekstrakt, 20. dragocena svilena vezzenja, 22. znana filmska zvezda (polno ime), 24. znameniti grad na Hrvaškem, 25. pesnitev, 27. del voza, 28. pripadnik Starim Slovanom sosednjega naroda, 30. cestni osebrik, 33. vzpetost, 34. priljubljeno orodje slovenskega deda, 35. latinski sklon, 37. bogee ljubezni, 38. prizor, 40. del kraljevega telesa, 42. ruski ledolomilec, 44. kača, 45. veznik, 46. prometno sredstvo, 49. ptica pevka, 52. sestavina krvi, 55. nebesno telo, 56. žensko krstno ime (»gospa« pristavec), 58. razbojnik, 59. glavno mesto Filipinov, 61. azijski polotok, 62.

še tale košček papirja, vendar sem prepričan, da mu barija ta ostane v želodcu za vse večne čase, kar bi mu iz srca rad privoščil. Gospod urednik! Tale Vaš zgodovinski koš mi je požel že več papirja, kakor sem ga počelal vseh štirinajst let kar sem hodil v šolo. Torej vidite, lep profit! Odločil pa sem se sedaj na konec in na osveto.

Jaz ali Vi, gospod Koš! Aut — aut! Tale košček papirja, zapomnite si, gospod Koš, naj Vam bo obenem z Vašim želodčnim zaprtjem tudi viteška rokavica pred noge in Vas pozivam s tem na dvoboj. Naprej Vas pa opozarjam, da bom prišel jaz z zdravim želodcem na polje ter Vam dajem še pravočasno priliko, da se obvarujete prvič želodčnih krčev, drugič pa svoja nenasična usta pred krvavo osveto razjarene Nemezis.

Aha, sedaj Vas gotovo že mineva smeh gospod Koš. Bi Vam sploh priporočal več resnosti in previdnosti v postopanju s svojo klientelo!

V vseh teh okoliščinah, dobrih za mene in slabih za Vas, gospod Koš, sem se pa velikodušno odločil, da sem eventuelno pripravljen skleniti z Vami kompromis, tako zvani varnostni pakt, in sicer na temelju pravila, ki velja v

Kranju na mostu: »Vsak pol!«

Ali ste zadovoljni? Doslej sem strdal jaz, zdaj pa še Vi reducirajte nekoliko svojo požrešnost gospod Koš, in se zadovoljite vsaj s polovico mojega papirja, drugače boste lahko mirno tekmovali z debelo Rozo. Vam pa, da Vam za rekorde te vrste ni, zato sem toliko optimist, da pričakujem, da boste nehali smatrati mene za nekako »papir fabrik«.

Danes niso še tisti časi, gospod Koš, ko človek živi od izgube, čeprav ste se morda v svoji dolgoletni praksi, v glavnem navzeli teh principov. To pravilo, gospod Koš, je pogrešeno in ga morate čim prej odrčeti, ker sami veste, da iz praznih žepov še nikoli ni bilo prida. Izjem pa mi ne poznamo!

Ce Vam pa še ni dovolj argumentov, gospod Koš, pa Vas moram še z zadnjimi ostanki svojega prijateljstva opozoriti na dejstvo, ki Vas bo prav gotovo spravilo na realnejšo in solidnejšo pot, namreč, da imam na svoji strani še nebroj sotrpinov in zaveznikov, ki bodo vsi kot en mož stali na moji strani v boju proti tiraniji Vašega iz slame spletenega železa. Te sotrpine, gospod Koš, bom organiziral v mogočno bojno falango zoper nenasičnega parazita na-

Vaši barvasti čevlji bodo kakor novi, ako jih barvate z Brauns,

Vilbra
barvo za usnje!

Tudi aktovke, roččegi, usnjati stoli itd. vse izgleda kakor novo!

Dobiva se v vseh drogerijah ter trgovinah s barvo in usnjem.

Tovarna barv
Viljem Brauns, Celje.

Pač pa je imel daleko lažji posel s poveljevanjem baroka na naših tleh. V tem delu je skrita pia fraus, ki bi znala koga zavesti do napačnega pojmovanja, da gre za slovensko, iz naroda vstalo umetnost. Razložek je namreč zelo subtilen in »Slovenec« polemik sam imenuje reformacijsko književnost slovensko književnost, skrbno pa se čuva, dati protireformacijski baročni umetnosti slovenski atribut. Ravno zavoljo te subtilne razlike je Kidrič lahko dal svojemu delu naslov »Zgodovina slovenskega slovestva« in je mogel v prvem delu posvetiti krasno razpravo slovenski protestantski književnosti, Stele pa se je moral zadovoljiti z naslovom »Oris zgodovine likovne umetnosti pri Slovenih«. Reformacijska književnost je bila slovenska, protireformacijska umetnost pa se je samo udeleževala tudi pri Slovenih, kakor pri drugih narodih.

Kar se tiče Breznikove kritike Kidričevega dela, zagotavljam »Slovenec« polemika, da smo jo čitali pred to debato. Ako bi bil pazno čital naš torkov članek, bi bil videl, da smo nekaj citatov Kidriča vzeli zavoljo enostavnosti kar iz Breznikove kritike, ker opravičeno nismo dvomili v njegovo zanesljivost. Videli pa smo v kritiki, da Breznik nekatere Kidričeve izsledke označuje kot problematične, ne da bi utemeljil njih problematičnost. Čitali smo v njej tudi opazko, da Kidrič »nezn-

stveno sodi o verskih vprašanjih, in smo si mislili, da grešni lajik pač nikoli pravilno ne sodi o teh vzvišenih straneh — seveda po mnenju teologov.

H koncu prehajamo na zaključni odstavek »Slovenec« članka in svobodno zapišemo ponovno, da je bil »Slovenec« nedeljski članek nepismen in rovtarski. Danes pa imamo opraviti z drugim peresom, ki mu ne odrekamo niti erudicije niti dostojnega tona, pač pa nam njegov poučevalni način priča, da imamo posla s piscem, ki navadno govori ex cathedra. Samo ti govore s tako superiornim nezmotljivostjo in tako radi citirajo silno množico avtorjev. Njih nauk pač potrebuje po svoji la bilni prirodi silne podpore z vseh strani...

Pravkar došla velika množina raznih originalnih novih posnetkov ameriških Slovencev na

Columbia ploščah

in druge umetniške novitete

Priporoča se cenj. obč. n-tvu

Edison Bell Penkala

zastopstvo

Iv. Bonač, Ljubljana

Gledališki abonma za abonente izven Ljubljane

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani razpisuje nov abonman, ki je namenjen onim prebivalcem krajev izven Ljubljane, ki imajo avtomobilske zveze. Ta abonma bo imel svoje predstave predvsem ob sobotah zvečer, izmenoma v drami in operi. Od 1. novembra 1929 do konca maja 1930 bo odigranih za ta abonman 30 predstav, in sicer 15 v drami in 15 v operi in opereti. Če bi iz kakršnihkoli tehničnih vzrokov ne mogla biti predstava v soboto, se preloži na četrtek dotičnega tedna.

Repertoar bo obsegal dela, ki so na repertoarju letošnje sezone.

Abonma naj se prijavi pisмено ali ustno gledališki upravi v Ljubljani. Cene abonmanu, ki je plačljiv v šestih mesečnih obrokih (prvi obrok pri podpisu):

Cene za polno vplačani abonma. Cene za uradniški abonma:

Loža v parterju št. 1—6 s 4 sedeži, 6 obrokov po 400 Din; uradniški 6 obrokov po 345 Din.

Loža v parterju v I. redu št. 1—5 s 4 sedeži, 6 obrokov po 500 Din; uradniški 6 obrokov po 390 Din.

Loža v I. redu št. 6—9 s 4 sedeži, 6 obrokov po 588 Din; uradniški 6 obrokov po 475 Din.

Loža v II. redu št. 1—4 s 4 sedeži, 6 obrokov po 250 Din; uradniški 6 obrokov po 200 Din.

Loža v II. redu št. 5—6 s 4 sedeži, 6 obrokov po 288 Din; uradniški 225 Din.

Partnerski sedeži: I. vrste, 6 obrokov po 138 Din; uradniški 6 obrokov po 100 Din.

II.—III. vrste 6 obrokov po 115 Din; uradniški 6 obrokov po 90 Din.

IV. do VI. vrste, 6 obrokov po 110 Din; uradniški 85 Din.

VII.—XI. vrste 6 obrokov 105 Din; uradniški 80 Din.

X. do XI. vrste 6 obrokov 95 Din; uradniški 75 Din.

Balkonski sedeži: I. vrste 6 obrokov po 105 Din; uradniški 6 obrokov po 80 Din.

II. vrste 6 obrokov po 75 Din; uradniški 6 obrokov po 55 Din.

III. vrste 6 obrokov po 62 Din; uradniški po 40 Din.

Galerijski sedeži: I. vrste 6 obrokov po 50 Din; uradniški 6 obrokov po 38 Din.

II. do III. vrste 6 obrokov po 40 Din; uradniški 30 Din.

IV. — V. vrste 6 obrokov po 30 Din; uradniški 6 obrokov po 23 Din.

Diletantje podeželskih gledaliških odrov imajo isti pogoji kakor državni uradniki. Uprava opozarja, da je ta abonma izredno ugoden in omogoča občinstvu izven Ljubljane reden posest gledališča. Cene so znane po običajnih gledaliških cen. Potreben je le še ugoden dogovor s podjetniki avtomobilskih zvez dotičnega kraja.

K vpisu vabi Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani.

Repertoarji

LJUBLJANSKA DRAMA.

Začetek ob 20.

Nedelja, 20.: Velika abeceda. Izven.

Ponedeljek, 21.: Strahovi. D.

Torek, 22.: Zaprt.

Sreda, 23.: Naš gospod župnik. B.

Četrtek, 24.: Zaprt.

Petek, 25.: Faust. E.

LJUBLJANSKA OPERA.

Začetek ob pol 20.

Nedelja, 20. ob 15.: Pri treh mladenkah.

Ljudska predstava. — Ob pol 20.: To-

seca. Ljudska predstava.

Ponedeljek, 21.: Zaprt.

Torek, 22.: Svanda dudak. E.

Sreda, 23.: Car in tesar. Premijera. C.

Četrtek, 24.: Jonny svira. A.

Petek, 25.: Zaprt.

MARIBORSKI REPERTOAR.

Začetek ob 20.

Nedelja, 20.: Zupan Stilmonski. Kuponi.

Ponedeljek, 21.: Zaprt.

Torek, 22.: Morala gospe Dulske. A. Premijera.

Naročajte JAKOPIČEV ZBORNIK

INTERNATIONAL najstarejše specialne tovorne v Ameriki za brzo vožnje omni-buse in tovorne šasije, 4 in 5 cilindrske, 1-4 tonske ter traktorje, kateri vlečejo do 500 centov. Z neverjetno lahkoto prevozijo po najslabših cestah najhujše klanice z največjo obtežitvijo. Vožnja z International vozili je najrentabilnejša in brezkonkurenčna, tudi pri trajnem obratu izredno zanesljiva. Nizki obratni stroški! Interesente vabimo na ogled v zalogi se nahajajočih šasij ter se bomo lahko prepričali na licu mesta o brezkonkurenčni kakovosti, izdelavi, jakosti in dolžini odkrivanja. Reference lastnikov, kateri že dolgo let posedujejo taka vozila, na razpolago! Cene izvanredno nizke, vrhu tega zelo ugodne plačilne olajšave! Stalna zaloga rezervnih delov! Zahtevajte brezplačne ponudbe in popise!

Glavno zastopstvo: O. Žužek, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11.

**INTERNATIONAL
MOTOR TRUCKS**

Gospodarstvo

Neurejenost našega žitnega prometa

V Jugoslaviji je žitna produkcija razmeroma zelo velika in je zato žito kot izvozno blago privatnogospodarsko in narodnogospodarsko odličnega pomena. Naše blago ni slabo, nasprotno, prav dobro je in velike odlike ima, je pa neobeleženo, neenotno spravljeno v promet in je zato vnovčevanje tako slabo, da se žitarstvo slabo izplača.

Temu dejstvu je kriva naša malomarnost in v trgovskem oziru neodpustljiva preprostost. Naš žitni producent povečini žita pred prodajo skoro nič ne očisti, sortira ga pa že celo ne. Oddaja ga trgovcu kakršnega je namlatil. Ni čuda, da dobi potem slabo ceno. Trgovci potem žito, ki ga je kupil, veči ali manj očisti in morda celo sortira, egalizira itd., a od tega dela ima dobiček le on, dočim producent premalo izkupi.

Nikogar pa ni, ki bi naše blago na mednarodnih tržiščih uveljavljal in bi inozemstvo seznanil z njegovimi odličnimi kakovostmi. Naša banaška, slavonska in sremska pšenica n. pr. ima visok odstotek lepiva (kleberja), ki iz nje napravljeno moko prvovrstno usposablja za napravo vsakega, tudi najfinerega peciva, dočim v tem pogledu n. pr. povprečna ameriška mokadalec zaostaja. To odliko bi moral izkoristiti žitni producent in baš ta bi mu morala pridobiti dobrih kupcev in omogočiti rentabilnost žitarstva. Dalje naše žito vsebuje veliko manj vlage kakor pa ono iz severnejših pokrajin in tudi tega dejstva ne izkoristimo. O egalizaciji (izenačenju) blaga že pri producentu zaenkrat še ni govora in slepo se prodaja, dostikrat prav težko blago na podlagi nižje notranje težinske ocene. Hektoliterska teža banaške, sremske ali slavonske pšenice se navadno giblje med 78 in 80 kg in še več, kakršna je pač letina, medtem ko ista znaša v nordijskih državah 76 do 78 kg. Naš producent prodaja svojo pšenico, ki ima hektolitersko težo bodisi 82 kg, 80 ali 78 kg itd., skoraj po enakem ceni. Pa tudi trgovci, ki blago kupujejo od kmetov, v svetovni trgovini vsa ta ugodna dejstva premalo izkoristijo.

Dokler se pri nas ne uvede standardiziranje žita (obeležava kakovosti in garancija za isto) v početku vsaj v glavnih potezih, toliko časa se naše blago v svetovni trgovini ne bo moglo dovolj uveljaviti in vse naše narodno gospodarstvo bo trpelo škodo še naprej. Dokler kmetovalci ne začno svojega žita prodajati potem lastnih (zadržanih) žitnih skladišč, kjer bi se blago očistilo, sortiralo, egaliziralo in prilagodilo standardu, s čimer bi se za producenta izkoristile vse odlike našega blaga in dokler se pridelovalec ne reši iz krepčev prekupevalcev in raznih mednarodnih oderuhov, toliko časa se mu žitarstvo ne more izplačati.

Zaradi pomanjkanja denarja, je naval našega žita na tržišče navadno takoj po žetvi zelo velik, kar je krivo, da ostajajo cene za izvozno blago prenizke in niti ne dosegajo svetovne paritete. Tako je tudi letos. Naše narodno gospodarstvo trpi zaradi neurejene distribucije in neustalosti cen veliko škodo. V zvezi s standardizacijo pa so še druge možnosti, kakor: dobivanje bančnega kredita proti zastavi potrdila o količini in kakovosti skladiščenega žita (nekak lemoard, pri čemer zastavljeno žito ostane v državnih skladiščih, kakor v nekaterih ameriških državah, ali pa v skladiščih pridelovalca samega kakor v nekaterih evropskih narodnih državah). Odnos med dajalcem kratkega kredita (med državo ali privatno banko, zadržanim denarnim zavezanca in d.) in jemalcem kredita, dalje deluščja glede razpolaganja z zastavljenim žitom ter glede obresti, je urediti z zakonom. Od določene splošne povprečne cene se v Evropi dajejo pridelovalci posojila povprečno v višini 60-75 % vrednosti blaga proti nizkim obrestim. Pridelovalec izpolni in podpiše prenosno listino, podpisano od dveh zanesljivih prič (n. pr. župana in načelnika kake kmetijske krajevne organizacije), v kateri je navedena količina in kakovost žita ter kraj, kjer je shranjeno. Ta lista se pri sodišču (takoj) zabeleži in opremi, nakar pridelovalec lahko takoj dobi denar, ko listino izroči posojilodajalcu. Seveda so zastavljene količine ne sme prodati brez pristanka upnika ali event. povračila posojila. Uvedba takega žitnega lombarda je mogoča tudi tam, kjer ni državnih ali zadržanih skladišč, če je le promet z žitom zakonito vsaj kolikorotnik urejen, torej tudi pri nas. Uvedba takega lombarda bi prinesla velike narodnogospodarske koristi, kmata pa bi iztrgala iz rok oderuhov in mu pripomogla do zboljšanja izkupička in rentabilnosti.

Neodpustljivo je puščati to važno produkcijsko in gospodarsko panogo neurejeno, pri čemer kmetovalec igra ulogo izkoriščane in breznočnega.

Čuje se, da se sedaj pač pripravljajo ukrepi, ki naj bi prinesli izboljšanje. Kar pa se tiče možnosti lombardiranja žita, bi

Agrarna banka mogla tu mnogo koristiti, ako se promet z žitom vsaj v najnujnejših smereh uredi.

To bo za naše narodno gospodarstvo vsekakor ugodnejše, sigurnejše in uspešnejše, kakor pa če bi prepustili rešitev precejših vprašanj morebitno snujočemu se kartelu izvoznikov Jugoslavije, Madžarske in Rumunije, za kar baje že te dni pričnejo pogajanja v Beogradu.

— **Olajšave za eskomptiranje poslovnih menic pri Narodni banki.** Kakor znano je Narodna banka pred meseci pričela eskomptirati poslovne menice v zneskih do 50.000 Din, s tremi podpisni gospodarjev in trgovcev, ki nimajo pri Nar. banki rednega kredita. Podružnici v Ljubljani je bil v ta namen določen kredit 5 milijonov Din. Z uvedbo eskomptiranja poslovnih menic je hotela omogočiti širšemu krogu gospodarjev, da se poslužujejo kredita pri Narodni banki proti nizki obrestni meri (6%). V naših trgovskih in industrijskih krogih pa se te ugodnosti skoro nič ne izrabljajo, čeprav postaja pomanjkanje denarnih kreditov vedno občutnejše. Sedaj je Narodna banka eskomptiranje poslovnih menic olajšala. Dovolila je namreč, da sadostajeta na menici samo dva podpisa in da se smejo sprejemati v eskompt tudi poslovne menice, ki niso domicilirane na kraj podružnice, temveč smejo biti domicilirane tudi na kraj, kjer ima Narodna banka za komitenta denarni zavod, potem katerega more menico ob zapadlosti vnovčiti. Glede na to olajšave je pričakovati, da se bodo naši gospodarski krogi vsaj sedaj v obilnejši meri posluževali ugodnosti, katere jim nudi Narodna banka s ceninim eskomptiranjem poslovnih menic. Opozorjamo interese, da je postopek pri eskomptiranju nagel in enostaven. Treba je le na podružnico nasloviti dopis in priložiti menico, ali pa navesti imena podpisnikov ter njihove premoženjsko stanje.

— **Prasnik varčevanja.** Na prvem mednarodnem kongresu hranilnic 1. 1924. je bilo sklenjeno, da se 31. oktober vsako leto posveti propagandi varčevanja. Tudi letos bo na zadnji dan oktobra ves kulturni svet praznoval praznik varčevanja. Pri nas se je doslej propagandi varčevanja posvečalo malo pažnje. Res je sicer, da smo že mnogo uničenih predvojnih vlog nadomestili in da se je tudi med ljudstvom povečal smisel za varčevanje, vendar v tem pogledu še vedno precej zaostajamo za visoko razviti zapadnoevropskimi državami. Zato bi morali temu prazniku tudi pri nas posvetiti več pažnje. Neizpodbitna resnica je, da se kapital da ustvarjati edino le s štednjo, tvorba kapitala pa je poleg organizacije produkcije in trgovine glavni pogoj za gospodarski napredek. V pogledu pospeševanja varčevanja se da mnogo doseči s primerno propagando, to tu med najširšimi sloji našega naroda, kajti tvorba kapitala v narodu je gotovo bolj zdrava in veljašja kapital tvorba kapitala od strani velikih kapitalistov in kapitalističnih družb. Za propagando so zato v prvi vrsti poklicane regulativne hranilnice, združne posojilnice in državne denarne institucije, ki zbiraajo male vloge, zajeti pa bi morala ta propaganda v prvi vrsti našo mladino. Slovenija pa je tudi v veliki meri zainteresirana na tem, da se dvigne smisel za varčevanje v južnih pokrajinah naše države, kjer je še v povojih, kajti gospodarski razvoj Slovenije je v veliki meri odvisen od gospodarskega razvoja vseh ostalih pokrajin naše države.

— **Vodenje registrov o dobavljenih in potrošenih alkoholnih pijačah.** Kakor znano je finančno ministrstvo po dolgotrajnem prizadevanju organizaciji gostinstarstva odredilo, da se imajo voditi od strani točilcev pijač registri o nabavljenih in potrošenih količinah le v krajih, ki imajo več kakor 2000 prebivalcev, vendar pa so tudi ti točilci podvrženi kontroli. Zato pa se je z novim trošarinskim pravilnikom naložilo ostalim točilcem novo breme s tem, da se je obveznost vodenja registra, ki je doslej veljala samo za žganje, razširila tudi na vino in pivo. Tako razširjena kontrola pa je nepotrebna, kajti pivo se trošarini v pivovarnah in je produkcija pod strogo kontrolo, promet z vinom pa je pod tako strogo kontrolo, da so manipulacije izključene. Finančna kontrola je točno obveščena, kdaj dobi gostilničar pošiljatev vina in je nemogoče kaj utajiti. Glede žganja pa je register za kontrolne namene vse dotlej brez pravega pomena, dokler obstoja na deželi trošarina prosta žganjakuha. Ker je finančna direkcija izdala 17. pret. meseca vsem finančnim kontrolnim postajam odredbo, v kateri opozarja, da je vodenje registrov razširjeno tudi na vino in pivo in da se ima s tem vodenjem pričeti najkasneje 15. t. m., je Zveza gostilničarskih združenj v Ljubljani koncem septembra poslala finančnemu ministru prošnjo, v kateri opozarja na vse okoliščine, ki govorijo proti razširjenju dolžnosti vodenja registrov in na okoliščine, da za take registre še ni nikakih tiskovin ter prosi, da se odredba glede

vodenja registra za vino in pivo razveljavi.

— **Letošnja vinska letina.** Kakovost letošnjega mošta je letos v vseh vinorodnih krajih naše države znatno boljša kakor lani, dočim letošnja letina po količini precej zaostaja za lanskim, ki tudi ni bila preveč obilna. V Sloveniji bomo letos imeli za 20 do 40 % manj pridelka, medtem ko letošnji mošt vseboval 18-22 stopinj sladkorja in še več. Trgatev v Banatu je pokazala glede količine slabe rezultate ter bo letos povprečno za 60 % manj pridelka kakor lani. Tudi v Sremu bo letošnja letina za 20 do 50 % slabša, edino Dalmacija bo po količini dosegala lanske pridelke. Sladkornost letošnjega mošta znaša v Banatu in Sremu 17-18 stopinj, v Dalmaciji pa celo 20-24 stopinj. Slaba letina je posledica zadnje ostre zime, ki je na trih povzročila precej škode.

— **Nazadovanje španske valute** navzile ogromnim zlatim rezervam. Zadnji padec španske peze je gotovo nov dokaz, da ogromni zlati zalogi novčanih banke nimajo za stabilnost valute nikakega pomena, če so ti zlati zakladi hermetično zaprti in za vzdrževanje stabilnosti valute nedostopni. Španska narodna banka si je vedno svojo sredstvo s povečanjem obkoka bankovcev nagradila mnogo zlatu in znaša njen zlati sklad danes 2560 milijonov zlatih petet (zlatih frankov) to je petkrat toliko kakor pred vojno. Poleg tega pa ima banka še za preko 700 milijonov petet srebra in znaša zlato in srebrno kritje obkoka bankovcev preko 60 odstotkov. Ker pa tega zlata ni mogoče mobilizirati in ga novčaniška banka ne more in noče uporabljati za izravnavanje povpraševanja in ponudbe deviz, je za vzdrževanje stabilnosti valute brezpredmetno. Leto 1927. se je pezeza približala že za 60 st. predvojni pariteti, toda kmalu je zopet začela padati, tečaj deviz pa so se zlasti zadnje dni močno dvignili in danes notira deviza na London že 32.75 peze, dočim je bil 1. 1927 dosežen že tečaj 26.85. Ker pa je zlato, s katerim bi banka lahko vzdrževala stabilnost pravi tako, kakor to dela naša Narodna banka, takorekoč pod zaporo, je pezeza izročena na milost in nemilost spekulacij. Ta nestabilnost španske valute je tudi za naše gospodarske kroge, ki se glede na sklenjen trg, pogosto pripravljajo na živahen promet s Španijo, prav neprijetna.

— **Družbe z omejeno zavzeto bodo dopuščene tudi na Madžarskem.** Madžarska zakonodaja doslej ni poznala družb z omejeno zavzeto in šele nov načrt zakona o družbah uvaja sedaj tudi to obliko družb, in sicer po nemškem in avstrijskem vzorcu. Potreba po vrstbi družb z o. z. na Madžarskem doslej ni bila tako prečeta, kar daje sedanj zakon o delniških družbah možnost za ustanovitve malih in manjših delniških družb. Novi zakonski načrt pa ne dopušča več takih majhnostnih delniških družb in predpisuje tudi, da mora glavna družba z o. z. zadržati najmanj 10.000 pengov (okrog 100.000 Din), delež vsakega družbenika pa najmanj 1000 pengov (10.000 Din). 30 odstotkov kapitala, najmanj pa 10.000 pengov mora biti vplačanih v gotovini. Tudi pri o. z. bi bilo potrebno, da se določijo stabilizirani denarni vrednosti odgovarjajoči nov minimum glavne družbe za take družbe, kajti ustanavljanje družb z omejeno zavzeto z glavnici, ki se gibljejo med 5000-10.000 Din se vedno bolj množi, kar gotovo ni zdrav pojav.

— **Naprava nove postavljalnice na postaji Rakek.** Direkcija državnih železnic, gradbeni oddelek v Ljubljani sprejema do 25. t. m. ponudbe glede oddaje del za napravo nove postavljalnice na postaji Rakek. (Pogoj so na vpogled pri istem oddelku.)

— **Vprašanje kmetijskih zbornic.** Za 27. t. m. je sklican v Subotico prvi kmetijski kongres Vojvodine, odnosno dunavske banovine. Na kongresu se bo razpravljalo o vseh aktualnih kmetijskih problemih, težiščih razprav pa bo posvečeno vprašanju osnovanja hmeljskih zbornic po banovinah. Odbor je pozval na kongres tudi kmetijskega ministra dr. Frangeša, ki je obljubil, da bo po možnosti osebno prisostvoval kongresu.

— **Dobave.** Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 24. t. m. ponudbe glede dobave 1300 kg železje, 100 komadov ključev, 5 komadov krampov in 50 komadov etrgulj, glede dobave 200 omotov krovne lepence, 16 komadov zobatih kolev; do 31. t. m. pa glede dobave 220 plošč železne pločevine. Direkcija državnega rudnika Banjaluka sprejema do 25. t. m. ponudbe glede dobave 100 komadov rudarskih motik; do 2. novembra pa glede dobave steklenic za kisik. Direkcija državnega rudnika Zabukovca pri Celju sprejema do 29. t. m. ponudbe glede dobave prodnega peka in 85 m³ bukovih ali hrastovih parketov; do 31. t. m. pa glede dobave 80 komadov ležišč za vozčke Komanda pomorsko-vazduhoplovne šole v Divuljah sprejema do 30. t. m. ponudbe glede dobave pohištva za učilnice, spalnice itd. (klepi, stoli, omar, mize, slike N. J. Vel. kralja, obešalniki za obleke, usnjeni divan in fotelji, pisalna miza, košare za papir), glede dobave 1 pisalne stroja znamke Adler; ter glede dobave jedilnega orodja. Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 4. novembra ponudbe glede dobave 400 kg enažilne volne. (Predmetni oglasi so na vpogled v Zbornici za TOI.)

— **Dobave.** Gradbeni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 25. t. m. ponudbe glede dobave pušice za razpočetnik, veder, škropilnic, vrčev, signalnih loparjev, francoskih ključev, spajal in žag ter glede dobave signalnih zastavice. (Predmetni pogoj so na vpogled pri istem oddelku.) Vršile se bodo naslednje otertalne licitacije: 8. novembra pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 6800 komadov hrastovih pragov; 9. novembra pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave 400 kg azbestnega papirja, 1750 kg klingerit - papirja in 600 kg kaučukastih plošč; 9. novembra pri upravi državnih monopolov, ekonomski oddelek v Beogradu glede dobave 1157 komadov križnih nožev in 120 komadov avtomobilskih gum. (Predmetni oglasi so na vpogled v Zbornici za TOI.) Dne 9. novembra se bo vršila pri direkciji državnih železnic v Ljubljani, gradbeni oddelek, otertalna licitacija glede dobave 8968 komadov hrastovih pragov, 2561 m³ tolenega gramoz in

280 m³ peska. (Pogoj so na vpogled pri depozitni blagajni te direkcije.)

Položaj na naših borzih

Ljubljana, 19. oktobra.

Na ljubljanski borzi devizni promet tudi pretekli teden ni bil znanen. Znašal je 16.7 milijona Din napram 14.4, 18.6, 19.9 in 24.3 milijona Din v zadnjih štirih tednih. Čvrsta tendenca dinarja traja dalje, ker se je švicarski frank, s katerim je naš dinar ozko povezan, ponovno okrepil. Deviza na New York je tekom tedna dalje popustila od 56.59 na 56.545, deviza na Dunaj od 7.9753 na 7.9644 in deviza na Prago od 168 na 167.73.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je, kakor znano, vojna škoda dosegla koncem zadnjega tedna zelo visoke tečaje (420 do 424), tekom tedna pa je zopet nekoliko popustila na 415 — 417. V ostalih državnih papirjih je bilo tudi nekaj prometa po skoro nespremenjenih tečajih.

Tržišče zasebnih vrednot je bilo tekom tedna bolj zanemarljivo, le včeraj je bilo opaziti nekaj več živahnosti. Med bančnimi vrednotami je zelo čvrsta Praštendona, ki se je okrepila od 870 na 880. Tudi za Narodno banko je zopet nekaj več zanimanja in so bili zaključki po 8250. Med industrijskimi papirji ni zabeležiti važnejših sprememb. Drava je zadnje dni popustila na 350, zaključki so bili tudi v Sečesani po 410 — 415, v Ljevaonici po 215 in v Oceani po 197.5. Trboveljska pa se je včeraj okrepila na 475 zaklj.

Devise in valute.

Ljubljana. (Prosti promet.) Berlin 13.5275, Budimpešta 9.893, Curih 1095.9, Dunaj 7.9644, London 275.93, New York 56.545, Pariz 222.69, Praga 167.73, Trst 296.60.

Curih. Zagreb 9.128, London 25.18, New York 516.70, Pariz 30.3275, Milan 27.0575, Berlin 123.43, Dunaj 72.60, Praga 15.29, Bukarešta 8.07625, Budimpešta 90.20, Sofija 3.735, Varšava 57.97.

Žitni trg

Ljubljana, 19. oktobra.

Na svetovnem žitnem trgu je bila pretekli teden tendenca zelo neenotna. Na ameriških tržiščih je bilo v ponedeljek razpoloženje še prilično čvrsto ter je decembarska pšenica notirala 134¹/₂, potem pa je zopet pričela popuščati in je včeraj notirala le še 129¹/₂ centa. Tudi na kontinentalnih tržiščih je bila še v ponedeljek živahna kupnja, ki je tekom tedna popustila ter so cene zopet nekoliko nazadovale. Te fluktuacije na naše tržišče niso mnogo vplivale, vendar so cene tudi pri nas ob slabem prometu za malenkost popustile.

— **Tekom tedna se je nekaj pšenice trgovalo za izvoz v Bolgarijo in Grčijo.** Kupijski promet pa zadržuje okolnost, da je vodno stanje Dunava zelo nizko, kar ovira pro-

Česke kronske insignije

G. Ciril Merhaut, ministerjalni svetnik v ministrstvu prosveče v Pragi, je napisal za »Jutro« tale članek:

Veliki slavnostni dnevi v Pragi so minili. Te svečanosti so bile posvečene proslavi tisočletnice smrti češkega patrona sv. Vavclava. Spremenile so se v velike narodne manifestacije, ki so posebno jasno pokazale, kaj je bil sv. Vavclav češkemu narodu v preteklosti, v njegovih srečnih in žalostnih časih. Češkoslovaško ljudstvo je doživelo pri teh svečanostih nekaj posebno krasnih trenutkov samo zato, ker so bile baš tiste dni javno razstavljene kronske dragocenosti, na katere je češko ljudstvo od 14. stoletja zrlo kakor na simbole svoje neodvisnosti. Zato se neodvisne češke države je bila svatovavclavska krona pravni subjekt, ki je pomenil več kakor vladar sam, več kakor državni zbor, sploh je bila krona v očeh češkega naroda največja svetinja. Češko ljudstvo je imelo vedno svatovavclavsko krono in ostale kronske dragocenosti v velikih časteh in to spoštovanju se je spremenilo v oboževanje, ko je češki narod po bitki na Bell Gori izgubil svojo samostalnost. Pri vsakem kronanju se je kralj moral s prisego obvezati, da se ne bo dotaknil neodvisnosti češke države in da ne bo pripustil, da bi se ta država kakorkoli oslabilila. Ob tej prisegi, po kateri so nato dali kralju krono na glavo, je bil češki narod globoko prepričan, da je dobil v kronanju jamstvo državne neodvisnosti. Ko je bila samostalnost češke države omejena z novim deželnim statutom iz leta 1627, z odpravo češke dvorne pisarne leta 1749, in z ostalimi terezijanskimi reformami, je smatral češki narod akti kronanja kot predhodnik, kot jamstvo bodoče neodvisnosti, prepričan, da se s tem aktom manifestira zveza z omg prošlostjo, ko je bila češka država še samostojna. Ako to uvažujemo, lahko razumemo, zakaj so kraljevske insignije, ki so bile stalno skrbno shranjene v posebnih, nalašč za to prirejanih sobi nad svatovavclavsko kapelo v katedrali Sv. Vida, sedaj, ko so bile javno razstavljene, oblegale nepregledne množice českega ljudstva, ki je korakalo mimo njih v nemem spoštovanju in s solznimi očmi.

— **Glavna znamenja.** Glavna znamenja so bila znamenja, ki so bila v najvišji etaji namerjena svetovavclavska krona, ki spominja na najslavnostno dobo češke zgodovine, na dobo kralja Karla IV. Ko se Karol IV. ni zasedel češki prestol in je bil še obmejni grof noravski, je dal leta 1346. izkrovniti to krono. Ime mojstra, ki je krono napravil, ni znano. Ko je Karol IV. kot mladenič bival v Franciji, je videl krono Sv. Ljudevita in ta krono je napravila nanj tako silen utis, da so bili motivi francoske krone prevzeti tudi v češko krono. Je to štiridelni diadem, ki prehaja v sredi vsakega dela v krasno lilijo. Ti štiri deli so zvezani med sabo s šamirami in zgoraj

met z večjimi šlepi. Zlasti je težaven promet s kanali.

Producenti pri nas ne silijo več toliko s blagom, ker so si z doedanjimi prodajami preskrbeli že ona denarna sredstva, ki so jih potrebovali za najnujnejša plačila. Sedaj pa so postali bolj rezervirani, ker pričakujejo, da se bodo cene v doglednem času dvignile.

Baški mlinci so trenutno v fini moki razprodani in poujajo le temnejše krušne moke. Zato se je cena moki 50c zadnje dni navzile nekoliko nižjim žitnim cenam okrepila za 5 do 10 par pri kg.

Na ljubljanski borzi so cene ostale v glavnem nespremenjene. Baška pšenica, 79 kg, notira fco slov. postaja, plačljiva v 30 dneh 242.5 — 245 Din, sremska, 77 kg, pa 235 do 237.5 Din. Moka 50c stane še nespremenjeno, fco Ljubljana 355 — 365 Din za 100 kg.

+ **Chicago (19. t. m.)** Pri slabi tendenci je danes decembarska pšenica popustila na 127¹/₂ centa (včeraj 129¹/₂).

+ **Novosadska blagovna borza (19. t. m.)** Tendence nespremenjene. Promet: 14 vagonov pšenice, 36 vagonov koruze, 6 vagonov moke in 1 vagon otrobov. — Pšenica: baška, 77 kg 190—192.5; 78 kg 192.5—195; banaška 187.5 — 192.5. Jčemen: baški 125 — 127.50. Oves: baški in sremski 145 — 150. Koruza: baška v storžih 70 — 75; baška in sremska nova 107.50 do 112.5; za december - januar 127.5 — 132.5; za marec, ladja Dunav 145 — 150, umetno sušena za oktober Dunav 147.5 — 155. — Moka: 50c 295 — 305; 52c 270 — 280; 54c 245 — 255; 56c 210 — 220; 57c 175 — 185. Otrobi: baški in banaški 105 — 110.

Les

+ **Lesni trg.** Situacija na lesnem trgu se od zadnjega tedna ni bistveno spremenila. Do pričakovanega oživilja izvozne sezone ni prišlo, ne samo na našem temveč tudi na svetovnem trgu. Povpraševanja so sicer stalna in tudi ponudb je precej, vendar ne pride do večjih zaključkov. Živahnost je opaziti, kakor že nekaj časa, le v kupitji z drvmi. Zanimanje za drva pa se bo gotovo še povečalo, čim pritisne mraz. Drva se izvažajo ne samo v Italijo, temveč tudi v Avstrijo in Vojvodino. Zanimanje je tudi za brozjavne drogove za Italijo, Francijo in prekomorske kraje. V tesnem blagu je kupnja slaba. V Grčijo ne gre več to blago, Italija pa kupuje le za izpopolnitev zalog. V bukovini situacija še ni jama, kar se ni znano kdaj bo stopila v veljavo trgovinska pogodba s Španijo, ki je zlasti za bukovino velike važnosti, kajti Španija bi bila najboljša odjemalka naše bukovine. V jelovini pa je kupnja dalje medla. Povpraševanje je trenutno za madijerje.

— **Glavna znamenja.** Glavna znamenja so bila znamenja, ki so bila v najvišji etaji namerjena svetovavclavska krona, ki spominja na najslavnostno dobo češke zgodovine, na dobo kralja Karla IV. Ko se Karol IV. ni zasedel češki prestol in je bil še obmejni grof noravski, je dal leta 1346. izkrovniti to krono. Ime mojstra, ki je krono napravil, ni znano. Ko je Karol IV. kot mladenič bival v Franciji, je videl krono Sv. Ljudevita in ta krono je napravila nanj tako silen utis, da so bili motivi francoske krone prevzeti tudi v češko krono. Je to štiridelni diadem, ki prehaja v sredi vsakega dela v krasno lilijo. Ti štiri deli so zvezani med sabo s šamirami in zgoraj

met z večjimi šlepi. Zlasti je težaven promet s kanali.

Producenti pri nas ne silijo več toliko s blagom, ker so si z doedanjimi prodajami preskrbeli že ona denarna sredstva, ki so jih potrebovali za najnujnejša plačila. Sedaj pa so postali bolj rezervirani, ker pričakujejo, da se bodo cene v doglednem času dvignile.

Baški mlinci so trenutno v fini moki razprodani in poujajo le temnejše krušne moke. Zato se je cena moki 50c zadnje dni navzile nekoliko nižjim žitnim cenam okrepila za 5 do 10 par pri kg.

Na ljubljanski borzi so cene ostale v glavnem nespremenjene. Baška pšenica, 79 kg, notira fco slov. postaja, plačljiva v 30 dneh 242.5 — 245 Din, sremska, 77 kg, pa 235 do 237.5 Din. Moka 50c stane še nespremenjeno, fco Ljubljana 355 — 365 Din za 100 kg.

+ **Chicago (19. t. m.)** Pri slabi tendenci je danes decembarska pšenica popustila na 127¹/₂ centa (včeraj 129¹/₂).

VREMENSKO POROČILO

Meteorološki zavod v Ljubljani, 19. oktobra 1929.

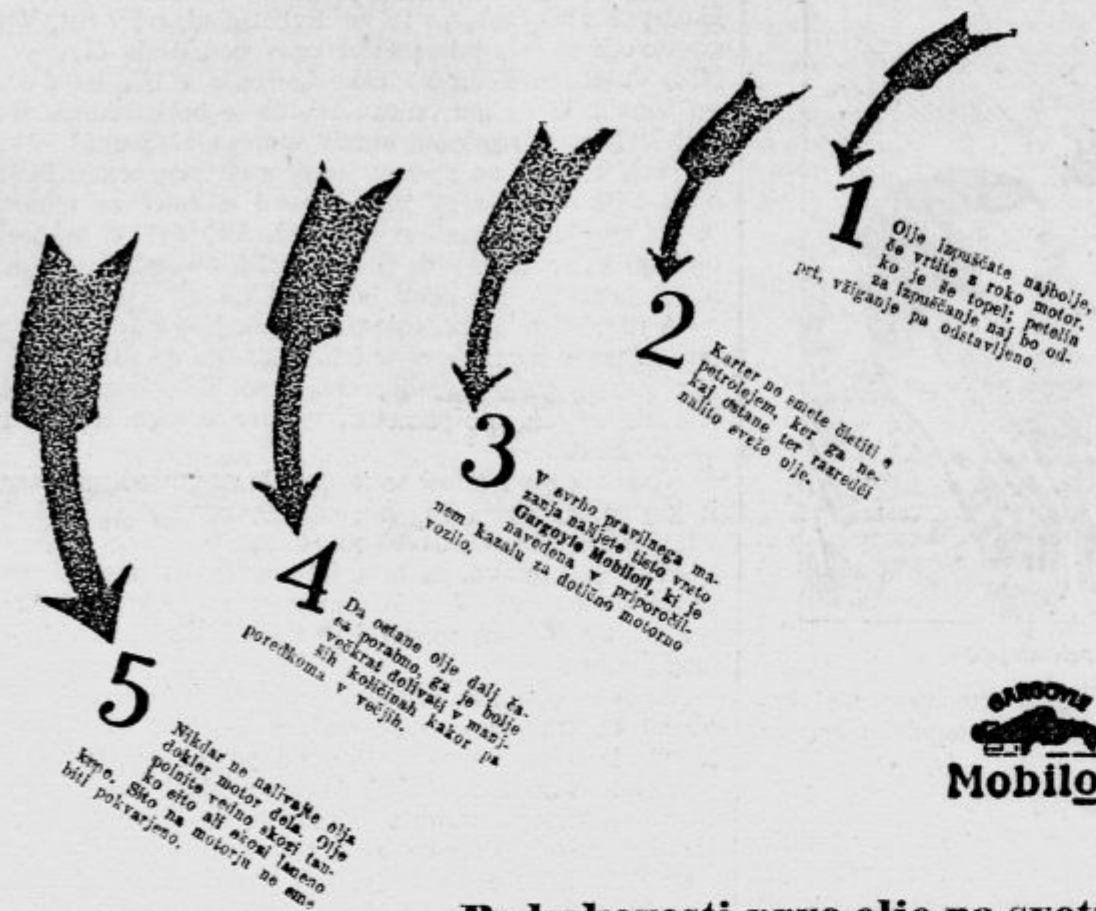
Višina barometra 808.8 m

Kraj	Cas	Barom.	Temper.	Rel. vlaž.	Smer vetra	Oblačn.	Padavine
Opazovanja					in brzina v m. in sek.	0-10	
Ljubljana	758.4	11	89	SE 2	8		
Maribor	754.4	14	75	SE 5	9		
Zagreb	759.1	14	85	SE 2	7		
Beograd	761.2	5	60	SE 10	6		
Sarajevo							
Dubrovnik							
Skopje	7. 766.5	6	99	mimo	10	megla	
Split	761.2	17	70	SE 14	8		

Najvišja temperatura v Ljubljani 13.4 C, najnižja 10.0 C. Sonce vzhaja ob 6.22, zahaja ob 17.7, luna vzhaja ob 18.31, zahaja ob 10.7. Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Oblačno in dež; milo vreme.

5 nasvetov za pravilno izmenjavo olja

Po kakovosti prvo olje na svetu

Mobiloil

VACUUM OIL COMPANY D. D.

Kamnoseška industrija

Ustanovljena leta 1860

Alojzij Vodnik

LJUBLJANA, poleg glavnega kolodvora

!!! Novost !!!

Marmornate svetiljke za grobove -- neprekosljive

Cerkvena umetna dela: altariji, prižnice, obhajilne mize itd. Marmornate plošče za mobilje, elektromonterje, strojarje, trgovske pulte, mesnice, kopalnice, stopnišča in veže v vseh barvah. Nagrobni spomeniki, mavzoleji, rodbinske grobnice, kapele, marmornati kamini za salone in elegantna stanovanja.

Trajne kodre (Dauerwellen)
kakor tudi **vodno ondulacijo** (Wasserwellen)
z najmodernejšimi aparati, popolnoma neškodljiv
in trajno dobite pri
JELKO VAJT, damski salon, KRANJ.

Želod suhe gobe kupuje po najvišjih cenah
V. H. Rohrmann, Ljubljana,
Sv. Petra nasip 27

Cesalniki za kodre. Din 35-

Olje za kodre. Din 15-

Novost! Pošilja se franco kot priporočena pošiljka, proti predplačilu po nakaznici ali priporočenemu pismu. Zaloga:

J. Kos - Celje
Savinjsko nabrežje št. 7
12587

Revmatizem.

Izjava zahvalnosti.

Velečnemu gospodu
dr. R. Rahlejevu, Beograd, Sarajevska 70.

Čast mi je prositi Vas, da bi mi poslali Vaše — izmed vseh do danes preizkušenih — najboljšo zdravilo zoper revmatizem. Vaša sposobnost in trud se širi na vse strani, ker so v našem mestu trije težko trpeli na revmatizmu, a z Vašo pomočjo vidimo danes vse tri popolnoma zdrave. Zato Vas prosim, da bi mi takoj odposlali to močno zdravilo, ker trpi moja družina težko na revmatizmu.

Vdano se Vam zahvaljuje

Niko Črnčević.

Vir Pazar (Črna gora).

Zdravilo Radio-Balsamika izdeluje, prodaja in razpošilja proti naplačilu Laboratorij Radio - Balsamika dr. I. Rahlejeva, Beograd, Sarajevska 70.

Zdravilo se dobi tudi v vseh lekarnah in drogerijah

**KDOR OGLAŠUJE,
TA NAPREDUJE!**

Geodetska in grad-bena akademija

profesor Andonović, Beograd, Brankova 23,

Telefon 16-36.

sprejema geodete, geometre (zemljemere, davkarje), stavbenike (podjetnike) in tehnične risarje. Pouk traja dve in eno šolsko leto. Šolnina 3300 dinarjev prvi, in 3000 Din drugi semester. Zimske šolske leto prične 1. novembra, a letno 1. junija. Izpiti prične 21. oktobra. Vpisovanje odprto. Vsa pripravišila in dopolnilni kurzi odprti. Vsa pojasnila kakor tudi brezplačno uredbo daje Direkcija, Beograd, Brankova ulica 23 — telefon 16-36. 12487

OBLEKE domačega izdelka

za moške in dečke priporoča cenj. odjemalцем po najnižjih cenah
IVAN SAX, konfekcijska trgovina,
Ljubljana, Mestni trg št. 14.

Za blagovni oddelek
večje tekstilne
detajlne tvrdke iščemo
vodjo,
ki ima strokovno znanje.

Ponudbe pod
„Za — 21144“
na Publicitas d. d.
Zagreb, Gunduličeva ul. 11.

Velour sukno
in pliš
za damske plašče, velika
izbira, niske cene
R. Miklauc (Priškovci)
Ljubljana, Ljubičeva
ulica, Mednarodna ulica
Pred Škofijo

Sufno-doubl
kamgarn
za moške obleke, velika
izbira — nizke cene
R. Miklauc
Ljubljana, Ljubičeva
ulica, Mednarodna ulica
Pred Škofijo

Kupim stalno
**kostanjev
taninski les**

smrekove skorje cele in drobljene,
rabljene sode od stroj. in jedil. olja, po
najugodnejših cenah, takojšnje plačilo.
Franc Oset, Sv. Peter v Sav. dol.

Oglas.

Komanda 8. žandarmerijskega puka v
Ljubljani želi nabaviti sledeči pisarni-
ški material:

160.000 pol konceptnega papirja;
12.000 pol belega pisarniškega papirja;
17.000 pol papirja za pisalni stroj;
12.000 pol papirja za koverte;
1.500 pol karbon papirja;
400 pol hektograf karbon papirja;
2.000 pol pivnika;
5500 pol belega papirja (vel. format);
150 klopčičev trobarvne vrvice za šivanje spisov;
28 klopčičev debelega motvoza (špaget);

28 klopčičev tankega motvoza;
37 skatlic raznih peres;
145 skatelj pečatnega voska;
22 šapirograf rol;
42 kg gumiarabicum in
25 trakov za pisalni stroj.

Materijal mora biti kvalitetno dober
in uporabljen za svojo svrhu.

Pozivajo se vsi oni, kateri žele ma-
terijal dobaviti, da predložijo s 5 dinar-
jev kolokovane pismene ponudbe blagaj-
niku tega puka najdalje do 29. oktobra
1929, do 11. ure popoldne.

Dobava se bo odstopila po odobre-
nju Komande žandarmerije v Beogradu
onemu, kateri ponudi najsolidnejšo ce-
no. Po odobrenju in obvestitvi dobavi-
telja, se mora material v roku od 30 dni
izročiti komisiji, katera bo za to odre-
jena v štabu puka.

8. žandarmerijski puk E. broj 11.950.

RADIO

na odplačilo!

3 ELEKTRONSKI APARAT. sprejema vso Evro-
po v zvočniku z najfinišimi elektronkami (Fil-
lips ali Bartum). 1 akumulator Varta 8 Amp., 1
anodna baterija 90 voltov, komplet antenski in
zemeljski material in 1 posebno fin zvočnik s
krasno svileni sliko pri naplačilu Din 300.—, še
12 obrokov po Din 180.— mesečno, pri točnem
odplačevanju brez obresti ali drugih stroškov.

4 ELEKTRONSKI APARAT z 4. vse priklime,
kakor zgoraj pri naplačilu Din 300.— še 12 me-
sečnih obrokov po Din 225.—.

Za dobro delovanje jamčim.

V zalogi vse vrste radio-aparatur po najnižjih
dnevni cenah, aparati za priključevanje na omrež-
je brez baterij, veličanska zaloga sestavnih de-
lov, veliki aparati za restavracije in kino-pod-
jetja, ki nadomestujejo največjo godbo in kjer se
lahko poleg radia uporabljalo tudi gramofonske
plošče.

RADIO FRANC BAR

Ljubljana, Mestni trg 5, tel. 2407

Za Miklavža in Božič naročite že sedaj, posta-
vim Vam pa aparat na željo tudi pozneje.

American Heating

Telefon 2580

je najpopolnejša trajno goreča peč sedanosti. Največji
prihranek na kurivu, nepretrgani ogenj skozi celo zimo.

Iščemo povsod Zastopstvo: „TEHNA“ družba
sposobne zastopnike! 109-8 Ljubljana, Mestni trg 25.

Dvokolesa najboljših svetovnih
znamk v veliki izbiri, zelo poceni
Najnovejši modeli otroških vozičkov
od preprostega do najfinišnega, in
igračni vozički v zalogi. Več znamk
bivalnih strojev najnovejših modelov, deli in pnevm-
tika. Ceniki franco. Prodaja na obroke.
„TRIBUNA“ F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov,
Ljubljana, Karlovaška cesta 4.

Kajenje je strup!

Vsako se more igrati odvaditi zdravju škodujočega kajenja z
našimi „EX“ etableti. Tekom 14 dni preneha kaditi tudi najstraš-
nejši kadlec, če je uporabil „EX“ tablete trikrat na dan. So abso-
lutno neškodljive. 1 omot 30 Din in poštnina. Popolna kura 5 omotov
145 Din. franco. Razpošiljamo po povzetju.

Aurora“ sekt. 16. Novi Sad, Željezniška 38.

Lovske puške

floberte, brovning pi-
štole, pištole za stra-
šenje psov, lovske in ribiške potrebščine ima vedno v zalogi:
F. K. KAISER, puškar, Ljubljana
Kongresni trg št. 9.

Dražbeni oklic.

V konkurznem postopanju tvrdke Maks Durjava & Co., Ma-
ribor se vrši dne 8. novembra 1929, popoldne ob pol 12. uri
pri okrajnem sodišču v Mariboru, v sobi št. 27, dražba vino-
gradskega posestva vl. št. 24 o. o. Celestrina.

Vinogradsko posestvo leži blizu Maribora — občina Sv. Pe-
ter, tik ob novo urejeni okrajni cesti. 10 minut oddaljeno od
šole in cerkve Sv. Peter. Posestvo ima južno, lepo in ugod-
no lego.

Gospodski hiša št. 4 je zidana, z opeko krita in lepo in udob-
no opremljena.

Viničarja je tudi z opeko krita in ima obokan hlev. Vино-
grad je deloma nasajen.

Izklicna cena za posestvo z bogato pritliklo in premični-
nami vred (krava, sodi, sadni mlin, gospodarsko orodje in
drugi fundus instruktus itd.) znaša skupaj 136.419.80 Din. Pod
to ceno se ne prodaja.

Natančnejša pojasnila daje podpisani konkurzni upravitelj.

Dr. Oton Blanke, odvetnik v Mariboru
kot konkurzni upravitelj.

ZAHVALA.

Za številne pismene in ustn. izraze iskrenega sočutja ob
trdki izgubi našega predragega očeta, gospoda

PETRA LUKAS-A

se tem potom najprisičneje zahvaljujemo.

Zahvaljujemo se tudi vsem darovalcem krasnega cvetja in
vencev ter vsem onim ki so našega blagega pokojnika v tako
častnem številu spremili na njegovi zadnji poti.

V LJUBLJANI, dne 19. oktobra 1929.

12593

Žalujoči ostali.

Razsvetli-bolje!

Dobra svetloba varuje oči.

Vporablja
notranje matirane žarnice

OSRAM

Povprašaj elektro-strokovnjaka.

Donald Keyhoe:

„Gusar v oblakih“

Letalski roman

Spričo nesreče, ki je trla starega Randa, je bila smrt ubogega Lawsona kakor izbrisana, razen za tistih nekaj ljudi, ki so ga bliže poznali. Kakor vojniki v bitki so letalci izprva požalovali za mrtvim tovarišem, nato pa so ga skoro mahoma pozabili.

Aretacija samega Randa pa je bila nekaj, česar ni bilo moči tako prezreti. Ne le, da so bile njih usode spojene z njegovo, ampak obtožba, izrečena zoper njega, je zanje pomenila toliko, kakor da je bila naperjena zoper zračno poštno službo vobče.

In tako se je zgodilo, da so, ko je Carmichael sklical v letalsko barako zbor, vsi v žarkem ogorčenju prihiteli na sestanek.

Dick je bil v teku dne že dvakrat telefoniral k Randovim. A Mary še vedno ni bilo moči najti. Strašno se mu je že tožilo po njej in misel na to, koliko mora trpeti, mu je neznosno težila dušo.

Z drugimi vred je tudi on krenil v barako. Mehaniki so se strnili v gručo, nekaj letalcev je sklenilo ob steni in temni obraz progovnega načelnika Pereza je zrl skozi okno. Ko je vstopil Carmichael, je nastala splošna tišina.

Njegov govor je bil kratek, toda noben govornik se ni bil imel bolj pazljivih poslušalcev.

Označil je Randovo aretacijo kot krivično in žaljivo za vse. Nato je pozval vsakogar posebej, naj vestno opravlja svoje delo, češ da s tem najbolje služi možu, ki ga vsi ljubijo.

Ko je končal, ni bilo nikakšnega vzklikanja, a ježno, trdo molčanje poslušalcev je govorilo glasneje od besed. In način, kako so se ljudje lotili svojih poslov, je vidno dokazoval, da jim je šel kapetanov govor do živega.

Dick je po zborovanju četrtič poklical Mary Randovo. Vrataja brezčutni glas mu je iznova povedal, da je ni doma. Mladji letalec ni mogel verjeti, da bi bilo res tako. Ponovil je svoje ime — uspeh ni bil zato nič večji. Tedaj ga je pograbilo, da bi sam stopil do nje. Slutnja mu je neprestano ponavljala, da mora biti v hiši.

Jutri je bil na vrsti za službeni polet. Zato je moral govoriti z Mary danes, če je bilo kolikaj mogoče.

Ko je dospel do Randove hiše, je opazil, kako se je vsak, kdor je šel mimo, za nekaj trenutkov ustavil pred njo in strmel v okna, preden je šel dalje. Z neprikrito radovednostjo so zijali vanj, ko je stopil skozi vrtna vrata.

Dolgo je trajalo, preden je njegovo zvonjenje zaleгло. Vrata ga je resnobno vprašal, kako mu je ime, in mu nato velel, naj počaka. S tesnobo v srcu je stal pred vrati. Kaj ji je hotel reči, kaj storiti? Zadržati si svoje sočutje? Saj je že vedela, da čuti z njo. Ničesar ni imel, da bi ji predložil, nikakega načrta, nikakega novega čustva razen gneva na usodo, ki je bila povzročila to katastrofo.

Ni se zavedal, kako dolgo je stal. A zdajci je vzdignil oči in zagledal pred seboj — ne sluge, ampak samo Mary. Mary, vso izpremenjeno. Njene oči so bile rdeče od solz, njeni temni, mehki

lasje nerazčesani, obraz ves obupan in nesrečen. Ko je uprla pogled v Dicka, se mu je zazdelo, da ni več čisto pri zavesti. In njen glas skoro ni bil več njen glas, ko je histerično viknila:

»Nič več vas ne maram videti! Ali ne razumete? To je vzrok, da ves dan misim hotela priti k telefonu. Zaradi vas se je vse to zgodilo! Zaradi vas, ki ste prinesli pištolo nazaj! Sovražim vas za gorje, ki ste nam ga prizadejali!«

»Sovražim vas za gorje, ki ste nam ga prizadejali!«

Vrata so se mahoma zaprla. Dick je nekaj trenutkov stal kakor vkopan, nato je odšel po stezi. Čutil je, da je izgubil edino na svetu, česar je kdaj potreboval...

13. poglavje

Dick je bil drugo jutro na vrsti, da poleti. Zdej se mu ni zdelo službeno letanje nič več tuje in polno negotovosti kakor prvi dan. A neprestano se je spominjal noči, ko je odletel sredi viharja, da preda Tommyju Randu pismo njegovega očeta. Spominjal se je snežne burje in njenih naključij, nevarnosti, ki jim je bil nepoškodovan ušel, ter sreče, ki ga je varovala in vodila.

Proga mu je bila zdaj domača. A ko je letel po njej v tistem hladnem jutru, čigar mrzota ga je grizel v lice in se mu skozi kožuh zaježal v kosti, lu ni bilo nič dosti drugače pri duši kakor na »Slepem« poletu...

Njegovo letalo je šinilo preko ozke črte, ki je bila v resnici dvotirna železniška proga. Ko je gledal v globino, trudeč se, da ne bi mislil na »očitek Randove hčerke in na trpljenje njenega očeta, je opazil brzovlak, ki je drvel pod njim.

Kako počasi je lezel svojo pot. In vendar je bil poln potnikov,

ki so tiščali obraze na okna in si domišljali, da zmaguejo razdaljo ob največji možni brzini. O, nazadnjaški ljudje, nič boljši od Angležev 19. stoletja, ki so se trdovratno oklepali poštne kočije, čeprav je bila železnica zdavnaj dokazala svoje prednosti.

Nejasno je razložil, da ima eden izmed voz zamrežena okna; najbrže je bil poštni. V njem so vozili nešteto pisem in zavojev. Pisem, ki so jih bile napisale mladenke svojim dragim, materinskih pisem sinovom, pisem, ki jih je pošiljala trgovina širom sveta, pisem s čeki in pisem z manj dobrodošlimi računi.

Vse to je brzelo svojo pot. Vse to se je po svoje prizadevalo, da bi pridobilo časa. In kaj je bil čas drugega kakor življenje? Kolikor pritraniš časa, za toliko življenja ukaniš smrt. V teku zadnjega stoletja je bila zdravniška veda podaljšala človeku življenje za blizu deset let. Toda človeško življenje je bilo podeseterjeno po izumih, ki so mu omogočali, da je boljše izkoriščal čas in živel več življenj v razdobju enega samega življenja.

Dick je mislil na pošto v svojem lastnem letalu, ki je zdaj brzelo proti cilju. Vlak je bil izginil, ostal je daleč za njim. Pisem, ki so mu bili zaupali svoje poslanice, so bili srečnejši ljudje od onih, ki so se zanesli na poštne kočije — zakaj? primeri z letalom ni bil brzovlak nič dosti boljši od nje.

A te misli so se naposled umaknile bolj trdovratnim mislim, ki so mu oblegale duha. Mary je bila rekla, da ga sovraži. V svojem srcu je ni mogel grajati zaradi njene napol histerične obtožbe. Naj se mu je zdela še tako nespametna, vendar je živo čutil, v kolikšni muki jo je izrekla.

Toda njegova misel se je grozila nad usodo starega Randa. Vse je kazalo, da mora biti obsojen. In vendar se Dick kar ni mogel vdati in res verjeti, da bi bilo tako.

Belil si je glavo, da bi našel rešitev uganke, ali um mu je omagoval, obupal je, kakor že mnogokrat v teku zadnjih štiri in dvajset ur. Če bi vsaj mogel kaj storiti! Če bi vsaj bilo kaj, kar bi mogel storiti!

Še pred poldnem se je jel spuščati na končno letališče in krožiti nizdol k barakam — tako majcene so bile videti! — k ravnici, ki je bila iz višave komaj večja od poštne znamke.

Poštni voz je že čakal. Dick je oddal svoj tovor, stopil v pisarno na raport, krenil v barako in našel tam vse v razgovoru o Randovi usodi. Preiskava ni bila dognala ničesar novega. Nič ni zmanjševalo teže dokazov, ki so govorili zoper starega Randa. Ugrabljenega denarja še niso bili izsledili.

Le kaj bi bilo vzrok, da je tako trdno veroval v starčevu nedolžnost? Gotovo ne samo simpatija in srčne želje. Njegovo prepričanje je moralo imeti globlje, veljavnejše razloge.

Misel se je nehote razvila v nagib. Čez pol ure je sedel Dick v toli preizranem železniškem vaku in drdral proti Starktownu, sedežu pokrajinskih uradov. Preden je minila polovica popoldneva, je prispel v mesto, kjer je Rand čakal sodbe.

Ime njegovega odvetnika mu je bilo že znano in sreča je hotela, da ga je našel doma.

Odvetnik Garrison je bil belolas mož z resnim, vestnim obrazom. Sedel je v pisarni, ki je bila prav tako starinska kakor on sam ter polna mrkih knjig, prahu, tohlobe in zaspanosti.

Ure, zlatnino in srebrnino

kupite najboljšo in najcenejšo pri stari, priznani tvrdki

H. SUTTNER,

Ljubljana, Prešernova ulica 4, poleg franciskanske cerkve.

Največja in najsolidnejša razpošiljavnica. Razpošilja v vse kraje tu in inozemstva.

Zahtevajte brezplačni cenik

H. SUTTNER, Ljubljana 4.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švic, znamk

IKO, OMIKO, AXO

China srebrno jedilno orodje s 50-letno pisemno tovarniško garancijo.

1000 Din Vam plačam

ako Vaše bradavice, kurja očesa, trdo kožo, izrastke, ne odstranite zanesljivo v času 3 dni z RIA balzonom brez bolečin, brez nevarnosti, brez noža. — Zdravniška priporočila: Dr. Cyrakus, B. Wien, piše: Sem zadovoljen z RIA, pošiljate mi še 24 lončkov, ker jih bom uporabljal pri svojih pacientih. Cena z garancijskim pismom Din 9.—, 3 lončki Din 18.—, 6 lončkov Din 32.—.

Dr. Nik. Kemény, Košice — Kaschau, poštni predal 12 R 7, CSR.

Underwood

pisalni stroj uživa svetovni sloves

Preko 2.000.000 strojev v rabi. Najbolj vpeljan v uradih! Na zalogi pri Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica šte. 6. Telefon šte. 2980

53 let pomade Anna Csillag (Jaz sem Anna Csillag)

Milijoni (gospa, mož in otrok) so rešili svoje lase s Csillag pomado. Kar se je tekom 53 let po vsem svetu izkazalo kot najboljšo, to bo tudi vam pomagalo. Toda ne čakajte, da vam lasje rapidno prično izpadati ali, da izgube svojo naravno lepoto, temveč naročite še danes garnituro (pomado in priključke) za Din 85.—, 125.— ali 200.—. Že 53 let svetovno znana Csillag pomada odpravi nadležni prhljaj v teku 48 ur, prepreči nadaljnje izpadanje las, povzroči nov, močan porast las povsod tam, kjer se še nahajajo življenja zmogljive lasne korenice. Naročite še danes in naslovite natančno:

„Aurora“ sekt. 16, Novi Sad, Železniška 38 12180

Prvovrstna glasbila direktno iz TVORNICE odn. tvorn. skladišča. Veliki ilustrovani CENIK dobite zastonj! Zahtevajte ga pri največji razpošiljalnici glasbil v Jugoslaviji

Meinel & Herold

Tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

PODRUŽNICA MARIBOR št. 101 B

Violine	od 95 Din nav.
Tambure	» 98 »
Mandoline	» 136 »
Trube	» 505 »
Gramofoni	» 345 »
Ročne harmonike	od 85 Din nav.

Halo! Pozor! Najboljša brezalkoholna pijača je

Original Sanitas

Dobi se v vseh gostilnah in restavracijah. Izdeluje: I. slovenska tovarna mineralnih voda, Slomškova ul. 27.

Katera industrija

želi prodajati svoje izdelke v Bosni in Hercegovini, naj sporoči svoj naslov na upravo Jutra pod šifro: »odlično uveden«.

Prevzamem provizijsko zastopstvo, sem najbolje uveden pri samih izvrstnih plačnikih, najbolje reference na razpolago.

Ne pozabite, da se nahaja špecialna radio trgovina

RADIOVAL

samo v Ljubljani Dalmatinova ulica 13

Najugodnejši nakup modernih radio aparatov in potrebščin 12579

Pozor!

Nikdar niste bili tako zadovoljni, kakor boste, če si nabavite prvovrstne

JUGO LUC - PEČI,

katere izdeluje in popravlja edinole domača tvrdka

JUGO-LUC, Ljubljana

PUHARJEVA ULICA 3.

Osakmostrno pohištvo za opremo stanovanj in pisarn Dunajska cesta 17

Perje

kokoške, purje, gosje, naravno in s strojem čiščeno dobavlja v vsaki množini

E. VAJDA, Čakovec (Medjimurje)

Telefon 50, 3, 60.

Mesečni ščitnik »Vindobona«

garantirano ne prepuščaj, danes nepogrešljiv, ker so pasovi pri sedenju, sportu in plesu nezadostni, zaradi česar se pokvari obleka in spodnje perilo. »Vindobona« je mehka, se da prati in tudi kuhati, je neporušljiva, samo 30 gramov teža. Mnogo zahvalni! Cena 75 Din. Mesečna preveza »Feminasal«, dolga leta uporabljiva, higijenično najpopolnejša preveza 125 Din. Naročite še danes! »AURORA«, sekt. 16. NOVI SAD, Železniška 38.

Oblastveno koncesijonirana 12576

Šoferska šola

I. GABERŠČIK, bivši komisar za šoferske izpite Ljubljana, Bleiweisova cesta šte. 52. Praktični in teoretični pouk na podlagi najmodernejših pripomočkov in praktične vožnje z zaprtim in odprtim avtomobilom. Poučujem tudi privatno. Prihodnji redni tečaj prične 1. novembra.

Najpopolnejši Stoewer šivalni stroji

za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, ogledajte si to izrednost pri tvrdki Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6 I. Brezplačen pouk 15-letni garancija. Telefon št. 980. 48

ZAHVALA.

Ko nam je umrla naša dobra 12.599

Anica Pirnat roj. Sapajne

profesorjeva žena

smo prešli premnogo izrazov prijateljskega sočutja. Vsem dobrim srcem: srčna hvala!

Maribor, 18 oktobra 1929.

ZALUJOČI OSTALI.

Zahvala.

Za mnogoštevilne izraze iskrenega sočutja ob prerani smrti našega nad vse ljubljeneega soproga, očeta, starega očeta, brata, strica in tasta, gospoda

Mihaela Lapornik

posostnika in gostilničarja,

izrekamo tem potom vsem svojo najtoplejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujemo čč. duhovščini, pevskemu društvu »Hum« za ganljive žalostinke, gasil. društvu, vsem darovalcem cvetja in venčev ter vsem prijateljem in znancem, ki so našega milega in nepozabnega pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Laško, dne 13. oktobra 1929.

12559

Zalujoči ostali.

5 minut od kolodvora Pre-
valje naprodaj za 120.000.
Din. Sedaj imata dva loena
trgovca skladišče. Nalet
v oglasnem oddelku Jutra
4834

2 pletilna stroja
ekoro nova, znamke Popp
8/36 ugodno proda Kaviti
Zg. Šiški. 36312

Pletilni stroj
220 cm, nabijte v dobrem
stanju, po možnosti s kro-
vi kralj, tudi takojšnjemu
plačilu. Ponudbe s točnim
opisom, navedbo količine
in v obliki in cene na
naslov: Oto Ball, Karlovac,
Zagrebačka ulica 4. 30096

Mizarski stroj
mizarski, s elektr. motor-
jem, se razprodaja radi
pomankanja prostora. Pla-
čilo tudi na obroče. Po-
nudba na poštni. »Jutra«
Maribor pod »1890«. 30177

Krojaški stroj
star, izraven »Singer« na-
prodaj na Miklošičevi cesti
16. 30096

Orodje

Stolarsko orodje
kompletne, pripravne tudi
za mizarstvo, radi em-
ul prodaj. Vinko Tabor, Ra-
doba pri Zid. mostu. 30149

Obutje

Modni atelje Dušan
Ljubljana, Turjaki trg 2
II. nadst. (okoli železnice)
namazuje trije damski, da
izdeluje plašče, kostume in
druge vakovrsetne oblike
po najmodnejših krojih in
nizkih cenah. Moda današ-
nja in pariska. 197

Salon ženskih klobukov
(opazno in delavsko), v
najmodnejši ali udi areli-
ka Zagreba prodaj. Na-
slov poštni na oglasni od-
delek »Jutra« pod »3001«
»Modni saloni«. 30001

Stike za legitimacije
izdeluje najhitreje fotograf
Hagen Hibler, Ljubljana,
Sv. Petra cesta 35. 312

Prvovrstne gozderice
srebrne in vakovrsetne iz-
klesane čevlje izločijo po
modni, Ljubljana, Mo-
kord, Mirje 2. 30431

Modistinja Anica Puhek
Belenburgova 6/I. nudi
najcenejšo in najlepšo
damsko klobuko iz od Din
60.— naprej. Preoblikovanje
Din 28.—. 30436

Jože Gregorin
provizor krojaški obrt,
se pripravlja gospodim in
damam. Mariborska ulica
19. — Mirje. 30771

Fina šivilja
izdeluje najmodnejše pla-
šče po 100 Din. Naslov v
oglasnem oddelku »Jutra«. 30275

Jože Gregorin
provizor krojaški obrt,
se pripravlja gospodim in
damam. Mariborska ulica
19. — Mirje. 30904

Urarska popravila
izvršuje najceneje naj-
preciznejše Franc. Wolfing
urar. Gosposvetska cesta 10
30273

Prodaja in popravila URE
z garancijo in
nizki cenil
tudi ob Motavce
Maribor
Kralja Petra
trg št. 1
(pri drt. mostu). 30167

Damska krojačica
Stefka Kopac, Trnaska ce-
sta 30. — Šiljarski in doma se
pripravlja cenil. damam
30098

Razno

Nasvete potrebujete
v težkih skrbih poklica,
gospodarstva, zdravja, za-
kone, zaroke id. Obrnite
se na nas. Na Gosposvetski
cesti 10. Maribor, Koroška 10. 30195

Najugodnejše prodaste
ali odlične v najom: po-
stava, hiše, stavbne, po-
stolne, trgovine, milne,
kape, pekatne loči, pri po-
sredovalnici »Maribor«, Ma-
ribor, Koroška 10. 30195

Karkoli želijo
kupiti ali prodati, ogledite
v Agenturi in komisiji
trgovin v Ljubljani, Stu-
dentova ulica št. 7. 30290

Trebušne in kilne pasove
najemajo pri
A. BESEDNIK
Ljubljana
Šelenburgova ul. 6.

STAMPILJE
pečate
otkupa, gravirano
SITAR & SVETEK
Ljubljana
Sv. Petra cesta 13

Žaluzije

lesnih tekstilnih
rolet (dervonitki)
rolete iz gradena
se dobe najceneje
pri tvrdki
PETER KOBAL
Kranj - Slovenija
Tel. interurb. 32

Pozor
ženini in neveste!
ŽIMNICE

(matrace), posteljne
mreže, železne postelje
(slozilive), okomane, di-
vane, in tapetne iz-
delke nudi najceneje
Rudolf Radovan
tapetnik
Krekov trg št. 2.

Pozor!
ober zaslužek.

Prodajalce
za naše švedske
posnema'nike
iščeemo v vsakem kraju
proti dobremu plačilu
»Tehna« družba z o. z.
Ljubljana,
Mestni trg 25/1

CENIK
braz-
placno
in
frankot
Din 49
Pleteno
jamstvo
Din 64

A. KIFFMANN
Maribor 136/a
specijalist samo boljših ur

S. Müller
- i sinovi -
prvi hrvatski gradi-
telji biljardov
Zagreb

Družba »Mirja«
Dunajska cesta 46

Trboveljski premog
šienjski premog
KOKS
na industrijo
in
kovače
KOKS
za centralne
kurjave
OGLJE
DRVA
najboljše
kvalitete
Telefon
št. 2820

Na obroče
Oblačilnica »Mirja« vodi!!!

Največja izbira
Najboljše blago
Najnižje cene
Najdaljši rok odplačevanja!
Zahtevajte vzorcel
Zahtevajte poset potnika!
Oblačilnica »Mirja«, Ljubljana
Mestni trg 17/I. Telefon 28-25.

Veliko trgovsko podjetje
išče za takoj
velik pritličen lokal

v centru mesta. Ponudbe na oglasni oddelk »Jutra« pod »Pritlični«. 12599

Tovarna v Sloveniji išče
rutiniranega uradnika

dobrega organizatorja prodaje, uvedenega v industrijskih krogih. Perfektno
znanje srbohrvaščine in nemščine pogoj. Oferte z curriculum vitae, neko-
likovanimi prepisi spricval, referencami in zahtevami na oglasni oddelk
»Jutra« pod »Vodilna moč«. 12598

Zahvala.

Zrtvi pretresljive avtomobilske nesreče na mariborskem mostu smo pre-
peljali v torek, dne 15. oktobra v njun Kamnik, ki se je s svojimi prekras-
nimi planinami tužno a veličastno poseljavlj od presoco preminulih

Janeza in Josipine Cerkovnik

Zahvaljujemo se v teh tužnih dneh za vse tople izkaze sočutja občinstvu
v Mariboru, prebl. gosp. baronu Adamoviču v Mariboru, davčnim kolegom
iz Maribora in Kamnika, županu mesta Kamnika g. Kratnerju, ki je globoko
užaloščeni družini z nasveti in dejanji bil v najpožrtvovalnejšo pomoč, na-
dalje zastopnikom vseh upravnih oblasti, zastopnikom barutane, orožništva,
posebej še našemu sreskemu poglavarju dr. Ogrinu, ki je obema nesrečnima
žrtvama v spremstvu svojega velečenjenega uradništva izkazal poslednjo čast.

Zelo so nas ganile tužne žalostinke, ki jih je zapelo pevsko društvo »Lara«,
nadalje številna udeležba prečastite duhovščine mesta Maribora in Kamnika.
Posebej se še zahvaljujemo prečastitemu gospodu kanoniku Ivanu Lavrenčiču,
ki je ob številni asistenci opravil pretresljive pogrebne obrede.

Vsem darovateljem vencev se iskreno zahvaljujemo. Obilo cvetja, ki je
pokrivalo krti obeh pokojnikov, nam je pričalo, da sta imela dosti iskrenih
prijateljev.

Ponovno se za vse izkrene sočutja zahvaljuje županjoča hčerka
Iza Cerkovnik v svojem imenu in v imenu rodbin Grčar v Kamniku in Kregar
v Ljubljani.

Maribor, Kamnik, Ljubljana, dne 20. oktobra 1929.

Radiotehnika Tone Pojšak,
Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 5

Najcenejša in najsolidnejša radio-tvrdka
SENZACIJA! Trocevni aparat za priključek na električni tok Din 1900—

Korespondentinjo
in praktikantinjo

sprejemmo takoj. Obvladati mora prav dobro
slovenski, srbo-hrvatski in nemški jezik ter stenogra-
fijo. Ponudbe z vsemi podatki in zahtevami pismeno
do 25. t. m. na naslov:

Prva jugoslovanska tovarna dežnikov
JOSIP VIDMAR, Ljubljana, Pred školijo 19.

ZAHVALA.

Za mnoge ustmene in pismene dokaze so-
čutja ob smrti ljubljene žene in mame

Josipine Zakrajšček - Verce
učiteljice v pokolu

se vsem najtopleje zahvalujemo. Posebna hvala
vsem za pokonjeno in krasno cvetje in vsem,
ki so orogi pokojnico spremili na neni po-
slednji poti

BL. BREZOVICA, 19. oktobra 1929

Josip Zakrajšček, soprog Majda, Velena, hčerki

+

Društvo »SOČA« v Celu uja vsem primorskim rojakom
in vsi mu čuti mu narodu tužno vest, da je bil

Vladimir Gortan

na način umorjen dne 17. oktobra 1929 od j

nega in živa v 32-
Ohranimo mu več spomin v naših srcih, naj mu bo
lahka domača gruda! Njegovim sorodnikom naše iskreno sočutje!

Društvo »Soča« v Celu

„SIDOL“
najboljše sredstvo za čiščenje in
poliranje vseh vrst kovin
„SIRAX“
se upotrebljava za čiščenje celo-
kupnega jedilnega in kuhinjskega
pribora, vsakovrstne posode, ci-
naste, lesene, pločevinaste in
emajlirane, kopalne kadi, stop-
nice itd. 12378
„AZUROL“
najbolje tekoče indigo plavilo.
Dobivajo se povsod!
Pazite na ime in znamko!

Zahtni kanarčki
v letni fali pevec iz slovit-
mojstevske šole v Harzu. 10
mark in višje, predpovci, ple-
menski par, kletke, piča,
tičja zdravila. Veleinteresant-
ton cenovnik z dragocennimi
pobudami zastoj. — (Vele-
reja) Grosszucht Heydenreich,
Bad Suderode 150, Harz.

K moderni
toaleti

spadajo v prvi vrsti moderni čevlji. Pred
nakupom čevljev zahtevajte takoj veliki li-
strovani cenik brez vsakih stroškov od ve-
letrgovine Stermecki. Tamkaj boste našli
med drugimi sledeče čevlje: Ševret Din
115, boka 159, ševro 189, moderno barvaste
225, 235, lak kombinirane 276, 284, snežne
čevlje 114, gaboje 93, domače čevlje 26, 49
Ogromna izbira vseh vrst čevljev, najboljše
kakovosti in nizkih cen. Neodgovarajoče
se zamenja ali vrne denar. Cez Din 500—
poštnice prosto pošiljanje blaga. Veletrgovina
in industrija čevljev R. STERMECKI, CELJE
št. 20, Slovenija. 181-a

Trierje,
slamorenica,
reporenica,
brzoparilna in
lite kotle,
kotle za žganje
brane in pluge, peči in
štedilnike,
mesorenice,
orodje za sadjarje in
vse poljedelske orodje

Vam mudi po najnižjih cenah

Franc Stupica
železnina

Ljubljana, Gosposvetska 1

Priporoča se na novo otvorena trgovina
z mešanim blagom

Paula Kaučič

Ljubljana, Florjanska ulica 37.

Prodaja špecerijskega blaga, kolonijal-
nega blaga in delikates.

Najnižje cene. 12606 Najnižje cene.

Prazno sobo

s posebnim vhodom in elektr. razsvet-
ljavo najamem direktno od hišnega
lastnika s 1. novembrom. Ponudbe na
ogl. oddelk »Jutra« pod značko: »So-
biden trgovski potnik«. 12552a

Trgovino
z mešanim blagom

na prometnem kraju v mariborski
oblasti vzajem takoj v najom. Po-
nudbe na »C. P.« podružnica »Jutra« v
Celju.

Moč osebnega vpliva
Punk potom dopisovanja

Ripostizem, sugestije, moč volje, sugest. zdrav-
ljenje itd. Orig. amerik. metode. Garantiran
uspeh. Krasna knjiga z zanimivimi prilogami in
navodili. Din 28. Pošljite:

»Voda in znanost«, Celje, Razlagova 8. 11366

MLADOSTNA LEPOTA

CREME ROSE CENTIFOLIA, najideal-
nejša francoska suha krema. — Daj-
mo! ljubki in nežni ten. Z redov-
no uporabo odstranimo vse neznane
a obraz postane mladostni, svet in
zdrav. Vse do kasne starosti. Po-
trebna je vsaki moderni dami ko
podlaga za puder in šminka na vso
lico, pila in promena. — 40 Din.

GOLD CREAM originalna angleška radioaktivna mas-
ta na nočno kremo, katere doživljeno prodira v vse gu-
be in tako točno hrani in dovaja pomlaje obraz
Z naravnost frapantno hitrostjo odstranja vse gube
in namrečno kožo spusti oči in na slepotičah, pa je
trda, da bo na vsaki toaletni mizi moderne dame.
48 Din

RDEČILO novo in obrabno dolo vsakega praga. — 1
preparat proti rdečilu novo odpravimo rdečilo.
Nes in obrab postanejo sopot bel. — Din 66.

CENTIFOLIA, izumetnik svet. Za-
grab. Jurijčeva ul. 8. — Zahvalite
brazilsko ilustrirane cenike!

**Generalno zastopstvo avtomob-
ilov STUDEBAKER išče**
podzastopnika

s sedežem v Ljubljani. Kapital ni potreben,
strokovno znanje pogoj. Dobro svedeni serikozni
avtomobilisti z lastno delavnico imajo pred-
nost. Ponudbe pod »Studebaker« na ogl. odd.
»Jutra«. 12539

Pušcarski pomočnik

samostojen delavec v izdelavi lesa
(kopit) in kovin dobri stalno namešče-
nje. Nastop takoj. Pismene ponudbe z
navedbo plače in dosedanjega name-
ščenja nasloviti na Josipa Iršai-a, Pe-
trovaradin. 12548

Tvrška 12347

Josip Pogačnik
v Radovljici

izdeluje obleke po angleški in francoski
modi ter ima vedno v zalogi češko in
angleško blago za jesen in za zimo.

Volna

apartnih barv za pull-overje, žemperje
in obleke. Došla tudi posebna volna
»Ivora-Frotté« za blazine in čepice

TONI JAGER,

LJUBLJANA, Dvorini trg 1.

Kje pa hočemo
naročiti 12560

knjigoveška dela, da so hitro ter so-
lidno izdelana in po nizkih cenah? Le
pri MIROSLAVU BIVIC
Ljubljana, Sv. Petra c. 7 (Hotel Lloyd)

Divji kostanj
na debelo

kupim in plačam garantirano najvišjo
ceno. — Veletrgovina s surovinami
IVAN SLUGA, Maribor, Tržaška c. 5.
Telefon nr. 2272.

KDOR OGLAŠUJE,
TA NAPREDUJE!

Urejuje: Devorin Ravljen, Iidača za konzorcij: Jutec Adolf Ribnikar, Za Naslednje tiskano d. d. kot tiskarnarja Franc Jenerick, Za lastni del je odgovoren Alojzij Novak, Vsi v Ljubljani.